

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΤΟΥ ΕΚΠΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΝΑ ΤΜΗΜΑ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΟΣ

Συγγραφείς:
Μυρτώ Δημητροπούλου
Ευγενία Μπουρνόβα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Εθνικού και Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών
του ΕΚΠΑ στην ελληνική κοινωνία
και την επιστήμη

Ένα Τμήμα στην υπηρεσία του δημόσιου συμφέροντος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
Εθνικού και Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών

ΑΘΗΝΑ 2024

Τίτλος:

Το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ στην ελληνική κοινωνία και την επιστήμη
Ένα Τμήμα στην υπηρεσία του δημόσιου συμφέροντος

Συγγραφείς:

Μυρτώ Δημητρουπούλου
Ευγενία Μπουρνόβα

Επιμέλεια:

Ουρανία Καϊάφα

Σελιδοποίηση:

Σταυρούλα Ζαχαρόγιαννη

Εξώφυλλο:

Σταυρούλα Ζαχαρόγιαννη

Εκτύπωση και βιβλιοδεσία:

Τμήμα Τυπογραφείου, Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

© Copyright 2024, Εκδόσεις Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών
Απαγορεύεται η κατά οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγή, δημοσίευση ή χρησιμοποίηση όλων
ή μερών του βιβλίου αυτού, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη και του συγγραφέα.

ISBN: 978-960-466-325-5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ στην ελληνική κοινωνία και την επιστήμη

Ένα Τμήμα στην υπηρεσία του δημόσιου συμφέροντος

Εισαγωγή	11
----------	----

Κεφάλαιο 1ο: Η ιστορική εξέλιξη του ΤΟΕ

Η αφηγηρία	13
Από την ίδρυση του Οθωνικού Πανεπιστημίου μέχρι την ίδρυση του Τμήματος Οικονομικών & Πολιτικών Επιστημών	16
Οικονομικές σπουδές και το Τμήμα Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών	20
Η ίδρυση του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών το 1971 και η συμμετοχή των φοιτητών του Τμήματος Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών στην εξέγερση της Νομικής του 1973	31
Οι αλλαγές του νόμου 1268 του 1982 και η Οικονομική Σχολή	37
Ο νέος χαρακτήρας του Τμήματος και οι οικονομικές επιστήμες	39

Κεφάλαιο 2ο: Το προπτυχιακό Τμήμα

2.1. Στατιστικά στοιχεία	43
2.2. Οι απόφοιτοι του ΤΟΕ αξιολογούν το Τμήμα τους	47

Κεφάλαιο 3ο: Οι μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο ΤΟΕ

3.1. Τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών. Δημιουργία, εξέλιξη, περιεχόμενο, επιδόσεις και στατιστικά στοιχεία	49
3.1.1. ΠΜΣ – Οικονομική Επιστήμη	53
3.1.2. ΠΜΣ – Διοίκηση, Αναλυτική και Πληροφοριακά Συστήματα Επιχειρήσεων (MSc in Business Administration, Analytics and Information Systems)	54
3.1.3. ΠΜΣ – Ποσοτική Επενδυτική	54
3.1.4. ΠΜΣ – Πολιτική Οικονομία (Political Economy)	55
3.1.5. ΠΜΣ – Εφαρμοσμένη διαχείριση κινδύνων (MSc Applied risk management)	55
3.1.6. ΔΠΜΣ – Εφαρμοσμένη Οικονομική & Χρηματοοικονομική	56
3.1.7. ΠΜΣ – Διοίκηση Επιχειρήσεων (NKUA MBA)	56
3.1.8. ΔΠΜΣ – MBA-Στρατηγική Διοίκηση και Ανταγωνιστικότητα (MBA in Strategic Management and Competitiveness)	57
3.1.9. ΔΠΜΣ – Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη (Executive MBA)	58

3.1.10. ΔΠΜΣ – Οργάνωση και Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας- Πληροφορική της Υγείας (MSc in Healthcare Management και MSc in Health Informatics)	58
3.1.11. ΔΠΜΣ – Μαθηματικά της Αγοράς και της Παραγωγής (Business Economics)	59
3.1.12. ΔΠΜΣ – Διοίκηση και Οικονομική των Τηλεπικοινωνιακών Δικτύων και Πληροφοριακών Συστημάτων (MSc in Management and Economics of Telecommunication Networks and Information Systems)	60
3.1.13. ΔΠΜΣ – Φιλοσοφία και Διοίκηση-Μάνατζμεντ (MSc Philosophy and Management)	60
3.2. Διδακτορικές σπουδές. Περιεχόμενο και στατιστικά στοιχεία	61
3.3. Μεταδιδακτορικές σπουδές	64

Κεφάλαιο 4ο: Οι εγκαταστάσεις υποδομής **65**

4.1. Η εξέλιξη των κτιριακών υποδομών	65
Από την οικία Κλεάνθη στο Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών	65
Το Γρυνάρειο Μέγαρο	70
Στέγαση ΠΜΣ στην οδό Ευριπίδου 14	71
4.2. Η Βιβλιοθήκη του ΤΟΕ	71
Λίγα λόγια για το κτίριο	74
4.3. Τα εργαστήρια του ΤΟΕ και η βάση δεδομένων REFINITIV	76

Κεφάλαιο 5ο: Η χρηματοδότηση του ΤΟΕ και η συμβολή του στην χρηματοδότηση του ΕΚΠΑ **87**

5.1. Η χρηματοδότηση μέσω του ΕΛΚΕ (Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας)	87
5.2. Τα μεταπτυχιακά προγράμματα ως φορείς χρηματοδότησης	87
5.3. Τα ερευνητικά προγράμματα ως πηγή χρηματοδότησης	88
5.4. Η Διά Βίου Εκπαίδευση	89

Κεφάλαιο 6ο: Η γραμματειακή υποστήριξη και διοίκηση του ΤΟΕ **91**

6.1. Η Γραμματεία του ΤΟΕ	91
6.2. Η ιστορική εξέλιξη της διοίκησης του ΤΟΕ. Πρόεδροι, Αναπληρωτές Πρόεδροι, Τομείς και Διευθυντές Τομέων	91
Σύντομη παρουσίαση του έργου των προέδρων του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ	92
Οι Τομείς του Τμήματος	95
6.3. Το προσωπικό του ΤΟΕ. Μέλη ΔΕΠ και επιστημονικοί συνεργάτες	96

Κεφάλαιο 7ο: Επιστημονική αξιολόγηση του ΤΟΕ **111**

7.1. Η πιστοποίηση ποιότητας του ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	111
7.2. Συγκριτική παρουσίαση της παρουσίας του ΤΟΕ σε σχέση με τα Οικονομικά Τμήματα στην Ελλάδα	113

Περιεχόμενα	7
Επιμύθιο	114
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	115
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1	115
Μελέτη των Παναγιώτη Ε. Πετράκη, Ομότιμου Καθηγητή ΤΟΕ-ΕΚΠΑ και Παντελή Χ. Κωστή, Επίκουρου Καθηγητή ΤΟΕ-ΕΚΠΑ (2022)	115
Μεθοδολογικό πλαίσιο αξιολόγησης	115
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2	119
Διδάκτορες ΤΟΕ-ΕΚΠΑ, 1983-2021	119
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3	127
Επίτιμοι Διδάκτορες	127
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ	129

Το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών βρίσκεται πλέον σε ένα ώριμο σημείο προσφοράς στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την ελληνική κοινωνία.

Ακαδημαϊκά δημιουργήθηκε ως αποτέλεσμα της σύγκλισης απόψεων γύρω από τον πολυσύνθετο χαρακτήρα των οικονομικών επιστημών μέσα στο πνεύμα των μεταπολιτευτικών διεργασιών στον ελληνικό ακαδημαϊκό και κοινωνικό χώρο.

Η ιστορική αναγνώριση της εξελικτικής διαμόρφωσης της σημαντικής αυτής ακαδημαϊκής μονάδας καθώς και της συμβολής των ιστορικών αλλά και των παρόντων πρωταγωνιστών, που είχαν και έχουν ρόλο στην εξέλιξή της, γίνεται γνωστή με την παρούσα έκδοση. Έτσι το παρόν είναι και μια συμβολή στη νεότερη ιστορία της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα.

Το Πρόγραμμα Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ, που είναι πλέον μία πολύ μεγάλη επιμορφωτική δραστηριότητα στην Ελλάδα, αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του ΤΟΕ. Οι συντελεστές του (υπεύθυνοι και εργαζόμενοι), αισθανόμενοι πάντοτε την πνευματική συγγένειά τους με το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ, με χαρά χορηγούν την έκδοση του παρόντος.

Ο Επιστημονικός Υπεύθυνος
του Προγράμματος Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Π.Ε. Πετράκης

Ομ. Καθηγητής ΕΚΠΑ

Το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ στην ελληνική κοινωνία και την επιστήμη

Ένα Τμήμα στην υπηρεσία του δημόσιου συμφέροντος

Εισαγωγή

Η μελέτη αυτή πραγματοποιήθηκε σε μια περίοδο που γίνεται προσπάθεια να απαξιωθεί η δημόσια εκπαίδευση. Στα ζητήματα γύρω από τη δημόσια ανώτατη εκπαίδευση, μάλιστα (μέχρι τώρα υπάρχει μόνο με τη μορφή ΝΠΔΔ), εμφανίζεται μια έντονη αντίφαση: αφενός η ελληνική οικογένεια δαπανά σημαντικά ποσά στα φροντιστήρια, ώστε τα παιδιά της να εισαχθούν στο πολυπόθητο πανεπιστήμιο, αφετέρου πλανάται στην ελληνική κοινωνία το «αίτημα» να δημιουργηθούν ιδιωτικά ανώτατα ιδρύματα. Κι αν αυτό είχε ίσως κάποιο έρεισμα μέχρι και τη δεκαετία του 1990, έκτοτε η εισαγωγή στο δημόσιο πανεπιστήμιο όλων των αποφοίτων λυκείου που πληρούν το ελάχιστο των απαιτήσεων προκειμένου να παρακολουθήσουν πανεπιστημιακές σπουδές –αφού οι θέσεις είναι περισσότερες από όσους και όσες αποφοιτούν κάθε χρόνο– συνέβαλε δραστικά στον «εκδημοκρατισμό» της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Και βεβαίως, όταν μιλάμε για πανεπιστήμιο, δεν είναι μόνο οι άνθρωποι αλλά και οι βιβλιοθήκες, τα περιοδικά, η παραγωγή νέας γνώσης, δηλαδή η έρευνα, τα μεταπτυχιακά, οι διδακτορικές σπουδές, οι αξίες που καλλιεργούνται και η υπηρεσία του δημόσιου συμφέροντος.

Η μελέτη αυτή βασίζεται σε πανεπιστημιακά αρχεία και μέχρι τώρα δεν υπάρχει αντίστοιχη για άλλο ελληνικό πανεπιστημιακό τμήμα. Το ιστορικό πλέον Τμήμα Οικονομικών Επιστημών είναι κατεξοχήν συνδεδεμένο με την κοινωνική προσφορά των μελών του. Δεν ασχολείται μόνο με τη διοίκηση των επιχειρήσεων ή με τα χρηματοοικονομικά, αλλά εμβαθύνει στην πολιτική οικονομία σε όλες της τις εκδοχές και συνεργάζεται με τους κλάδους των μαθηματικών, της στατιστικής και της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας, επιδιώκοντας να υπηρετεί τα οικονομικά ως κοινωνική επιστήμη και να παραμένει στην υπηρεσία του δημόσιου συμφέροντος.

Η μελέτη αυτή¹ είναι προϊόν δύο ιστορικών που έζησαν το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και είναι άμεσα συνδεδεμένες με το Τμήμα αυτό: η μία ως απόφοιτη και η άλλη ως καθηγήτρια οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας επί 33 χρόνια πλέον.

¹. Η μελέτη χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης του ΕΚΠΑ.

Κεφάλαιο 1^ο:

Η ιστορική εξέλιξη του ΤΟΕ

Η αφητηρία

Η πολιτική οικονομία (political economy) ή τα οικονομικά (economics) είναι μια σχετικά νέα κοινωνική επιστήμη. Οι πρώτες έδρες με συναφή τίτλο δημιουργήθηκαν μόλις το 1727 στη σημερινή Γερμανία, και στη Νάπολη το 1754². Η φυσιοκρατική σχολή σκέψης ήταν η πρώτη της οποίας οι εκπρόσωποι αυτοπροσδιορίστηκαν ως «οικονομολόγοι» (économistes) στα μέσα του 18ου αιώνα³. Στη Γαλλία η πρώτη πανεπιστημιακή έδρα «πολιτικής οικονομίας» δημιουργήθηκε το 1830 στο Collège de France με κάτοχο τον Jean-Baptiste Say⁴. Κατά τον 19ο αιώνα, τα οικονομικά δεν είχαν ακόμη συγκροτηθεί ως επιστήμη και δεν αποτελούσαν ξεχωριστό αντικείμενο μελέτης στα μεγάλα πανεπιστήμια της Ευρώπης και της Αμερικής. Μόνο λίγο πριν από το τέλος του αιώνα δημιουργήθηκαν τα πρώτα τμήματα ή ξεχωριστές σχολές οικονομικών στη Γερμανία (κυρίως της Ιστορικής Σχολής) και

². Simon Peter Gasser, έδρα «Oeconomie, Policy und Cammersachen», Halle, 1727, βλ. Keith Tribe, *Governing Economy. The Reformation of German Economic Discourse, 1750-1840*, Cambridge: Cambridge University Press, 1988, σελ. 48), Justus Christoph Dithmar, «o. Professur fur Kameral-, Ökonomie- und Polizeiwissenschaften», Frankfurt am Oder, 1727, βλ. Heinrich Grimm, «Dithmar, Justus Christoph, Kameralist», *Neue Deutsche Biographie*, Band 3, Berlin: Duncker & Humblot, 1957, σελ. 746-747. Antonio Genovesi, «Cattedra di commercio e di meccanica», Napoli, 1754, βλ. Luigino Bruni, *Genovesi Antonio. Il Contributo italiano alla storia del Pensiero: Economia*, Roma: Treccani, 2012. [https://www.treccani.it/enciclopedia/antonio-genovesi_\(Il-Contributo-italiano-alla-storia-del-Pensiero:-Economia\)/](https://www.treccani.it/enciclopedia/antonio-genovesi_(Il-Contributo-italiano-alla-storia-del-Pensiero:-Economia)/).

³. Στα ελληνικά η λέξη «οικονομολόγος» εμφανίστηκε για πρώτη φορά για να περιγράψει τους Φυσιοκράτες économistes στη μετάφραση του Jean-Baptiste Say από τον Γεώργιο Χρυσήδη, *Πολιτικής Οικονομίας Κατήχησις*, Πρόλογος, 1828, και του Joseph Droz από τον Αναστάσιο Πολυζωΐδη, *Πολιτική Οικονομία*, Πρόλογος του μεταφραστή, 1833, σελ. 18. Σύντομα ο όρος απέκτησε τη σημερινή του σημασία. Έτσι ο Αλέξανδρος Σούτσος διακωμωδώντας έναν σύμβουλο του Όθωνα, τον Maximilian Frey («Φραιή»), λέει ότι «Το Άγιον Πνεύμα κατέβη εν είδει λευκής περιστεράς, και τον ηυλόγησεν Οικονομολογώτατον των Οικονομολόγων», στο *Ο περιπλανώμενος*, Αθήνα: Τυπογραφία της Προόδου, 1839, σελ. 45. Βλ. Νικόλαος Θεοχαράκης & Μιχάλης Ψαλιδόπουλος, «Το παπί του οικονομολόγου. Μια σάτιρα της φιλελεύθερης οικονομικής σκέψης στην Ελλάδα του 19ου αιώνα», *Πρακτικά Ε' Πανελληνίου Θεατρολογικού Συνεδρίου «Θέατρο και Δημοκρατία»*, Αφιερωμένο στον Βάλτερ Πούχγερ, Κεντρικό Κτίριο Πανεπιστημίου Αθηνών, 5-8 Νοεμβρίου 2014, Α' τόμος, επιμ. Αλεξία Αλτουβά & Καίτη Διαμαντάκου, Τμήμα Θεατρικών Σπουδών, Αθήνα: ΕΚΠΑ, 2018, σελ. 545-561 (στη σελ. 549).

⁴. Charles Gide, «Say, Jean Baptiste (1767-1832)», στο Robert Harry Inglis Palgrave (επιμ.), *Dictionary of Political Economy*, τόμ. 3ος, N-Z, London: Macmillan, 1919, σελ. 357-358. Το 1819 ήταν κάτοχος της έδρας «économie industrielle» στο Conservatoire national des arts et métiers.

στις ΗΠΑ⁵. Μόλις το 1903 ιδρύθηκε στο Πανεπιστήμιο του Cambridge το Faculty of Economics and Politics, που είχε εξετάσεις στα οικονομικά (Economics Tripos), με πρωτεργάτη τον Alfred Marshall (1842-1924)⁶. Μέχρι τη συγκρότηση των οργανωμένων οικονομικών σπουδών, το μάθημα της πολιτικής οικονομίας διδασκόταν είτε στις νομικές σχολές είτε σε σχολές φιλοσοφικής ή «ηθικών επιστημών» (Moral Sciences). Συνεπώς, κανείς οικονομολόγος πριν από τον 20ό αιώνα δεν είχε «πτυχίο» στα οικονομικά. Οι σημαντικότεροι διανοητές ήταν φιλόσοφοι (Adam Smith, Karl Marx), μαθηματικοί (Alfred Marshall, John Maynard Keynes), χρηματιστές (David Ricardo), ιατροί (William Petty), νομικοί (Carl Menger, Nassau William Senior), δημοσιογράφοι (Léon Walras) και ιερωμένοι (Thomas Robert Malthus, Richard Whately)⁷.

Στην Ελλάδα, τις πρώτες δεκαετίες του 19ου αιώνα, τα βιβλία που κυκλοφορούσαν με αντικείμενο την οικονομία, το εμπόριο και την πολιτική οικονομία ήταν ελάχιστα: επρόκειτο κυρίως για εμπορικά εγχειρίδια⁸ ή μεταφράσεις κλασικών ξένων έργων⁹. Έχει υποστηριχτεί ότι οι μεταφράσεις των έργων του Jean-Baptiste Say (1767-1832) και του Joseph Droz (1773-1850), συνδέονταν με την κάθοδο του Καποδίστρια στην Ελλάδα και αργότερα με τον έλευση του Βασιλιά Όθωνα (1815-1867) –στους οποίους

⁵. Edward S. Mason & Thomas S. Lamont, «The Harvard Department of Economics from the Beginning to World War II», *Quarterly Journal of Economics* 97/3 (1982), σελ. 383-433. <https://doi.org/10.2307/1885870>.

⁶. Ο οποίος είχε ήδη δημοσιεύσει το *Principles of Economics* (1890). Βλ. Peter Groenewegen, *Alfred Marshall, Economist 1842-1924*, Basingstoke, Hampshire & New York: Palgrave Macmillan 2007. Για τα Tripos στις σελ. 78-81.

⁷. Ευχαριστούμε θερμά τον Καθηγητή Νίκο Θεοχαράκη για την πολύτιμη συμβολή του στην ιστορική αυτή αναδρομή.

⁸. Επρόκειτο για έργα τυπωμένα στην Ευρώπη (Βενετία, Βιέννη, Τεργέστη). Για μια αναλυτική καταγραφή: Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, «Τα εμπορικά εγχειρίδια της Βενετοκρατίας και Τουρκοκρατίας και η Εμπορική Εγκυκλοπαίδεια του Νικολάου Παπαδόπουλου», Αθήνα: Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Παράρτημα του περιοδικού *Μνήμων* αρ. 5, 1991 <https://heliios-eie.ekt.gr/EIE/handle/10442/8568> (ανακτήθηκε στις 4-4-2023). Ο Νικόλαος Παπαδόπουλος στο έργο του *ΕΡΜΑΘΗΝΗ ήτοι Εμπορική Σπουδή περιέχουσα συνοπτικώς μελέτας και ιστορίαν της αρχής και προόδου του εμπορίου*, Βενετία, 1815 (το οποίο γράφτηκε κατά παραγγελία του Συλλόγου των Ελλήνων εμπόρων της Κωνσταντινούπολης) κάνει μία αναφορά στον «Άγγλο Σμίθο», δηλαδή τον Adam Smith.

⁹. Jean-Baptiste de Say, *Catéchisme d'économie politique ou instruction familière qui montre de quelle façon les richesses sont produites et consommées dans la société*, Paris: Imprimerie Chapolet, 1815. Μεταφράστηκε από τον Γεώργιο Χρυσήδη: *Πολιτικής οικονομίας κατήχησις. Ητοι οικιακή διδασκαλία Περί του πώς γεννώνται, διανέμονται και αναλίσκονται εις την Κοινωνίαν τα Χρήματα. Μεθ' ην έπονται Σημειώσεις προς ωφέλειαν των θελούντων να εμβαθύνωσι πλειότερον εις τας αρχάς της επιστήμης ταύτης*. Παρά Ιω. Βαπτιστού Σάη. Μεταφρασθείσα εκ του Γαλλικού παρά Γ. Χρυσήδου. Εν Αιγίνη: [χ. ε.] 1828. François Xavier Joseph Droz, *Économie politique, ou Principes de la science des richesses*, Paris: Chez Jules Renouard, 1829. Μεταφράστηκε από τον Αναστάσιο Πολυζωΐδη, *Πολιτική οικονομία, ήτοι, Αρχαί της επιστήμης του πλούτου*. Υπό Ιωσήφ Δροζίου. Μετάφρασις εκ του γαλλικού μετά πολλών προσθηκών υπό Α. Πολυζωΐδου, εν Ναυπλίω: Εκ της Τυπογραφίας Κ. Τόμπρα Κυδωνιώς, Κ. Ιωαννίδου Σμυρναίου & Γ. Αθανασιάδου Μελισταγούς Μακεδόνος, 1833. Βλ. Μιχάλης Ψαλιδόπουλος, *Πολιτική οικονομία και Έλληνες διανοούμενοι. Μελέτες για την ιστορία της οικονομικής σκέψης στη σύγχρονη Ελλάδα*, Αθήνα: Τυπωθήτω/Δαρδανός, 1999.

εξάλλου ήταν αντίστοιχα αφιερωμένα–, και είχαν κύριο σκοπό να χρησιμοποιηθούν ως εκλαϊκευτικό εγχειρίδιο πολιτικής οικονομίας για τις ανάγκες του νεοσύστατου κράτους¹⁰.

Πρωτοπόρος και σε αυτόν τον τομέα ο Αδαμάντιος Κοραΐς (1748-1833), ήδη από το 1815 είχε στείλει από το Παρίσι στον Ιάκωβο Ρώτα (άγν.-1844) στην Τεργέστη τη δεύτερη έκδοση του βιβλίου *Traité d'économie politique* του Say με την προτροπή να το μεταφράσει στα ελληνικά:

τούτο μάλιστα με προσοχήν ν' αναγνώσης σε συμβουλεύω, και αν είναι τρόπος να το διδάξης και εις άλλους, ότι η υπόθεσις του συμφέρει εις την ευδαιμονίαν των εθνών. Η επιστήμη του είναι νεοφανές πράγμα, ήγουν άρχισε προ τεσσαράκοντα ή πενήκοντα έτη, αλλά τώρα εσαφηνίσθη ακριβέστερον¹¹.

Τη σπουδαιότητα της μελέτης της πολιτικής οικονομίας φαίνεται ότι την είχαν αποδεχτεί και τα ανώτερα στρώματα της ελληνικής κοινότητας της Κωνσταντινούπολης και είχαν συμπεριλάβει τη μελέτη της στην οικοδιδασκαλία. Οι γιοι του Φαναριώτη Ηγεμόνα της Μολδαβίας (1801-1802) και Βλαχίας (1806, 1818-1821) Αλέξανδρου Ν. Σούτσου (1758-1821), διδάσκονταν το δίτομο έργο του Say¹². Ανάμεσα στα αδέρφια Σούτσου που διδάχτηκαν το έργο του Say, ήταν και ο Ιωάννης (1803-1890), ο οποίος έμελλε να γίνει ο πρώτος¹³ –και μακροβιότερος– καθηγητής πολιτικής οικονομίας στο Οθωνικό –τότε– Πανεπιστήμιο¹⁴.

¹⁰. Μανώλης Κουντούρης, *Η εξέλιξη της οικονομικής σκέψης στην Ελλάδα: 1837-1942*. Διδακτορική διατριβή, ΤΟΕ-ΕΚΠΑ, 1998, σελ. 37.

¹¹. Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, «Ο Σπυρίδων Βαλέτας και η μετάφραση της Πολιτικής Οικονομίας του J. B. Say», Αθήνα: Εταιρεία Μελέτης Νέου Ελληνισμού, Παράρτημα του Περιοδικού *Μνήμων* αρ. 9: *Η Επανάσταση του 1821. Μελέτες στη Μνήμη της Δέσποινας Θεμελή-Κατηφόρη*, 1994, σελ. 107-156 (στις σελ. 107-108). Ο Σπυρίδων Βαλέτας επιχειρώντας τη μετάφραση της *Traité d'économie politique* του Say, υιοθέτησε τον αδόκιμο αισχύλειο όρο «πολισονομία» αντί του ελληνικότερου «πολιτική οικονομία». Οι συνθήκες όμως δεν «είχαν ωριμάσει» και το ογκώδες χειρόγραφο της μετάφρασης δεν βρήκε εκδότη. Αντίθετα η *Κατήχησις* ως πιο εύπεπτο ήταν το πλέον μεταφρασμένο οικονομικό κείμενο σε όλα τα Βαλκάνια. Βλ. Michalis M. Psalidopoulos & Nicholas J. Theocarakis, «The Dissemination of Economic Thought in South-Eastern Europe in the Nineteenth Century», στο Heinz D. Kurz, Tamotsu Nishizawa, & Keith Tribe (επιμ.), *The Dissemination of Economic Ideas*, Cheltenham, UK, & Northampton, MA: Edward Elgar, 2011, κεφ. 7, σελ. 161-190.

¹². *Mémoires du Prince Nicolas Soutzo, grand logothète de Moldavie, 1798-1871*, publiés par Panaioti Rizos, Βιέννη: Gerold & Cie, 1899, σελ. 43-44, <http://digital.lib.auth.gr/record/135730/files/1.pdf> (ανακτήθηκε στις 4-4-2023).

¹³. Αν και όχι ο πρώτος στον ελλαδικό χώρο, αφού στην Ιόνιο Ακαδημία ο σπουδασμένος στο Cambridge νομικός Νικόλαος Μανιάκης (1789-1854) δίδαξε «πολιτικά οικονομία» το έτος 1826-27 (όπως είχε γίνει και στην Ιονική Ακαδημία το 1808). Ενώ το 1826, ο Εδουάρδος Μάσων (Edward Masson) (1799-1873) παρέδιδε δωρεάν μαθήματα πολιτικής οικονομίας και ηθικής φιλοσοφίας στο Αλληλοδιδασκτικό Σχολείο του Ναυπλίου.

¹⁴. Ο μεγαλύτερος αδελφός του Ιωάννη, Νικόλαος, Nicolae Sutu (Soutzo) (1798-1871) ήταν ο πρώτος Ρουμάνος οικονομολόγος. Βλ. Psalidopoulos & Theocarakis, «The Dissemination of Economic Thought in South-Eastern Europe...», ό.π., 2011.

Από την ίδρυση του Οθωνικού Πανεπιστημίου μέχρι την ίδρυση του Τμήματος Οικονομικών & Πολιτικών Επιστημών

Ήδη από τα πρώτα χρόνια του Αγώνα, οι επαναστατικές αρχές ανέδειξαν την παιδεία των ελληνόπαιδων ως βασικό συστατικό της εθνικής αναγέννησης, και εκπονήθηκαν σχέδια για τη συγκρότηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, τα σχέδια εγκαταλείφθηκαν αφού ο Κυβερνήτης της Ελλάδας Ιωάννης Καποδίστριας (1776-1831) είχε θέσει πρωταρχικό στόχο την ανάπτυξη της κατώτερης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Η Αντιβασιλεία αντίθετα υποστήριζε την οργάνωση και των τριών βαθμίδων, ώστε η ανώτατη εκπαίδευση να συμβάλει στη στελέχωση της κρατικής μηχανής. Ύστερα από αρκετές άκαρπες προσπάθειες (δύο Διατάγματα το 1833 και την ανάκληση του Διατάγματος της 31ης Δεκεμβρίου 1836) και μετά την ίδρυση του «Σχολείου των Καλών Τεχνών»¹⁵ το 1835, ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο του Όθωνος¹⁶ με το Βασιλικό Διάταγμα της 10ης/22ας Απριλίου 1837 «Περί συστάσεως του Πανεπιστημίου»¹⁷. Η τελετή εγκαινίων του Πανεπιστημίου, το οποίο στεγαζόταν προσωρινά στην οικία του αρχιτέκτονα Σταμάτη Κλεάνθη στην Πλάκα, έγινε στις 3/15 Μαΐου του 1837, παρουσία του Βασιλιά Όθωνα, ο οποίος έφτασε έφιππος στο κτίριο. Το συγκεκριμένο διάταγμα, που είχε ως πρότυπο τα γερμανόφωνα πανεπιστήμια, υπήρξε ουσιαστικά ο πρώτος Κανονισμός λειτουργίας του Πανεπιστημίου. Αν και ονομάστηκε Προσωρινός, ο Κανονισμός αυτός ρύθμιζε τη λειτουργία του Πανεπιστημίου έως το 1911. Ο Κανονισμός προέβλεπε την ίδρυση τεσσάρων Τμημάτων (Θεολογική, Νομικών Επιστημών, Ιατρική και Φιλοσοφική) και τον διορισμό τριάντα τεσσάρων καθηγητών (επίτιμοι, τακτικοί και έκτακτοι). Ανάμεσα στις οχτώ έδρες της Νομικής Σχολής και τους καθηγητές που κατείχαν σημαντικά δημόσια αξιώματα ως αρεοπαγίτες και εισαγγελείς, διορίστηκε και ο γεννημένος στην Κωνσταντινούπολη και σπουδασμένος στη Γενεύη –μαθητής του Pelegrino Rossi – ο 34χρονος Ιωάννης Σούτσος¹⁸, «πάρεδρος εν τω συμβουλίω της επικρατείας, διά τον κλάδον

¹⁵. Μετέπειτα Εθνικό Μετσόβειο Πολυτεχνείο, το οποίο ανακηρύχτηκε ισότιμο με το Αθήνησι το 1914.

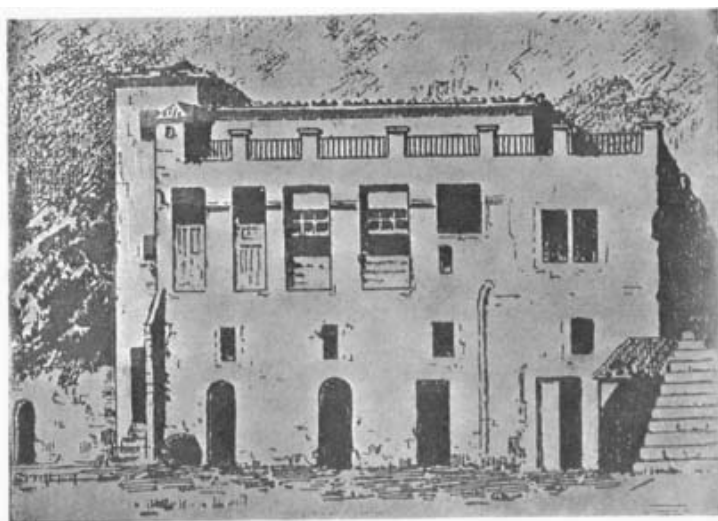
¹⁶. Το Οθώνειο Πανεπιστήμιο θα μετονομαστεί σε Εθνικό Πανεπιστήμιο μετά την έξωση του Όθωνα, τον Οκτώβριο του 1862. Πέντε δεκαετίες αργότερα, το 1911, προκειμένου να κληρονομήσει την περιουσία του Ηπειρώτη Ιωάννη Δόμπολη (1769-1850), το Πανεπιστήμιο διχοτομήθηκε σε δύο ανεξάρτητες νομικά οντότητες: το Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον (στο οποίο ανήκαν οι θεωρητικές σχολές) και το Εθνικόν Πανεπιστήμιον (στο οποίο ανήκαν οι θετικές σχολές). Το 1932, τα δύο νομικά πρόσωπα συγχωνεύτηκαν και το ίδρυμα ονομάστηκε Αθήνησι Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον.

¹⁷. Το οποίο θα συμπληρωθεί με το Διάταγμα της 14ης/26ης Απριλίου 1837 (42 άρθρα, 6 κεφάλαια).

¹⁸. Ο Ιωάννης Α. Σούτσος (Κωνσταντινούπολη 1803 - Αθήνα 1890) διετέλεσε καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (1837-1890) και της Σχολής Ευελπίδων. Εισήγαγε την έρευνα της πολιτικής οικονομίας και της δημοσιονομίας στην Ελλάδα και προλείανε το έδαφος για την πρακτική εφαρμογή αυτών των κλάδων της οικονομικής επιστήμης. Βλ. Michalis M. Psalidopoulos & Yorgos Stassinopoulos, «A Liberal Econ-

της δημοσίου οικονομίας». Το βασικό του σύγγραμμα είχε τίτλο *Πλουτολογία* (1η έκδοση 1868). Τα πρώτα 30 χρόνια λειτουργίας του Πανεπιστημίου, οι εξήντα ένας από τους ενενήντα έναν καθηγητές που διορίστηκαν (67%), προέρχονταν από περιοχές εκτός Ελλάδας. Οι δεκατρείς μάλιστα (21%) προέρχονταν από φαναριώτικες οικογένειες της Πόλης¹⁹. Το μάθημα της πολιτικής οικονομίας διδασκόταν από τον Σούτσο, δύο φορές την εβδομάδα, κάθε Δευτέρα και Παρασκευή στις 5 το απόγευμα²⁰. Ο Ιωάννης Σούτσος υπήρξε ο πρώτος οικονομολόγος πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1847.

Φωτογραφία 1. Το πρώτο κτίριο του Πανεπιστημίου

Η αρχή της πανεπιστημίου των αθηνών κτίσιον επί Πρυτανείου οδοίς Κριστόφου εν 5^η κτίριον ιστορίαν εν Πανεπιστημίου.

Πηγή: Το Αθήνησι Πανεπιστήμιον μετά των παραρτημάτων αυτού, Αθήναι, 1923-1924, σελ. 23

Την πρώτη αυτή χρονιά, στη Νομική Σχολή εγγράφηκαν είκοσι δύο φοιτητές (42% του συνόλου των εγγραφέντων) και εβδομήντα ένας ακροατές (95% του συνόλου των ακροατών)²¹! Η Νομική Σχολή, το πτυχίο της οποίας αφε-

omist and Economic Policy Reform in Nineteenth-Century Greece. The Case of Ioannes Soutsos», *History of Political Economy* 41/3 (2009), σελ. 491-517. <https://doi.org/10.1215/00182702-2009-050>. Για την οικονομική σκέψη στην Ελλάδα –και στα Βαλκάνια– του 19ου αιώνα βλ. Psalidopoulos & Theocarakis, «The Dissemination of Economic Thought in South-Eastern Europe...», *ό.π.*, 2011.

¹⁹. Κώστας Γαβρόγλου, Βαγγέλης Καραμανωλάκης & Χάιδω Μπάρκουλα, *Το Πανεπιστήμιο Αθηνών (1837-1937) και η ιστορία του*, Αθήνα: Πανεπιστημιακές εκδόσεις Κρήτης, 2014, σελ. 65.

²⁰. «Πρόγραμμα των κατά την χειμερινή εξαμηνίαν του 1837-38 έτους εν τω του Όθωνος Πανεπιστημείω παραδοθησομένων μαθημάτων», στο Κ. Γαβρόγλου κ.ά., *Το Πανεπιστήμιο Αθηνών...*, *ό.π.*, 2014, σελ. 74.

²¹. Ιωάννης Πανταζίδης, *Χρονικόν της πρώτης πεντηκονταετίας του Ελληνικού Πανεπιστημίου*

νός εξασφάλιζε ένα καλό επαγγελματικό μέλλον στον ιδιωτικό τομέα, αφετέρου αποτελούσε και διαβατήριο για την είσοδο στον κρατικό, έως το 1937, κατά μέσο όρο, προσείλκυε το 45% των φοιτητών του Πανεπιστημίου²² (Πίνακας 1). Σημαντικός παράγοντας για την προτίμηση της συγκεκριμένης σχολής ήταν και το ότι κάλυπτε τον κλάδο των οικονομικών επιστημών, όπου η ζήτηση είχε ήδη αρχίσει να αυξάνεται από τα μέσα της δεκαετίας του 1860²³. Τον πρώτο αιώνα λειτουργίας του Πανεπιστημίου και της Σχολής, στην έδρα Πολιτικής Οικονομίας δίδαξαν δύο καθηγητές (ο Ι. Σούτσος, που ήδη αναφέραμε, και ο Όθων Σ. Πυλαρινός [1833-1899] ως έκτακτος καθηγητής, 1865-67) και έντεκα υφηγητές (τρεις από τους οποίους κατέλαβαν και τη θέση του τακτικού καθηγητή).

Πίνακας 1. Αριθμός εγγεγραμμένων ανά έτος και σχολή, 1837-1937

Έτος	Θεολογική	Νομική	Ιατρική	Φιλοσοφική	Φαρμακευτικό	ΦΜΣ	Οδοντιατρικό
1837-1841	26	68	44	60	20		
1842-1846	11	82	183	123	33		
1847-1851	23	166	288	217	54		
1852-1856	40	366	295	147	80		
1857-1861	41	461	203	167	11		
1862-1866	67	742	304	290	58		
1867-1871	39	633	509	211	74		
1872-1876	45	718	651	382	74		
1877-1881	67	1214	853	486	55		
1882-1886	37	1626	935	672	75		
1887-1891	53	1987	1150	1108	193		
1892-1896	64	2206	1377	644	195		
1897-1901	96	1791	843	436	132		
1902-1906	108	2373	848	461	144	165	
1907-1911	150	2838	1197	446	257	311	
1912-1916	129	2736	979	381	198		23
1917-1921	159	5096	1840	702	493		180
1922-1926	539	6551	2702	2132	791		797
1927-1931	310	3929	1947	827	349		499
1932-1936	271	5594	2061	702	319		570
Σύνολο	2275	41077	19209	10594	3605	476	2069

Πηγή: Κ. Γαβρόγλου, Β. Καραμανωλάκης & Χ. Μπάρκουλα, *Το Πανεπιστήμιο Αθηνών (1837-1937) και η ιστορία του*, Αθήνα: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης 2014, σελ. 84, 154, 238-239.

κατ' εντολήν της Ακαδημαϊκής Συγκλήτου και δαπάνη του Εθνικού Πανεπιστημίου, Αθήνα: Τυπ. Παλιγγενεσία, 1889, σελ. 29.

²². Κ. Γαβρόγλου κ.ά., *Το Πανεπιστήμιο Αθηνών...*, ό.π., 2014, σελ. 84, 154, 238.

²³. Κ. Γαβρόγλου, κ.ά., *Το Πανεπιστήμιο Αθηνών...*, ό.π., 2014, σελ. 121.

Ήδη με την πρόσληψη του Ι. Σούτσου, και βεβαίως πριν από τη δημιουργία αυτόνομου οικονομικού Τμήματος, καθιερώθηκε ο διττός ρόλος όσων διδαν οικονομικά στο ΕΚΠΑ: πρόκειται για διδάσκοντες τόσο με σημαντική παρουσία στην οικονομική –και νομική– επιστήμη, όσο και με ενεργό ρόλο στη δημόσια ζωή. Παράλληλα με το ακαδημαϊκό και συγγραφικό έργο του (τα κείμενά του θεωρούνται ως η απαρχή παραγωγής πρωτότυπης οικονομικής θεωρίας στην Ελλάδα), ο Σούτσος είχε δραστήρια εμπλοκή με τα κοινά ως διευθυντής του Γραφείου Δημοσίου Οικονομίας του υπουργείου Εσωτερικών (1860-1863) και κατόπιν ως σύμβουλος Επικρατείας (1864-1867). Στα επόμενα χρόνια, καθηγητές και υφηγητές που υπηρέτησαν την έδρα της Πολιτικής Οικονομίας, εκλέχτηκαν βουλευτές (όπως ο Όθων Πυλαρινός), διετέλεσαν υπουργοί Οικονομικών (όπως ο Νικ. Γουναράκης και ο Αθ. Τυπάλδος Μπασιάς) ή διοίκησαν την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος (όπως ο Άγγ. Αγγελόπουλος και ο Ιω. Παρασκευόπουλος).

Η υπερβολική ανάπτυξη της Νομικής και το γεγονός ότι τα νομικά μαθήματα μονοπωλούσαν το πρόγραμμα σπουδών επιβράδυνε την ανάπτυξη των οικονομικών σπουδών. Ο διορισμός του οικονομολόγου και μετέπειτα ακαδημαϊκού (και ανιψιού του Εμμ. Ροΐδη) Ανδρέα Μ. Ανδρεάδη (1876-1935) ως τακτικού καθηγητή στην έδρα της Δημόσιας Οικονομίας και Στατιστικής το 1906 (το 1902 είχε εκλεγεί υφηγητής) ανανέωσε κατά γενική ομολογία το δυναμικό του οικονομικού κλάδου. Ο Ανδρεάδης, που με τα έργα του για την οικονομική και δημοσιονομική ιστορία απολάμβανε την εκτίμηση της διεθνούς κοινότητας²⁴, φρόντισε να εξοικειώσει τους φοιτητές του με την έρευνα αλλά και να τους προωθήσει σε πανεπιστημιακές έδρες²⁵ – σχεδόν ολόκληρη η μετέπειτα ακαδημαϊκή κοινότητα είχε παρακολουθήσει τα μαθήματα του Ανδρεάδη.

²⁴. Το *Economic Journal*, το περιοδικό της Royal Economic Society, δημοσίευσε νεκρολογία του Ανδρέα Ανδρεάδη γραμμένη από τον John Maynard Keynes, «Obituary: Andrew Andréadès (1876-1935)», *The Economic Journal*, 45/179 (1935), σελ. 597-599, <https://doi.org/10.1093/ej/45.179.597>. Βλ. και το λήμμα «Andreades, Andreas (1876-1935)», στο John Eatwell, Murray Milgate & Peter Newman (επιμ.), *The New Palgrave. A Dictionary of Economics*, London: Macmillan, τόμ 1, σελ. 94, που υπογράφει ο R. J. Bigg. Ο Ανδρεάδης είναι ο μοναδικός Νεοέλληνας οικονομολόγος που αναφέρεται στο *New Palgrave*. Βλ. επίσης, Γεώργιος Δονάτος, Μανώλης Κουντούρης, Νικόλας Θεοχαράκης, Βασίλης Θ. Ράπανος, Παναγιώτης Γ. Κιμουρτζής & Αντώνης Μπρεδήμας, *Ανδρέας Μ. Ανδρεάδης. Ο πατριάρχης των δημόσιων οικονομικών*, Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, 2008 (Ημερίδα στη μνήμη του ακαδημαϊκού και καθηγητή Ανδρέα Μ. Ανδρεάδη [1876-1935]. Πανεπιστήμιο Αθηνών, Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, Ανοικτό Σεμινάριο Οικονομικής Ιστορίας).

²⁵. Μ. Κουντούρης, *Η εξέλιξη της οικονομικής σκέψης στην Ελλάδα...*, ό.π., 1998, σελ. 153.

Οικονομικές σπουδές και το Τμήμα Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών

Ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα, αλλά κυρίως τις πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα, είχε ξεκινήσει και στην Ελλάδα (με κάποια καθυστέρηση σε σχέση με την Ευρώπη και την Αμερική) η συζήτηση για την αναγκαιότητα της επαγγελματικής εκπαίδευσης. Ο υπουργός Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Εκπαιδύσεως Αθανάσιος Ευταξίας (1849-1931), στα εκπαιδευτικά νομοσχέδια (1899), που όμως τελικά δεν κυρώθηκαν, έγραφε:

Το εκπαιδευτικόν μας σύστημα πρέπει να διαρρυθμισωμεν κατά τοιούτον τρόπον, ώστε αυτό να είνε εις θέσιν να μορφώνη το πρώτον ανθρώπους και είτα εμπόρους και βιομηχάνους, βιοτέχνες και επιστήμονας²⁶.

Η πρωθυπουργία του Ελ. Βενιζέλου (1864-1936) (1910-15, 1917-20 και 1928-32), συνδέθηκε με αρκετές μεταρρυθμίσεις σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες αλλά και την ίδρυση σχολών και πανεπιστημίων. Το 1920, με στόχο την ανάπτυξη της οικονομίας μέσω της ενίσχυσης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της «παραγωγής» στελεχών στους τομείς της γεωργικής, εμπορικής και βιομηχανικής οικονομίας, ιδρύθηκαν η Ανωτάτη Σχολή Εμπορικών Σπουδών (μετέπειτα Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών, και σήμερα Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών) και η Ανωτέρα Γεωπονική Σχολή Αθηνών (το σημερινό Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών). Στα μέσα της δεκαετίας του 1920 ευοδώθηκαν οι προσπάθειες του Βενιζέλου για τόνωση των «Νέων Χωρών» και ιδρύθηκε και το (μετέπειτα Αριστοτέλειο) Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (1926), όπου το 1928 ξεκίνησε τη λειτουργία του το Τμήμα Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών. Στο πλαίσιο των βενιζελικών μεταρρυθμίσεων, λειτούργησε από το 1930, αρχικά ως ιδιωτικό ίδρυμα, η Πάντειος Ανωτάτη Σχολή Πολιτικών Επιστημών (το σημερινό Πάντειο Πανεπιστήμιο), όπου διδασκόταν το μάθημα της πολιτικής οικονομίας. Τέλος, το 1938, επίσης ως ιδιωτικό εκπαιδευτικό ίδρυμα αρχικά, ξεκίνησε να λειτουργεί στην Αθήνα η Ελευθέρα Σχολή Βιομηχανικών Σπουδών (μετέπειτα, το 1958, Ανωτάτη Βιομηχανική Σχολή Πειραιώς, και σήμερα Πανεπιστήμιο Πειραιά). Μέσα σε αυτό το κλίμα, δυνάμει του κανονισμού του Πανεπιστημίου, του νόμου 5343/1932 και του αναγκαστικού νόμου 1430/1938, η Νομική Σχολή χωρίστηκε στο Τμήμα Νομικών Επιστημών και στο Τμήμα Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών. Τα δύο Τμήματα είχαν κοινό πρόγραμμα σπουδών κατά τα δύο πρώτα έτη (ο Α.Ν. 2195/1940

²⁶. Χάιδω Μπάρκουλα, *Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών. 100 χρόνια ιστορίας, 1920-2020*, Αθήνα: Μαυρογένης, 2020, σελ. 37.

διαχωρίζε τα Τμήματα μετά το τρίτο έτος), ενώ οι πτυχιούχοι του ενός Τμήματος είχαν τη δυνατότητα να λάβουν πτυχίο του άλλου Τμήματος ύστερα από μονοετή φοίτηση.

Την περίοδο αυτή πρωταγωνίστησαν στη διδασκαλία του Τμήματος δύο επίσης εξέχουσες προσωπικότητες: ο Κυριάκος Βαρβαρέσος (1884-1957) και ο Ξενοφών Ζολώτας (1904-2004), που κατέλαβαν σημαντικές δημόσιες θέσεις σε κρίσιμες περιόδους της ελληνικής πολιτικής και οικονομικής ιστορίας. Ο Κ. Βαρβαρέσος, οικονομολόγος, ακαδημαϊκός, πολιτικός, υπουργός (1932) και διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος (1939-45), διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην οικονομική πολιτική της χώρας. Το περιεχόμενο του υπομνήματός του για τη μεταπολεμική διεθνή νομισματική οργάνωση προκάλεσε τον θαυμασμό του John Maynard Keynes, ο οποίος και του έστειλε συγχαρητήρια επιστολή το 1943²⁷. Ο Ξενοφών Ζολώτας, οικονομολόγος, ακαδημαϊκός (1952), τρεις φορές διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος (1944-45, 1955-67 και 1974-81) αλλά και πρωθυπουργός της Ελλάδας (1989-1990) υπήρξε ίσως ο παραγωγικότερος από τους Έλληνες οικονομολόγους. Ο Ζολώτας, αντιλαμβανόμενος την άνοδο ενός νέου θεωρητικού ρεύματος, εισήγαγε τη νεοκλασική οικονομική θεωρία στην ελληνική οικονομική σκέψη και στις σπουδές, ήδη από το 1928 (σε μια περίοδο που επικρατούσε η γερμανική και η κλασική σχολή), κάτι που συνεχίζεται ακόμα και σήμερα²⁸.

Στις 12 Μαΐου 1955²⁹, καθηγητές της Νομικής Σχολής κατέθεσαν σχέδιο νόμου για τη δημιουργία αυτόνομης σχολής οικονομικών επιστημών, η οποία θα περιλάμβανε δέκα έδρες³⁰. Ο Ξ. Ζολώτας υπήρξε βασικός υποστηρικτής

²⁷. Μιχάλης Ψαλιδόπουλος, *Η κρίση του 1929 και οι Έλληνες οικονομολόγοι*, Αθήνα: Ίδρυμα Έρευνας και Παιδείας της Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος, 1989, σελ. 173. Βλ. Ανδρέας Κακριδής, *Κυριάκος Βαρβαρέσος. Η βιογραφία ως οικονομική ιστορία*, Αθήνα: Τράπεζα της Ελλάδος, 2017. Κυριάκος Βαρβαρέσος, *Έκθεσις επί του οικονομικού προβλήματος της Ελλάδος*, Αθήνα: [χ.ε.] 1952, <https://anemi.lib.uoc.gr/metadata/9/b/d/metadata-1674203025-674736-823.tkl>. Βλ. επίσης και την έκδοση με επιπλέον κείμενα: *Κυριάκος Βαρβαρέσος, Έκθεσις επί του οικονομικού προβλήματος της Ελλάδος*, Αθήνα: Σαββάλας, 2002, με πρόλογο Ιωάννη Πεσμαζόγλου, επιμέλεια Διονυσίου Λυκογιάννη και εισαγωγή Κώστα Κωστή.

²⁸. Ξενοφών Ζολώτας, *Η εργογραφία του στη Βιβλιοθήκη της Τράπεζας της Ελλάδος*, στο Τράπεζα της Ελλάδος, *Βιβλιογραφία*, τχ. 33, Νοέμβριος - Δεκέμβριος 2014. Ξ. Ζολώτας, *Θεωρητική Οικονομική*, Αθήνα: Παπαζήσης, 1942, Μιχάλης Ψαλιδόπουλος, *Ο Ξενοφών Ζολώτας και η ελληνική οικονομία*, Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες εκδόσεις, 2008. Νικόλαος Γιαννακόπουλος, Μανώλης Κουντούρης & Μιχάλης Ψαλιδόπουλος, *Ξενοφών Ζολώτας. Φιλελευθερισμός στην πράξη*, Αθήνα: Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, 2009.

²⁹. Για μια αναλυτική παρουσίαση των πέντε επιτροπών που δημιουργήθηκαν από το 1951 έως το 1965 με αντικείμενο τη μελέτη και κατάθεση προτάσεων για την ίδρυση ανεξάρτητης σχολής και την αναδιοργάνωση και ενίσχυση του Τμήματος, βλ. Ιωάννης Καράκωστας, *Ιστορία της Νομικής Σχολής Αθηνών. Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*, τόμ. 4ος: 1941-1974, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2021, σελ. 211-216.

³⁰. Πέντε Πολιτικής Οικονομίας - Ιστορίας και Θεωρίας, μία Οικονομικής των Τραπεζών και

της ίδρυσης σχολών οικονομικών επιστημών και αρθρογραφούσε σχετικά στον τύπο της εποχής. Η πρόταση αυτή του Αθήνησι ξεσήκωσε αντιδράσεις σε διδάσκοντες και σπουδαστές της ΑΣΟΕΕ, με τον τότε πρότανη Τριαντάφυλλο Κεραμιδά να απαντά στις θέσεις του Ζολώτα ζητώντας την ενίσχυση των υφιστάμενων σχολών και τη δημιουργία Τμήματος διοίκησης επιχειρήσεων στην ΑΣΟΕΕ. Αρκετά, βεβαίως, μέλη του διδακτικού προσωπικού της ΑΣΟΕΕ επιθυμούσαν η ΑΣΟΕΕ να γίνει ένα Athens School of Economics³¹.

των Επιχειρήσεων, μία Δημόσιας Οικονομίας, δύο Στατιστικής, μία Ανωτέρων Μαθηματικών, μία Κοινωνικής Πολιτικής και Εργατικών Σχέσεων και μία Εργατικού Δικαίου, βλ. *Οικονομικός Ταχυδρόμος*, 19 Μαΐου 1955, σελ. 11, 14.

³¹. Χ. Μπάρκουλα, *Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών...*, ό.π., 2020, σελ. 108-109.

Πίνακας 2. Διατελέσαντες Καθηγητές, 1837-1981

ΟΝΟΜΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ -ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕ-ΜΕΝΟ ΘΕΣΗΣ	ΠΑΝ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ	ΘΕΣΗΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
Αγαπητίδης Σωτήριος Ι.	1910-1997	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	ΣΟΡΒΟΝΗ, ΓΑΛΛΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1942-49	Υφηγητής	ΓΓ του Ανώτατου Οικονομικού Συμβουλίου Ανασυγκρο-τρύεως, 1948-50/ Συμβούλος Υπ. Συντονισμού, 1950-52/ Αναπληρωτής Υπουργός Εθν. Οικονομίας, 1972
Αγγελόπουλος Άγγελος Θ.	1904-1995	ΑΣΟΕΕ	ΑΣΟΕΕ & ΛΕΙΨΙΑ	Δημόσια Οικονομία	1932-46	Υφηγητής, 1932-37/Εκτα-κτος, 1937-39/ Τακτικός, 1939-46/ Ομότιμος, 1975-90/ Επίτιμος, 1990	Οικονομικός Διευθυντής ΥΠΟΚ, 1932/ Διευθυντής Ανω-τάτου Οικ. Συμβουλίου, 1932, Υφυπουργός Οικονομικών, 1944/ Ιδρυτής, 1959 και Πρόεδρος, 1959-67 της ΕΑΔ. Ε-ταιρείας Προγραμματισμού/ Διοικητής ΕΤΕ, 1974-79/ Πρόεδρος της ΕΤΒΑ, 1974/ Αναπληρωτής Διοικητής της Διεθνούς Τραπεζής, 1974, Μέλος της Ακαδημίας Αθη-νών, 1976
Αδαμόπουλος Τίμολεων				Πολιτική Οικονομία	1875-97	Υφηγητής, 1875-1897	Βουλευτής Καρδίτσας, 1881 και 1885
Αλιβιζάτος Χαράλαμπος Β.	1902-1981	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1936-46	Υφηγητής, 1936-39/ Επικουρος, 1939-46	Υποδιευθυντής της ΑΤΕ, 1936-41/ Υφυπουργός Συνεταφ-ρισμών, Υπ. Γεωργίας, 1939-41/ Βουλευτής Κερκιραλνίνας, 1946
Ανδρεάδης Ανδρέας Μ.	1876-1935	ΓΑΛΛΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ & ΑΓΓΛΙΑ	Πολιτική Οικονομία, 1902/ Στατιστική και Δημοσκοπία, 1906/ Δημόσια Οικο-νομία, 1923	1902-34	Υφηγητής, 1902-06/ Τακτικός, 1906-34	Διευθυντής του Ταμείου Τύπου, 1912-14/ Πληρέζουσιος Ελλάδας στη Συνδιάσκεψη του Λονδίνου, 1921/ Αντε-πιστέλλον μέλος Γαλλική Ακαδημία Ηθικοπολιτικών Ε-πιστημών, 1924, Αγγλική Βασιλική Εταιρεία Ακαδημία Πο-λιτικών Επιστημών της Νέας Υόρκης/ Μέλος της Ακαδη-μίας Αθηνών, 1926
Βαϊτσας Κων/νος*	1942-			Πολιτική Οικονομία	1979-2009		
Βαρβαρέσος Κυριάκος	1884-1957	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1918-40	Εκτακτος, 1918-21/ Τακτικός, 1923-49/ Ομότιμος, 1949-57	Τμηματάρχης Στατιστικής Υπηρεσίας, Υπ. Εθν. Οικονο-μίας, 1911/ Οικονομικός Σύμβουλος της ΤΤΕ, 1928-31/ Διοικητής ΤΤΕ, 1939-45/ Υπουργός Οικονομικών, 1932, 1941-43/ Υπουργός Εθν. Οικονομίας, 1941-43/ Αντιπρόε-δρος Κυβερνήσεως και Υπουργός Εφοδιασμού & Διακο-σής, 1945/ Οικονομικός σύμβουλος της Διεθνούς Τραπε-ζής, 1949-57/ Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, 1936.
Βεζάνης Σωτήριος Δ.	1875-1932	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1897-11	Υφηγητής, 1897-1911	Εκ των ιδρυτών του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών
Βερνής Ξενοφών Ν*	1938-				1968-2004		
Βουρνάζος Κων/νος Χρ.		ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1897-1911	Υφηγητής, 1897-1911	Μέλος της "Alliance Cooperative internationale"
Γέμτος Πέτρος Α.	1939-	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1976-94	Επιμελητής, 1976-77/ Υφηγητής, 1977-81/ Τακτικός, 1981-94/ Ομότιμος, 2006	Οικονομικός Σύμβουλος της Δ.σ.ς Μελετών της ΑΤΕ, 1976-79/ Μέλος του Δ.Σ. του Οργανισμού προώθησης ε-ξαγωγών, 1978-80/ Γ.Γ. του Υπ. Παιδείας, 1989/ Αντιπρό-εδρος του Δ.Σ. της ΕΡΤ

ΟΝΟΜΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ -ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟ- ΡΙΚΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙ- ΜΕΝΟ ΘΕΣΗΣ	ΓΙΑΝ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
Γιαννίσης Αναστάσιος*	1944			Οικονομική Ανάπτυξη	1975-2011		
Γιαννακόπουλος Νικόλαος Α.		ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	ΣΚΩΤΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1964-74	Βοηθός, 1964-69/ Υφηγητής, 1964-74	Μέλος του Τμήματος Οικονομικής Έρευνας της Τράπεζας της Ελλάδος, 1966-1980/ Αντιπρύτανης στο Πανεπιστήμιο Πειραιώς
Γκιουκας Δημήτριος Ιω.*	1955-			Εφαρμοσμένη επι- χειρησιακή έρευνα	1980-2023		
Γουδή Μαρίνα*	1917-1985			Πολιτική Οικονομία	1954-81		
Γουναράκης Νικόλαος Π.	1852-1931	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία & Ποινικό Δίκαιο	1882-1923	Υφηγητής, 1882-90/ Εκτακτός, 1890-92/ Τακτικός 1892-23/ Ομότιμος, 1923	Βουλευτής Αττικής, 1899-1902, 1902-04, 1905-06/ Υπουργός Οικονομικών 1904-05/ Υπουργός Εσωτερικών, 1905
Δολαμάγκας Βασίλειος Α.*	1945-2023				1976-2010		
Δοβλέτογλου Νικόλαος Ε.				Πολιτική Οικονομία	1973-75	Τακτικός, 1973-75	Υπήρξε ο πρώτος Έλληνας επιστήμονας που εκλέχτηκε στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου [LSE] (Εντεταλμένος Υ- ψηλότης των Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών)
Δελής Κων/νος Γ.*	1930-			Πολιτική Οικονομία & Οικονομική των Ε- πιχειρήσεων	1976-83		
Δελιβάνης Δημήτριος	1909-1997	ΝΟΠΕ & ΤΟΕ ΕΚΠΑ	ΓΑΛΛΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1938-44	Υφηγητής, 1938-44	Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, 1984-1997
Δερτύλης Γεώργιος*	1939-2022			Κοινωνική και Οικο- νομική Ιστορία	1979-2000		
Δερτύλης Παναγιώτης	1903-1972	ΑΣΟΕΕ	ΓΑΛΛΙΑ	Δημόσια Οικονομία	1929-40	Υφηγητής, 1929-39/ Επικουρός, 1939-40	
Δονάτος Γεώργιος*	1944			Στατιστική	1980-2010		
Δρακατός Κων/νος*	1928-2013			Στατιστική	1969-96		
Ζαΐρης Ποσειδών Εμμ.*	1947-			Στατιστική	1975-2010		
Ζέγγελης Ηλίας Δ.	1864-1912	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	Δημοσολογία	1894-1906	Υφηγητής, 1894-1906	Βουλευτής Μαντινείας

ΟΝΟΜΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΗΣΗΣ -ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΜΕΝΟ ΘΕΣΗΣ	ΓΙΑΝ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
Ζολύτας Ξενοφών Ε	1904-2004	ΝΟΠΕΕΚΠΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1934-68	Έκτακτος, 1931-34/ Τακτικός, 1934-68/ Ομότιμος, 1969-96/ Επίτιμος, 1996	Πρόεδρος Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου, 1932/ Πρόεδρος του Δ.Σ. της Α.Τ.Ε, 1936-40/ Συνδιοικητής, 1944-45, Διοικητής, 1955-67, 1974-81 και Επίτιμος Διοικητής της Τ.Τ.Ε/ Υπουργός Συντονισμού, 1952 και 194/ Υπουργός Γεωργίας, 1952/ Πρωθυπουργός, 1989-90/ Μέλος του Δ.Σ. της UNRA, 1946/ Μέλος του Δ.Ν.Τ., 1946-47 και 1974-81/ Μέλος της Επιτροπής των τεσσάρων σοφών για την αναμόρφωση του ΟΟΣΑ, 1960/ Αντιπρόσωπος της Ελλάδας στην Οικονομική επιτροπή της Γεν. Συνέλευσης του Ο.Η.Ε, 1949-55/ Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών, 1952.
Ζωγράφος Ιωάννης Σ.	1844-1928	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Δημοσολογία	1878-1882	Υφηγητής 1878-1881/ Τακτικός, 1881-82	ΓΓ του ΥΠΟΙΚ, 1885/ Βουλευτής Αγιάς-Ηλίδας από το 1890/ Επιτροπός Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, 1895/ Σύμβουλος τραπεζών, των Μεταλλουργιών / Λαυρίου και των Σιδηρών Πλεσιονήσιου. Πρόεδρος των τακτικών συνελεύσεων της Αρχαιολογικής Εταιρείας, 1918/ Ιεραρχίας του συνδικαλισμού Ζωγράφου στην Αθήνα.
Ζωγράφος Κων/νος Ι.	1873-1949	ΝΟΠΕΕΚΠΑ	ΝΟΠΕΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία & Δημοσιονομία	1896-99	Υφηγητής, 1896-99	Βουλευτής Αθηνών, 1928-32.
Καζάζης Νεοκλής Γ.	1849-1936	ΝΟΠΕΕΚΠΑ	ΝΟΠΕΕΚΠΑ	Φυσικό Δίκαιο, Πολιτική Οικονομία & Φιλοσοφία και Εγκυκλοπαίδεια Δικαίου	1877-1910	Υφηγητής, 1877-1883/ Έκτακτος, 1883-90/ Τακτικός, 1890-1910	Τηλεγράφων, 1882-87/ Γεν. Διευθυντής των Ταχυδρομείων & Τηλεγράφων, 1887-90/ Πρόεδρος της Εταιρείας Ελλήνων, 1894/ Βουλευτής Αττικής και Βοιωτίας, 1910/ Αντεπιστάμενος μέλος των Εταιρειών Γεν. Οικονομίας και Στατιστικής στο Παρίσι.
Καλλιτσωνάκης Δημήτριος	1888-1982	ΝΟΠΕΕΚΠΑ	ΝΟΠΕΕΚΠΑ & ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1920-23	Υφηγητής, 1920-23	ΓΓ του Υπ. Εθν. Οικονομίας, 1923-24/ Μέλος της Επιτροπής των Οικονομικών, 1924/ Μέλος του Διεθνούς Ινστιτούτου Στατιστικής, 1930/ Γεν. Διοικητής Κρήτης, 1932/ Υφυπουργός Εσωτερικών, 1932/ Πρόεδρος του Δ.Σ. της Α.Τ.Ε, 1958-59/ Αντιπρόεδρος της Ελληνικής Στατιστικής Εταιρείας, 1948-54/ Πρόεδρος της Ελλ. Εταιρείας Οικ. Επιστημών, 1957-65/ Πρόεδρος του Ελλ. Κέντρου Παραγωγικότητας, 1958-59.
Κατηφόρης Ι. Σπυρίδων			ΓΑΛΛΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1939-44	Υφηγητής, 1939-44	
Κουλάρας Κυριάκος*	1940-2011			Επιχειρησιακή έρευνα & Μάρκετινγκ	1977-2007		

ΟΝΟΜΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ -ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟ- ΡΙΚΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙ- ΜΕΝΟ ΘΕΣΗΣ	ΓΙΑΝ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
Κόκαλης Αλέξανδρος Β.	1905-1971	GERMANIA	GERMANIA	Πολιτική Οικονομία	1939-52	Επικουρος, 1939-52	Μέλος του Δ.Σ. της ΑΤΕ, 1946-47/ Μέλος της Αμερικανικής Οικονομικής και Οικονομικής Εταιρείας, Μέλος της Γερμανικής Εταιρείας Εργατικού Δικαίου.
Κούλης Ιωάννης Ν.	1910-1977	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	Δημόσια Οικονομία & Δημόσια Οικονομία και Δημοσιονομική Νομοθεσία	1949-75	Υφηγητής, 1949-55/ Έκτακτος 1955-59/ Τακτικός 1959-75	Γραμματέας του Ανωτάτου Οικονομικού Συμβουλίου, 1934-40/ Υπουργός Οικονομικών, 1971-73.
Κουτούλης Θαλής Σ.	1870-1935	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1908-1911	Υφηγητής, 1908-11	Οικονομικός αξιωματικός του Πολεμικού Ναυτικού, 1887-1910/ Γεν. Δ/ντης του συνεταιρισμού καταλω- τικής της Στρατιωτικής Ενότητας, 1908/ Συνιδρυτής της Εταιρείας Κοινωνικών Επιστημών/ Βουλευτής, 1911/ Μέλος της Επιτροπής αναθεώρησης του Συντάγματος, 1911/ Υπουργός Εθν. Οικονομίας, 1916-17.
Κριμπίας Γεώργιος Ηλ.*	1936-			Πολιτική Οικονομία	1976-2003		
Λάζαρης Απόστολος Α.	1921-2018	ΑΣΟΕΕ & ΒΡΕΤΑΝΙΑ	ΑΠΘ	Πολιτική Οικονομία	1961-68	Υφηγητής, 1961-68	Οικονομικός εμπειρογνώμων της Τ.Ε. 1956-58/ Οικονομικός σύμβουλος του Υπ. Βιομηχανίας, 1965-67/ Βουλευ- τής Επικρατείας, 1981-85/ Υπουργός Συντονισμού, 1981- 82/ Βουλευτής Α' Αθηνών, 1985-89/ Υπουργός Προεδρίας της Κυβερνήσεως, 1984-85.
Μίνωγλου Θέμης Ν.*	1952-				1981-2006		
Μπισπας Τυπάλδος Αθανάσιος Ευαγγ.	1868-1924	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1893-97	Υφηγητής, 1893-97	Βουλευτής, 1899-1902, 1906-10, 1912-15, 1915-16/ Αντι- πρόεδρος Βουλής, 1906-07/ Υπουργός Εθνικής Οικονο- μίας, 1916.
Νιάρχος Νικήτας Α.*	1939-2018			Λογιστική	1980-2006		
Ξανθάκης Εμμανουήλ Δ.*	1945-2018			Οικονομική ανάλυση των επιχειρήσεων και κεφαλαιαγορών	1975-2012		
Ξενάκης Ανδρέας Σ.*	1944-2010			Στατιστική	1973-2010		
Οικονόμου Αριστείδης Κ.	1835-1890	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	Κοινωνική Οικονομία	1867-1881	Υφηγητής, 1867-81	Δικαστική σταδιοδρομία, 1857-79/ Βουλευτής Καλαβρύ- των, 1879 και Αττικής, 1885.
Οικονόμου Γεώργιος Ε.*	1938-			Πολιτική Οικονομία	1975-2005		
Παρεμυτιάδης Αλέξανδρος Ιω.*	1942-2022			Οικονομική θεωρία	1976-2009		

ΟΝΟΜΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ -ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟ-ΡΙΚΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙ-ΜΕΝΟ ΘΕΣΗΣ	ΓΙΑΝ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
Παπαδάκης Ιωάννης Μ.Α.*	1947-			Πολιτική Οικονομία & Οικονομικά	1974-2014		
Παρασκευόπου- λος Ιωάννης Π.	1900-1984	GERMANIA	GERMANIA	Πολιτική Οικονομία	1936-52	Υφηγητής, 1936-39/ Επικουρός, 1939-52	Διοικητής ΕΤΕ, 1954-67/ Αντιπρόεδρος της Ελλάδας στη Διεθνή Τράπεζα Ανασυγκροτήσεως/ Υπουργός Εργο- διασμού, 1945/ Υπουργός Εθν. Οικονομίας, 1945/ Υπουρ- γός Εργασίας, 1952/ Υπουργός Βιομηχανίας, 1952 και 1958/ Υπουργός Εμπορίου/ Εσωτερικών, 1963/ Υπουρ- γός Αμύνης, 1963/ Υπουργός Συντονισμού, 1963 και 1966/ Αντιπρόεδρος κυβερνήσεως, 1961/ Πρωθυπουρ- γός, 1963 και 1966.
Παυλόπουλος Παναγιώτης Γ.*	1930-2020			Πολιτική Οικονομία	1970-1996		
Πεσμαζόγλου Ιωάννης (Γιάγκος) Σ.	1918-2003	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1950-70	Υφηγητής, 1950-67/ Έκτακτος, 1967-70	Γεν. Δι- νήτης του Υπ. Συντονισμού, 1951-55/ Οικονομικός σύμβουλος της ΤΤΕ, 1955-60/ Υποδιοικήτης ΤΤΕ, 1960-67/ Πρόεδρος της ΕΛ. Επιτροπής Ευρωπαϊκής Συνεργασίας, 1962-65/ Αναπληρωτής του διοικήτη της ΤΤΕ στις επι- σεις συνελεύσεις του ΔΝΤ, 1955-67/ Πρωτεργάτης του Εθνικού Ιδρυματος Ερευνών, 1958/ Πρόεδρος της Εται- ρείας Μελέτης Ελλ. Προβλημάτων, 1971-72/ Υπουργός Οικονομικών, 1974/ Βουλευτής Αθηνών, 1974-77 και 1977-81/ Ιδρυτής του Κόμματος Δημοκρατικού Σοσιαλι- σμού (ΚΟΔΗΣΟ), 1979/ Ευρωβουλευτής ΚΟΔΗΣΟ, 1981- 84 και ΝΔ, 1989-95/ Μέλος και πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών.
Πετράκης Παναγιώτης*	1953-			Οικονομική ανάπτυξη και Διεθνείς οικονομική	1981-2021		Σύμβουλος Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, Σύμβουλος Διοίκησης Εμπορικής Τράπεζας της Ελλάδος.
Πίντος Ιερώνυμος Δ.	1910-1981	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	GERMANIA	Πολιτική Οικονομία	1937-53	Υφηγητής, 1937-40/ Επικουρός, 1940-53	Σύμβουλος της ΤΤΕ, 1939-44/ Υφ'οπογράφος Εφοδιασμού, 1945/ Σύμβουλος στη ΓΓ του ΟΗΕ για θέματα υπανάπτυ- κτων χωρών, 1947-61/ Υποδιοικήτης της ΕΤΒΑ, 1963-67/ Ιδρυτής και Πρόεδρος του Ινστιτούτου Περιφερειακής Ανάπτυξης, 1975-81.
Πυλαρινός Οδων Σ.	1833-1899	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΤΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1866-68	Έκτακτος, 1866-68	Βουλευτής επαρχίας Πόλης, 1873-75/ Νομικός Σύμβου- λος της Επαρχίας του Ιερού Κοινοῦ του Παναγίου Τάφου
Σούτσος Ιωάννης Α.	1804-1890	ΕΛΒΕΤΙΑ	ΓΑΛΛΙΑ	Πολιτική Οικονομία	1837-90	Έκτακτος, 1837-42/ Τακτικός, 1842-58/ Επίτιμος, 1859	Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας, 1835/ Νο- μόρχης Αγίας και Ηλίδος, 1851-52/ Διευθυντής του γρα- φείου της Δημόσιας Οικονομίας του Υπουργείου Εσωτε- ρικών, 1860-63/ Σύμβουλος της Επικρατείας, 1864-67.

ΟΝΟΜΑ	ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΑ ΓΕΝΝΗΣΗΣ -ΘΑΝΑΤΟΥ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟ- ΡΙΚΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕ- ΜΕΝΟ ΘΕΣΗΣ	ΠΑΝ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ
Στεφανίδης Δημοσθένης Σ.	1895-1975	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1951-66	Τακτικός, 1951-66/ Ομότιμος, 1966	Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. της ΑΤΕ, 1946-54/ Πρόεδρος του Δ.Σ. του ΙΚΑ, 1950-51.
Τρικαλιώτης Στάμος			ΗΠΑ	Πολιτική Οικονομία & Κοινω- νική Οικονομία	1848-1873	Υφηγητής, 1848-73	
Φαρδούλης Αναργύρος			ΝΟΠΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1904-11	Υφηγητής, 1904-11	Μέλος της Κοινωνιολογικής Εταιρείας
Χαλκιάπουλος Γεώργιος Β.	1913-1980	ΠΟΕ-ΕΚΠΑ	ΠΟΕ-ΕΚΠΑ	Πολιτική Οικονομία	1946-59	Υφηγητής, 1946-59	Συμμετείχε στο Ανώτατο Οικονομικό Συμβούλιο, 1939- 46 και την Επιστροφή Οικονομικής Ανάλυσης της Τ.Τ.Ε/ Πρόεδρος του Δ.Σ. του Κ.Ε.Π.Ε. και μέλος του Δ.Σ. του Ε- θνικού Ιδρύματος Ερευνών.
Χελάς Ιωάννης Γ.*	1943-			Οικονομική θεωρία και Οικονομική πολιτική	1979-2010		

Σημείωση: με αστερίσκο (*) σημειώνονται τα μέλη ΔΕΠ που συνέχισαν να διδάσκουν και μετά το 1982. Περισσότερα βιογραφικά στοιχεία μπορούν να αντληθούν από την ονομαστική λίστα των μελών ΔΕΠ των ετών 1982-2023.

Πίνακας 3. Βοηθοί, Επιμελητές, Επιστημονικοί Συνεργάτες, Ειδικοί Επιστήμονες έως το 1982

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΔΡΑ	ΘΗΤΕΙΑ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
Κρίτων Αναστασόπουλος	Πολιτική Οικονομία	1970-80	
Ειρ. Βαζαίου-Αναπλιώτου	Πολιτική Οικονομία	1970-75	
	Δημόσια Οικονομία και Δημοσιονομική Νομοθεσία	1975-80	
Ξενοφών Βεργίνης*	Πολιτική Οικονομία	1968-2000	Βοηθός
Σπυρίδων Βλιάμος*		1980-1989	Ειδικός Επιστήμονας
Πέτρος Γέμτος*	Πολιτική Οικονομία	1976-77	Επιμελητής
Αναστάσιος Γιαννίτσης*		1975	Βοηθός
Δημήτριος Γκιώκας*	Στατιστική-Μαθηματικά	1980-90	Επιστημονικός Συνεργάτης
Βασίλειος Δαλαμάγκας*		1976-80	Ειδικός Επιστήμονας
Γεώργιος Δερτιλής*		1978-79	Ειδικός Επιστήμονας
Ελευθερία Δημητριάδου-Περδίκη	Σπουδαστήριο Οικ. Επιστημών	1968-80	
Γεώργιος Δονάτος*		1973-80	Βοηθός
Σοφία Ευστράτογλου-Τοδούλου	Πολιτική Οικονομία	1975-87	
Ποσειδών Ζαΐρης*		1975-89	Βοηθός
Δημήτριος Ζαχαριάδης-Σούρας	Πολιτική Οικονομία	1975-81	
Ελένη Ζέππου	Σπουδαστήριο Οικ. Επιστημών	δεκαετία 1970	
Κων/νος Καλόγρης	Σπουδαστήριο Οικ. Επιστημών	1951-58 και 1961-68	
Κων/νος Κανελλόπουλος	Πολιτική Οικονομία	1975-77	
Φωτεινή Κεχρολόγλου-Κοροπούλη	Πολιτική Οικονομία	1965-80	
Κυριάκος Κιουλάφας*		1977-81	Ειδικός Επιστήμονας
Πολυζώης Κορμνηνακίδης	Δημόσια Οικονομία και Δημοσιονομική Νομοθεσία	1969-71	
Εμμανουήλ Κουντούρης*		1982-99	Επιστημονικός Συνεργάτης

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΔΡΑ	ΘΗΤΕΙΑ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
Νικόλαος Κρεούζης	Δημόσια Οικονομία και Δημοσιονομική Νομοθεσία	1973-96	
Καλλιόπη Κωνσταντέλλου	Σπουδαστήριο Οικ. Επιστημών	1982-2011	
Νικολίνα Κωστελέτου*		1978-85	Βοηθός
Ελένη Λώλου	Δημόσια Οικονομία	1970-73	
Ζαχαρίας Μαθάς-Δεμαθάς	Πολιτική Οικονομία	1975-78	
Θέμις Μίνογλου*		1981-83	Επιμελήτρια
Αλέξανδρος Μοναστηριώτης	Πολιτική Οικονομία	1969-2004	
Ευαγγελία Μπισμπίκη- Βλασσοπούλου	Σπουδαστήριο Οικ. Επιστημών	1974-79	
Χρήστος Μπρέζας	Δημόσια Οικονομία	1974-80	
Νικήτας Νιάρχος*		1980-89	Ειδικός Επιστήμονας
Εμμανουήλ Ξανθάκης*		1975-83	Βοηθός
Ανδρέας Ξενάκης*		1973-2000	Βοηθός
Γεώργιος Οικονόμου*		1975-76	Ειδικός Επιστήμονας
Δήμητρα Οικονόμου	Σπουδαστήριο Οικ. Επιστημών	1965-68 και δεκαετία 1980	
Αλέξανδρος Πανεθυμιτάκης*		1976-83	Επιμελητής
Ιωάννης Παπαδάκης*		1974-80	Επιμελητής
Θεοχάρης Παπαμάργαρης	Πολιτική Οικονομία	1965-68	
Λεωνίδας Παππάς	Μαθηματικά	198???-??	
Κωνσταντίνος Περδίκης	Πολιτική Οικονομία	1969-83	Βοηθός
Παναγιώτης Πετράκης*		1981-82	Επιστημονικός Συνεργάτης
Χρήστος Πολίτης	Δημόσια Οικονομία και Δημοσιονομική Νομοθεσία	1965-66	
Γεώργιος Προβόπουλος*		1979-84	Ειδικός Επιστήμονας
Νικόλαος Σαλτάρης	Δημόσια Οικονομία και Δημοσιονομική Νομοθεσία	1965-68 και 1975-79	
Αναστάσιος Σκοπελίτης	Δημόσια Οικονομία και Δημο- σιονομική Νομοθεσία	1970-71	
Σωτήριος Σκουφάς	Έδρα Πολιτικής Οικονομίας ΝΟΠΕ	Βοηθός, 1966-69 και 1975-80 / Επ. Συνεργάτης 1980-83	
	Τομέας Μαθηματικών & Πληροφορικής	1983-2004	
Γεώργιος Σμοκοβίτης	Πολιτική Οικονομία	1974-80	
Βασίλειος Σταυρινός*		1972-78 & 1978-80	Βοηθός και κατό- πιν επιμελητής

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΕΔΡΑ	ΘΗΤΕΙΑ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
Γεωργία Στρατηγοπούλου*	Πολιτική Οικονομία	1969-98	Βοηθός
Ιάκωβος Τσαλίκोगλου	Πολιτική Οικονομία	1976-78	
Ελένη Τσαντεκίδου	Πολιτική Οικονομία	1973-79	
Αλεξάνδρα Φραγκουδάκη*	Πολιτική Οικονομία	1980-2002	Επιστημονικός Συνεργάτης
Ιωάννης Χειλάς*		1979-88	Ειδικός Επιστήμονας
Βασίλειος Χομπάς*		1973-79 & 1979-82	Βοηθός και κατό- πιν επιμελητής
Ειρήνη Χριστούλα	Πολιτικών & Οικονομικών Επιστημών	1938-44	

Σημείωση: με αστερίσκο (*) σημειώνονται τα μετέπειτα μέλη ΔΕΠ. Περισσότερα βιογραφικά στοιχεία, μπορούν να αντληθούν από την ονομαστική λίστα των μελών ΔΕΠ.

Η ίδρυση του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών το 1971 και η συμμετοχή των φοιτητών του Τμήματος Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών στην εξέγερση της Νομικής του 1973

Με το Β.Δ. 652/9/20-11-1967, η Νομική Σχολή διατήρησε την προηγούμενη διαίρεση σε δύο Τμήματα. Αυτή τη φορά, όμως, ήταν οι πολιτικές και οικονομικές επιστήμες που μοιράζονταν ένα κοινό πρόγραμμα σπουδών. Το πρόγραμμα διαχωριζόταν στο 3ο έτος, κατά το οποίο οι φοιτητές μπορούσαν να ακολουθήσουν την κατεύθυνση των οικονομικών επιστημών. Λίγα χρόνια αργότερα, ύστερα από απόφαση της πανεπιστημιακής Συγκλήτου (23-11-1971) η γενική συνέλευση της Νομικής Σχολής³², κατά τη 2η έκτακτη συνεδρία της (6-12-1971) ενέκρινε ομόφωνα το νέο πρόγραμμα διδασκαλίας και εξετάσεων της Σχολής³³. Σύμφωνα με αυτό, η Νομική Σχολή αποτελούνταν εφεξής από τρία διακριτά Τμήματα (Νομικής Επιστήμης, Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικών Επιστημών και Οικονομικών Επιστημών) καθένα από τα οποία απένειμε ξεχωριστό πτυχίο και διδακτορικό. Σύμφωνα με το νέο πρόγραμμα, ο αριθμός μαθημάτων που έπρεπε να παρακολουθήσει ένας φοιτητής ήταν είκοσι οκτώ υποχρεωτικά και τέσσερα κατ' επιλογήν. Το κλασικό πρόγραμμα μαθημάτων που προσφερόταν είχε προσδώσει μεγάλο κύρος

³². Πρακτικά της 2ας εκτάκτου συνεδρίας της Νομικής Σχολής της 6-12-1971, ημέρα Δευτέρα και ώρα 6 μ.μ., εν τη αιθούση συνεδριών της Σχολής (οδός Ιπποκράτους 33 – β' όροφος). Πρακτικά Νομικής Σχολής, Φάκελος 2, Ιστορικό Αρχείο (Ι.Α.) ΕΚΠΑ. Βλ. επίσης Υπουργική Απόφαση «Περί Κύκλου σπουδών, διδασκομένων και εξεταζομένων μαθημάτων παρά τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών», ΦΕΚ 11/Β/10-1-1972.

³³. ΦΕΚ 11/10-1-1972. Β.Δ. 397/1972 και Υ.Α. 179084/24-12-1971.

στο Τμήμα, το οποίο είχε τις υψηλότερες βάσεις και βαθμούς των πρώτων εισακτέων. Πολλοί από αυτούς τους άριστους φοιτητές συμμετείχαν κατόπιν στον αντιδικτατορικό αγώνα. Οι απόφοιτοι των διακριτών Τμημάτων μπορούσαν να εγγραφούν χωρίς εξετάσεις στα άλλα Τμήματα της Νομικής Σχολής. Ενδιαφέρον όμως έχει ότι οι απόφοιτοι των δύο Τμημάτων, της Νομικής Επιστήμης και του Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικών Επιστημών, είχαν τη δυνατότητα να εγγραφούν στο Γ΄ έτος του έτερου Τμήματος, αλλά μπορούσαν να εγγραφούν μόνο στο Α΄ έτος του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, γεγονός που αποδεικνύει ότι το τελευταίο είχε ήδη ξεχωρίσει επιστημονικά από τα άλλα δύο.

Από τις αρχές του 1972 ο αντιδικτατορικός φοιτητικός αγώνας οργανώθηκε συστηματικά, με βάση και γύρω από τις Φοιτητικές Επιτροπές Αγώνα (ΦΕΑ) σε όλες τις σχολές. Σε κάθε σχολή συγκροτούνταν «επιτροπές έτους», συνήθως πενταμελείς, για καλύτερο συντονισμό. Στη Σχολή Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών (ΠΟΕ) το 1972-73, στις επιτροπές έτους συμμετείχε ο Αλέκος Αλαβάνος³⁴, ο Νίκος Αλεξόπουλος³⁵, ο Γιάννης Βαρλάμης, η Ελισάβετ Κοτζιά, ο Δημήτρης Κουμάνταρος³⁶, ο Χρυσάνθος Λαζαρίδης³⁷, ο Μιχάλης Μένικος³⁸, ο Μιχάλης Σακελλαρόπουλος³⁹, η Μίκα Μπουφίδου⁴⁰, ο Δημήτρης Οικονομάκης, ο Παναγιώτης Πετράκης⁴¹, ο Τάσος Σαπουνάκης⁴², ο Δημήτρης Σερεμέτης⁴³, ο Αντώνης Στεμνής⁴⁴, η Ζέλα Φυκούρα⁴⁵ κ.ά. Σύμφωνα με την Ελισάβετ Κοτζιά, δημοσιογράφο και κριτικό λογοτεχνίας⁴⁶, όσοι ήταν οργανωμένοι σε νεολαϊστικές οργανώσεις –όπως ο Ρήγας Φεραίος και η Αντι-ΕΦΕΕ (η μετέπειτα Πανσπουδαστική)– μαζεύονταν στο στέκι τους, «στα σκαλάκια της Νομικής», δηλαδή στα σκαλιά ανάμεσα στον 1ο και 2ο όροφο του κτιρίου, με σκοπό να έρθουν σε επαφή με τις φοιτήτριες και τους φοιτητές που προθυμοποιούνταν να συμβάλουν στον αντιδικτατορικό αγώνα. Επίσης, με το πρόσχημα μιας εκδρομής, πραγματοποιούσαν συγκεντρώσεις 15-20 ατόμων στου Παπάγου, χρησιμοποι-

³⁴. Μετά τις σπουδές του στην οικονομική επιστήμη ασχολήθηκε με την πολιτική, υπήρξε για πολλά χρόνια ευρωβουλευτής και βουλευτής.

³⁵. Οικονομολόγος που εργάστηκε επί σειρά ετών στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στο Βέλγιο.

³⁶. Μετά το πτυχίο του ασχολήθηκε με διάφορες δραστηριότητες, αλλά υπήρξε κυρίως δημοσιογράφος και πολιτικό στέλεχος.

³⁷. Μετά τις σπουδές του στην οικονομική επιστήμη κατέληξε πολιτικό στέλεχος.

³⁸. Δημοσιογράφος.

³⁹. Οικονομολόγος – σύμβουλος επιχειρήσεων – βιομήχανος.

⁴⁰. Μεταφράστρια.

⁴¹. Οικονομολόγος, ομότιμος καθηγητής ΤΟΕ-ΕΚΠΑ. Ευχαριστούμε θερμά τον Π. Πετράκη για την πολύτιμη στήριξή του καθ' όλη τη διάρκεια της συγγραφής του βιβλίου.

⁴². Οικονομολόγος – σύμβουλος τοπικής αυτοδιοίκησης.

⁴³. Οικονομολόγος, ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

⁴⁴. Δημοσιογράφος – ποιητής (1952-2006).

⁴⁵. Οικονομολόγος – τραπεζικός υπάλληλος.

⁴⁶. Μετά το πτυχίο της στην οικονομική επιστήμη και το μεταπτυχιακό της σε European Studies στο LSE, εργάστηκε ως μεταφράστρια στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

ώντας όλα τα περιθώρια νομιμότητας που επέτρεπε το χουντικό καθεστώς. Στις 12-2-1973 δημοσιεύτηκε Νομοθετικό Διάταγμα σύμφωνα με το οποίο ο υπουργός Εθνικής Αμύνης μπορούσε να αναστέλλει την αναβολή κατάταξης στον στρατό για όποιον φοιτητή συμμετείχε σε κινητοποίηση. Κύριος στόχος των υποχρεωτικών στρατεύσιμων (χουντικό ΝΔ 1347/73) ήταν τα μέλη των ΦΕΑ. Αυτό προκάλεσε, δυο μέρες αργότερα, μεγάλη συγκέντρωση 1.500 φοιτητών του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, στο προαύλιο του ιδρύματος με συνθήματα κατά της στράτευσης. Ακολούθησε βίαιη επέμβαση της αστυνομίας, 100 συλλήψεις και 11 παραπομπές. Παράλληλα δόθηκε διαταγή βίαιης επιστράτευσης 88 φοιτητών. Στους Α. Αλαβάνο, Α. Στεμνή και Δ. Σερεμέτη διακόπηκε η αναβολή στράτευσης, αφού είχαν υπογράψει την προσφυγή των 42 φοιτητών της Νομικής στο Πρωτοδικείο κατά της διορισμένης από τη χούντα διοίκησης του φοιτητικού συλλόγου της σχολής (1972), που έγινε η αφορμή για να ξεκινήσει το φοιτητικό κίνημα.

Φωτογραφία 2. Εξέγερση Νομικής, 1973

Πηγή: Αρχείο ΕΡΤ. Συλλογή Αρ. Σαρρηκώστα

Με την ανακοίνωση της στράτευσης των φοιτητών, στις 16-2-1973, 2.500 φοιτητές της Νομικής και της Φιλοσοφικής κατέλαβαν το κτίριο της Νομικής Σχολής, ζητώντας να τους δοθεί αίθουσα για την πραγματοποίηση γενικής συνέλευσης, με κύριο αίτημα την ανάκληση του Νομοθετικού Διατάγματος. Το μεσημέρι, έπειτα από διαβεβαιώσεις του πρύτανη, καθηγητή της Ιατρικής Κωνσταντίνου Τούντα, καθώς και του εισαγγελέα και του διευθυντή της αστυνομίας που ήταν επίσης παρόντες στο κτίριο, ότι δεν κινδυνεύει η σωματική ακεραιότητά τους, οι φοιτητές αποφάσισαν να εγκαταλείψουν το περικυκλωμένο από την αστυνομία κτίριο, ξεκινώντας την έξοδο από την πόρτα της οδού Σίνα. Ενώ οι πρώτες ομάδες των φοιτητών

βγήκαν χωρίς παρενόχληση, οι επόμενοι ξυλοκοπήθηκαν από την αστυνομία και την παρακρατική οργάνωση ΕΚΟΦ (Εθνική Κοινωνική Οργάνωση Φοιτητών), ενώ η αστυνομία εισέβαλε και μέσα στο κτίριο της Νομικής προβαίνοντας σε δεκάδες συλλήψεις. Οι φοιτητές που βγήκαν από το κτίριο ενώθηκαν με το συγκεντρωμένο πλήθος στους γύρω δρόμους φωνάζοντας αντιφασιστικά συνθήματα. Τελικά η πορεία των φοιτητών διαλύθηκε από τις αστυνομικές δυνάμεις στα Προπύλαια του Πανεπιστημίου.

Φωτογραφία 3. Εξέγερση Νομικής, 1973

Πηγή: Αρχείο ΕΡΤ. Συλλογή Αρ. Σαρρηκώστα

Στις 20-2-1973 η Σύγκλητος του ΕΚΠΑ έδωσε άδεια στους φοιτητές της Νομικής και της Φιλοσοφικής να πραγματοποιήσουν γενική συνέλευση. Το βράδυ της 20ής προς την 21η Φεβρουαρίου, η επιτροπή κατάληψης⁴⁷ ενημέρωσε μια ομάδα διαπρεπών προσωπικοτήτων που είχε συγκεντρωθεί στην οικία του Παναγιώτη Κανελλόπουλου (ανάμεσά τους ο Ιωάννης Πεσμαζόγλου, τον οποίο η χούντα είχε παύσει από καθηγητή το 1968, ο πολιτικός Ιωάννης Ζίγδης και ο καθηγητής μαιευτικής και γυναικολογίας Νικόλαος Λούρος) ότι είχε αποφασιστεί η κατάληψη του κτιρίου της Νομικής Σχολής και ζητούσε τη συμπράταση των καθηγητών.

Το πρωί της 21ης Φεβρουαρίου εκατοντάδες φοιτητές προσήλθαν μαζικά στο κτίριο της Νομικής. Ταυτόχρονα, πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση στο κτίριο του Χημείου, από όπου ξεκίνησε πορεία προς το κτίριο της οδού Σίνα.

⁴⁷. Τη Συντονιστική Επιτροπή της κατάληψης την αποτελούσαν φοιτήτριες και φοιτητές της Νομικής Σχολής μεταξύ άλλων η Όλγα Τρέμη, ο Διονύσης Μαυρογένης, ο Στέφανος Τζουμάκας, ο Μάκης Παρασκευόπουλος, ο Νίκος Μπίστης, ο Γιάννης Μαντζουράνης, η Ιωάννα Καρυστιάνη. Για την επιτροπή αυτή έχουν μιλήσει τα μέλη της αρκετές φορές στα ΜΜΕ.

Το μεσημέρι είχαν συγκεντρωθεί περίπου 4.000 φοιτητές, που προχώρησαν σε κατάληψη ολόκληρου του κτιρίου της Νομικής με αίτημα την κατάργηση του Ν.Δ. και την ελευθερία των συγκεντρώσεων. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ, ΚΑΤΩ Η ΧΟΥΝΤΑ ήταν τα συνθήματα που φώναζαν οι φοιτητές από την ταράτσα του κτιρίου και ήταν γραμμένα στα πανό που είχαν αναρτήσει. Παρά την παρουσία ισχυρών αστυνομικών δυνάμεων, το απόγευμα της 21ης Φεβρουαρίου χιλιάδες άτομα συγκεντρώθηκαν γύρω από το κτίριο της Νομικής, το οποίο τα μεσάνυχτα αποκλείστηκε από τις αστυνομικές δυνάμεις. Ήταν η πρώτη μεγάλη συλλογική πράξη αντίστασης στη χούντα από το φοιτητικό κίνημα.

Το επόμενο πρωί οι φοιτητές βρίσκονταν και πάλι στην ταράτσα. Η επιτροπή κατάληψης ήταν σε διαρκή επικοινωνία με τη Σύγκλητο, ζητώντας να επιτραπεί να περάσουν προμήθειες μέσα στο κτίριο. Στο μεσοδιάστημα οι φοιτητές δημοσίευσαν τον εξής όρκο:

Εμείς οι φοιτητές των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων ορκιζόμεθα εις το όνομα της Ελευθερίας να αγωνισθώμεν μέχρι τέλους διά την κατοχύρωσιν: Των ακαδημαϊκών ελευθεριών, του πανεπιστημιακού ασύλου, της ανακλήσεως όλων των καταπιεστικών νόμων και διαταγμάτων. Ορκιζόμεθα συμπάρασταιν εις όλον τον φοιτητικόν κόσμον της Ελλάδος, ο οποίος βασανίζεται. Η βία και η τρομοκρατία δε θα περάσουν. Ζήτω ο φοιτητικός κόσμος της Ελλάδος!

Η αστυνομία δεν επέτρεψε να μεταφερθούν προμήθειες στη Νομική Σχολή και απώθησε ακόμα και κληρικούς που προσπάθησαν να περάσουν τρόφιμα μέσα από μια τρύπα που ένωνε το νεκροτομείο (σημερινό κτίριο Κωστή Παλαμά) με ένα από τα αμφιθέατρα της Σχολής.

Ο διευθυντής της αστυνομίας γνωστοποίησε στα μέλη της συντονιστικής επιτροπής της κατάληψης ότι οι καταληψίες (το 40% των φοιτητών ήταν γυναίκες) έπρεπε να αποχωρήσουν από το κτίριο μέχρι τις 6.00 το απόγευμα. Οι εκδηλώσεις συμπάρασταιν στους φοιτητές και στις φοιτήτριες (οι οποίες αποτελούσαν το 40% των καταληψιών) συνεχίζονταν με διαδηλώσεις και συγκρούσεις με την αστυνομία σε πολλά σημεία της Αθήνας. Οι πολιτικοί/καθηγητές Παν. Κανελλόπουλος, Ιω. Ζίγδης, Γεώργ. Μαύρος, Ιω. Πεσμαζόγλου, Νικ. Λούρος, Δημ. Παπασπύρου είχαν ανακοινώσει ότι θα πραγματοποιούσαν πορεία στο κέντρο της πόλης στις 7.00 το απόγευμα. Ωστόσο η επιτροπή κατάληψης αποφάσισε, ελλείψει τροφίμων, να αποχωρήσουν. Η έξοδος, παρουσία του πρύτανη, των συγκλητικών και της αστυνομίας, ξεκίνησε στις 6.00 το απόγευμα και διήρκεσε περίπου μία ώρα. Μέχρι τις 10.00 το βράδυ, πλήθος κόσμου παρέμενε γύρω από τη Νομική.

Από τις 5 έως τις 15-3-1973 έγιναν πολυάριθμες αιτήσεις από επιτροπές

φοιτητών διαφόρων σχολών, προκειμένου να τους παραχωρηθούν αίθουσες για να πραγματοποιήσουν συνελεύσεις, την ίδια μέρα και ώρα, και κατόπιν για παμφοιτητική συγκέντρωση. Η Σύγκλητος δεν ικανοποίησε τα αιτήματα.

Στις 20-3-1973, στις 11:30 το πρωί, έγινε νέα κατάληψη των πανεπιστημιακών κτιρίων με τα ίδια αιτήματα, καθώς και με αίτημα την απελευθέρωση όσων είχαν συλληφθεί τις προηγούμενες ημέρες. Η Πρυτανεία κάλεσε εγγράφως τις αστυνομικές αρχές να εισβάλουν και ακολούθησαν βίαια γεγονότα, τραυματίστηκαν δεκάδες φοιτητές και διαδηλωτές και έγιναν αθρόες συλλήψεις. Ωστόσο, το φοιτητικό κίνημα είχε πλέον αποκτήσει πραγματική ορμή που οδήγησε στη μεγάλη εξέγερση και την κατάληψη του Πολυτεχνείου στις 17-11-1973 ενάντια στο καθεστώς της χούντας.

Βεβαίως κάποιοι από τις ΦΕΑ της ΠΟΕ, ευτυχώς λίγοι, φυλακίστηκαν και βασανίστηκαν το 1973 για τη συμμετοχή τους στα γεγονότα της Νομικής: ο Αλέκος Αλαβάνος, ο Δημήτρης Κουμάνταρος, ο Αντώνης Στεμνής, ο Δημήτρης Σερεμέτης. Παρά τις συλλήψεις, κάποιοι καθηγητές της Σχολής συνέχισαν με «βροντερή αδιαφορία», όπως δήλωσε η Ελισάβετ Κοτζιά, να κάνουν τα μαθήματά τους, με μοναδική τους φροντίδα να διατηρήσουν τις θέσεις και τα προνόμιά τους, γεγονός που τους έφερε συντασσόμενους με τη δικτατορία, και γι' αυτό ήταν υπόλογοι κατά τη μεταπολίτευση. Φωτεινή εξαιρεση υπήρξε η καθηγήτρια Μαρίνα Γουδή (για πολλούς η «δεσποινίς Γουδή») που οι αντιστασιακοί φοιτητές γνώριζαν ότι χωρίς να έχει κάποια δημόσια αντιδικτατορική δράση υποστήριζε τους αγώνες τους. Ωστόσο, το πρόγραμμα σπουδών στην οικονομική επιστήμη ήταν μάλλον αποστειρωμένο και από γνώσεις που πιθανόν να προκαλούσαν πολιτική ενεργοποίηση των φοιτητών και από την οικονομική πραγματικότητα των αρχών της δεκαετίας του 1970. Ο Δ. Σερεμέτης θυμάται ότι στο μάθημα της μακροοικονομικής έλειπαν εντελώς οι θεωρίες περί πληθωρισμού και ανεργίας! Τα χρόνια που προηγήθηκαν αλλά και την πρώτη χρονιά της μεταπολίτευσης το Τμήμα λειτουργούσε με ελάχιστους καθηγητές, και το βάρος της εύρυθμης λειτουργίας του Τμήματος το σήκωσαν οι τότε βοηθοί: ο Αντρέας Ξενάκης, που δίδασκε σε πολυπληθή ακροατήρια φοιτητών στατιστική και οικονομετρία, ο Γιώργος Δονάτος, που επίσης δίδασκε οικονομετρία, ο Αλέκος Μοναστηριώτης και η Γιούλη Στρατηγοπούλου, που συνέδραμαν την καθηγήτρια Μαρίνα Γουδή στη διδασκαλία της μακροοικονομικής και μικροοικονομικής, ο Νίκος Κρεούζης, που δίδασκε δημόσια οικονομικά, ο Ποσειδώνας Ζαΐρης, που δίδασκε μαθηματικά, ο Δημήτρης Ζαχαριάδης-Σούρας, ο Ζαχαρίας Δεμαθάς, ο Γιάννης Παπαδάκης, ο Κωνσταντίνος Περδίκης, ο Κρίτων Αναγνωστόπουλος. Λίγα χρόνια αργότερα το Τμήμα απέκτησε νέους διδάσκοντες που ήρθαν από το εξωτερικό φέρνοντας μαζί τους έναν αέρα ανανέωσης.

Με την έλευση της μεταπολίτευσης ιδρύθηκαν διάφορες φοιτητικές παρατάξεις: η ΠΑΣΠ, η Πανσπουδαστική, ο Δημοκρατικός Αγώνας, η ΔΑΠ-ΝΔΦΚ, η ΑΑΣΠΕ, η ΠΠΣΠ και άλλες, και υπήρχε έντονη φοιτητική πολιτική ζωή με

αλληπάλληλες συνελεύσεις. Οι φοιτητές του ΤΟΕ συμμετείχαν αρχικά στον Σύλλογο Φοιτητών της Νομικής –τη «Θέμιδα»– μέχρι τη δημιουργία του Συλλόγου Φοιτητών Οικονομικού «Δημήτρης Μπάτσης».

Οι αλλαγές του νόμου 1268 του 1982 και η Οικονομική Σχολή

Έπειτα από αρκετές διαβουλεύσεις και συζητήσεις εντός και εκτός του ακαδημαϊκού χώρου, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1978-79⁴⁸, η γενική συνέλευση της Νομικής Σχολής ψήφισε υπέρ της ανεξαρτητοποίησης του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών και τη μετατροπή του σε αυτοτελή Σχολή⁴⁹. Τρία χρόνια αργότερα, κατά το ακαδημαϊκό έτος 1981-82, η νέα Σχολή ξεκίνησε τη λειτουργία της με οχτώ τακτικές έδρες⁵⁰. Το ανώτερο διδακτικό προσωπικό αποτελούνταν από έξι καθηγητές, οχτώ υφηγητές, πέντε ειδικούς επιστήμονες, ενώ στο διδακτικό έργο συνεπικουρούσαν είκοσι δύο επιμελητές, βοηθοί και επιστημονικοί συνεργάτες. Ο αριθμός των μαθημάτων που έπρεπε να παρακολουθήσει επιτυχώς ένας φοιτητής για να λάβει το πτυχίο του ήταν είκοσι δύο υποχρεωτικά και δέκα κατ' επιλογήν.

Η δημιουργία της Σχολής, όπως την εμπνεύστηκαν οι οραματιστές της, εξυπηρετούσε τρεις σκοπούς⁵¹:

1. Να δημιουργηθεί ένα χώρος όπου η οικονομική επιστήμη θα μελετούνταν ως κοινωνική επιστήμη σε συνεργασία και συνδυασμό με άλλες κοινωνικές επιστήμες. Ο Abba Lerner παρατηρούσε ότι «η οικονομική κέρδισε τον τίτλο της βασίλισσας των κοινωνικών επιστημών επιλέγοντας *επιλυμένα* πολιτικά προβλήματα ως γνωστικό αντικείμενο»⁵². Συνεπώς, είναι απαραίτητο η οικονομική επιστήμη να συνδιαλέγεται με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες προκειμένου να παράγονται σημαντι-

⁴⁸. Συνεδρίες Νομικής Σχολής 31-1-1979 και 21-3-1979 και συνεδρία της Συγκλήτου 11-4-1979.

⁴⁹. Προεδρικό Διάταγμα υπ' αριθ. 455/11-5-1981 Περί μετατροπής του Οικονομικού Τμήματος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών εις αυτοτελή Σχολήν. «Είμαι υποχρεωμένος να εκφράσω θερμές ευχαριστίες στα μέλη της Μητέρας Νομικής Σχολής του έτους 1978-79 που ύστερα από εμπεριστατωμένη εξέταση του θέματος εγνωμοδότησαν υπέρ της ανεξαρτητοποίησης του Οικονομικού Τμήματος σε αυτοτελή Σχολή...», Κοσμήτωρ Κ. Γ. Δρακάτος, 1η έκτακτη συνεδρία της Σχολής Οικονομικών Επιστημών, 28-9-1981.

⁵⁰. Α' Πολιτικής Οικονομίας (Κ. Βαϊτσός), Β' Πολιτικής Οικονομίας (Μ. Γουδή), Γ' Πολιτικής Οικονομίας (Π. Παυλόπουλος), Δ' Πολιτικής Οικονομίας (Γ. Κριμπάς – έκτακτος εντεταλμένος), Ε' Πολιτικής Οικονομίας (Π. Γέμπτος), Δημόσιας Οικονομίας και Δημοσιονομικής Νομοθεσίας (κενή), Στατιστικής (Κ. Δρακάτος) και Μαθηματικών οικονομικής αναλύσεως (κενή).

⁵¹. Ευχαριστούμε θερμά τον ομότιμο καθηγητή Κ. Βαϊτσο, πρωτεργάτη του εγχειρήματος, για τη συνέντευξη που μας παραχώρησε (17-1-2023) και τις πληροφορίες που μοιράστηκε μαζί μας.

⁵². «Economics has gained the title of queen of the social sciences by choosing *solved* political problems as its domain»: Abba P. Lerner, «The Economics and Politics of Consumer Sovereignty», *American Economic Review* 62, 1/2 (1972): σελ. 258-266 (στη σελ. 259).

κές και χρήσιμες γνώσεις. Στο πλαίσιο αυτό, και ακολουθώντας μια συμπεριεπιανή κατεύθυνση⁵³, τα μαθήματα της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας της Σχολής διδάσκονταν πλέον από ιστορικούς, όπως επίσης από αντίστοιχους επιστήμονες διδάσκονταν η κοινωνιολογία και η φιλοσοφία (προσπάθειες έγιναν και για τη διδασκαλία γεωγραφίας και δημογραφίας), προκειμένου οι φοιτητές να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο αναπαράγεται η οικονομία και η κοινωνία.

2. Να υπάρχει επιστημονική πολυφωνία, ώστε να δίνεται χώρος για διδασκαλία όλων των σχολών σκέψης (νεοκλασικοί, κεινσιανοί, μαρξιστές), αλλά και να εκπροσωπούνται διαφορετικές εξειδικεύσεις της επιστήμης (π.χ. δημοσιονομική θεωρία, νομισματική θεωρία, οικονομετρία, διεθνές εμπόριο, πολιτική οικονομία της ανάπτυξης, αξιολόγηση επενδύσεων, στατιστική, βιομηχανική οικονομική, περιφερειακή οικονομική). Το πρόγραμμα περιλάμβανε επίσης τη διδασκαλία μαθηματικών και στατιστικής, ώστε οι φοιτητές να οπλιστούν με τα εργαλεία και την πειθαρχία που απαιτούσε η αφαιρετική σκέψη της οικονομικής επιστήμης.
3. Να υπάρχει υψηλό επίπεδο ποιότητας και ήθους τόσο στη συμπεριφορά όσο και στην επιστημονική συμβολή των διδασκόντων.

Στην πρώτη γενική συνέλευση οι καθηγητές της Σχολής δήλωναν συγκινημένοι και τη χαρακτήριζαν *ιστορική*, αφού ήταν η πρώτη ημέρα της επίσημης λειτουργίας της Σχολής⁵⁴. Στις γεν. συνελεύσεις που ακολούθησαν, συζητήθηκαν όλα τα πρακτικά ζητήματα οργάνωσης της Σχολής και αναδείχθηκαν οι προβληματισμοί των καθηγητών.

Τον Μάιο του 1982, επτά μόλις μήνες μετά τη νίκη του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές, κατατέθηκε το σχέδιο νόμου που οδήγησε στην ψήφιση του νόμου-πλαισίου 1268⁵⁵ για τη δομή και τη λειτουργία των ΑΕΙ. Ο νόμος-πλαίσιο επέφερε ριζικές αλλαγές στην ανώτατη εκπαίδευση και έδωσε στα πανεπιστήμια νέα πνοή. Θεσμοθετήθηκε το άσυλο και η αυτοδιοίκηση των ΑΕΙ, οι τομείς αντικατέστησαν τις έδρες, ενώ με την κατάργηση της έδρας δόθηκε η ευκαιρία για σημαντική ανανέωση του διδακτικού προσωπικού, το οποίο διακρινόταν πλέον σε Διδακτικό Ερευνητικό Προσωπικό και σε Ειδικό Διοικητικό και Τεχνικό Προσωπικό. Στη Σχολή συγκροτήθηκαν αρχικά τρεις Τομείς: ο Τομέας Ι - Οικονομική Θεωρία, ο Τομέας ΙΙ - Οικονομική Ανάπτυξη και ο Τομέας ΙΙΙ - Ποσοτικές Μέθοδοι.

Ένα χρόνο αργότερα, με το Π.Δ. 207/17-6-1983 (ΦΕΚ 77/Α) συγκροτήθηκε η

⁵³. Joseph A. Schumpeter, *History of Economic Analysis*, επιμ. Elizabeth Boody Schumpeter, Oxford: Oxford University Press / London: Allen and Unwin, 1954, κεφ. 2.

⁵⁴. «[...] τη σημερινή μέρα τη θεωρώ ιστορική γιατί είναι η πρώτη ημέρα της επίσημης λειτουργίας της Οικονομικής Σχολής [...]», τακτικός καθηγητής Π. Παυλόπουλος, 1η έκτακτη συνεδρία της Σχολής Οικονομικών Επιστημών, 28-9-1981, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

⁵⁵. ΦΕΚ 87/Α/16-7-1982.

Σχολή ΝΟΠΕ, που περιλάμβανε τρία αυτόνομα Τμήματα: α) Νομικής, β) Πολιτικής Επιστήμης & Δημόσιας Διοίκησης και γ) Οικονομικών Επιστημών.

Ο νέος χαρακτήρας του Τμήματος και οι οικονομικές επιστήμες

Για την αρτιότερη στελέχωση των πανεπιστημιακών Τμημάτων ο νόμος-πλαίσιο του 1982 προέβλεπε τη μετάκληση επιστημόνων σε κενές θέσεις ΔΕΠ στη βαθμίδα του καθηγητή (άρθρο 16, § 1) (μετακλήσεις καθηγητών προβλέπονταν εξάλλου ήδη από το 1932, στον «Οργανισμό του Πανεπιστημίου Αθηνών»). Σύμφωνα με τον νόμο 1404/1983, άρθρο 48, § 19α, σε περίπτωση που οι εκλέκτορες καθηγητές ενός Τμήματος ήταν λιγότεροι από επτά, η γενική συνέλευση του Τμήματος κατάρτιζε πίνακα όλων των καθηγητών των ελληνικών ΑΕΙ που κατείχαν θέση με το ίδιο ή με το συγγενέστερο γνωστικό αντικείμενο με εκείνο της θέσης που αφορούσε η μετάκληση. Από αυτόν τον πίνακα η γενική συνέλευση του Τμήματος επέλεγε τους εκλέκτορες που ήταν απαραίτητοι για τη συμπλήρωση του επταμελούς εκλεκτορικού σώματος. Η διάταξη αυτή αποτέλεσε όχημα για την αναδιοργάνωση και την πλουραλιστική οπτική που ανέπτυξαν τα Τμήματα των ΑΕΙ στην Ελλάδα.

Ο νόμος αυτός επέτρεψε στις γενικές συνελεύσεις (στις αποφάσεις των οποίων μπορούσαν εφεξής να μετέχουν όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας – φοιτητές, διοικητικοί υπάλληλοι, ειδικοί επιστήμονες) την έλευση νέων εκλεκτόρων, προκειμένου να συμμετάσχουν στην εκλογή των νέων μελών πρωτοβάθμιων ΔΕΠ με τη διαδικασία της μετάκλησης. Κατά τα έτη 1986-89, επί προεδρίας του Γεωργίου Η. Κριμπά, εκλέχτηκαν στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών (ΤΟΕ) με τη διαδικασία της μετάκλησης νέα μέλη ΔΕΠ, όπως ο Γιάννης Σαμαράς⁵⁶, ο Σταύρος Θωμαδάκης⁵⁷ και ο Κοσμάς Ψυχοπαίδης⁵⁸. Την ίδια περίοδο εκλέχτηκαν η Λούκα Κατσέλη (1987), ο Νίκος Πετραλιάς (1987) ο Βασίλης Κρεμμυδάς (1988), ο Λουκάς Παπαδήμος (1988), και ο Γιάννης Στουρνάρας (1989), ενώ επέστρεψε στο ΤΟΕ ο Τάσος Γιαννίτσας (1989), ύστερα από σύντομη θητεία στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών. Κατά την περίοδο αυτή, το ΤΟΕ απέκτησε τον σημερινό σύνθετο, πολυεπιστημονικό χαρακτήρα του (που εκφράζεται με τη διαφορά ανάμεσα στις έννοιες «οικονομικές επιστήμες» και «οικονομική επιστήμη»), χαρακτήρας που διατηρείται μέχρι σήμερα. Πίσω από αυτές τις μετακλήσεις και τις εκλογές των μελών ΔΕΠ, δεν μπορεί να μην αναγνωριστεί ο στρατηγικός

⁵⁶. Τότε καθηγητής Πολιτικής Οικονομίας στο Πανεπιστήμιο Οικονομικών Επιστημών της Βουδαπέστης που εκλέχτηκε στη θέση «Μαρξιστικής Πολιτικής Οικονομίας».

⁵⁷. Τότε καθηγητής Οικονομικών και Χρηματοοικονομικής στο City University of New York που εκλέχτηκε στη θέση «Οικονομικής των Επιχειρήσεων». Οφείλουμε ένα μεγάλο ευχαριστώ στον ομότιμο καθηγητή Σ. Θωμαδάκη για τη συνέντευξη που μας παραχώρησε (30-1-2023).

⁵⁸. Τότε καθηγητής Πολιτικής Θεωρίας στην ΠΑΣΠΕ, που εκλέχτηκε στη θέση «Ο ρόλος του κράτους στη σύγχρονη κοινωνία».

ρόλος του καθηγητή Κωστή Βαΐτσου, προκειμένου να υλοποιηθεί το όραμα που είχε για τη Σχολή Οικονομικών Επιστημών⁵⁹.

Παράλληλα με τις διαδικασίες στελέχωσης του Τμήματος με νέο προσωπικό, με πρωτοβουλία του καθηγητή Κ. Βαΐτσου, ξεκίνησε στα τέλη του 1986 συζήτηση στις γενικές συνελεύσεις για την αναβάθμιση και αναδιοργάνωση των σπουδών του ΤΟΕ. Στην εναρκτήρια τοποθέτησή του ο Κ. Βαΐτσος σημείωνε:

Υπάρχουν σοβαρά ζητήματα σε σχέση με το περιεχόμενο της ύλης των μαθημάτων που προσφέρονται. Το θέμα αφορά τη γνωστική συσχέτιση που υπάρχει μεταξύ διδακτέας ύλης και των εξελίξεων της οικονομικής επιστήμης και του κοινωνικού οικονομικού περιβάλλοντος στον κόσμο που ζούμε⁶⁰.

Η συζήτηση ολοκληρώθηκε τον Ιούλιο του 1987, με απόφαση της γενικής συνέλευσης για τη συγκρότηση επτά τομέων και τη δημιουργία του νέου προγράμματος σπουδών το οποίο περιελάμβανε 110 μαθήματα. Το νέο επικαιροποιημένο πρόγραμμα διατηρούσε την πολυφωνία, υπηρετούσε την έννοια του ορθολογισμού, παρακολουθούσε τις εξελίξεις της επιστήμης, συνδεόταν με την ελληνική κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα και την αγορά εργασίας, συμπεριλαμβάνοντας σειρά εστιασμένων μαθημάτων αλλά και μαθημάτων αρκετά πρωτοποριακών για την εποχή εκείνη (όπως την οικονομική του περιβάλλοντος και την οικονομική των μη κερδοσκοπικών οργανισμών), ενώ τέλος, εισήχθησαν δυναμικά μαθήματα χρήσης και προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών. Ο πρόεδρος του Τμήματος Γ. Κριμπάς⁶¹, στον απολογισμό κατά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος ανέφερε:

Η πολιτική ανάπτυξης του Τμήματος είχε τρία σκέλη. Πρώτο, την ποσοτική κάλυψη του εύρους του επιστημονικού μας αντικειμένου, δεύτερο τη διαρκή ποιοτική αναβάθμιση της επιστημονικής εμβέλειας και προοπτικής του Τμήματος, τρίτο την πληρότητα της επιστημονικής προσωπικότητας του Τμήματος, για την οποία πρέπει να υπάρχουν ισότιμα και έτσι να μπορούν να ανταγωνίζο-

⁵⁹. Ο Κ. Βαΐτσος κατά την περίοδο 1982-1985, διετέλεσε υφυπουργός (7/1982-9/1983) και αναπληρωτής υπουργός Εθνικής Οικονομίας (9/1983-7/1985). Κατά τη θητεία του αυτή, και στο πλαίσιο των εργασιών του Συμβουλίου Οικονομικών Εμπειρογνομόνων, ο καθηγητής γνωρίστηκε και συνεργάστηκε με νέους ακαδημαϊκούς τους οποίους αργότερα προσκάλεσε να διδάξουν στη Σχολή. Ανάμεσα σε αυτούς ήταν (με αλφαβητική σειρά) οι: Αναστάσιος Γιαννίτσας, Σταύρος Θωμαδάκης, Λούκα Κατσέλη, Παναγιώτης Κορλίρας, Εμμανουήλ Ξανθάκης, Παναγιώτης Πετράκης, Νίκος Πετραλιάς, Γεώργιος Σαμαράς και η Λένα Τσιπούρη.

⁶⁰. Πρακτικά της 4ης τακτικής συνεδρίας της γενικής συνέλευσης του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, 19-12-1986, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

⁶¹. Ευχαριστούμε θερμά τον ομότιμο καθηγητή Γιώργο Κριμπά, πρώτο πρόεδρο του Τμήματος, για τη συνέντευξη που μας παραχώρησε (17-1-2023) και τις πληροφορίες που μοιράστηκε μαζί μας.

νται επιστημονικά όλες οι τάσεις, οι σχολές και οι αξίες της πλούσιας και εξελισσόμενης επιστήμης του ανθρώπου εν κοινωνία και εν πολιτική οικονομία⁶².

Μέσα από τη συνεργασία των νέων και παλιών μελών ΔΕΠ, διαμορφώθηκε τελικά μια ολοκληρωμένη σχολή σκέψης, που απείχε από τις στενές νεοκλασικές και νεοφιλελεύθερες προσεγγίσεις των υπόλοιπων οικονομικών Τμημάτων. Το ΤΟΕ-ΕΚΠΑ ήταν το μόνο τμήμα που έδινε έμφαση στη διαρθρωτική οικονομική, στο θέμα της αναπτυξιακής παραγωγής και του παραγωγικού και τεχνολογικού μετασχηματισμού. Στο Τμήμα συνυπήρχαν οι απόψεις γύρω από τη συστημική διαρθρωτική οικονομική (που μέσω του Τομέα της Ανάπτυξης θεράπευε αυτό που σήμερα καλείται «βιώσιμη ανάπτυξη»), τη θεσμική οικονομική (η οποία μελετούσε τη λειτουργία των θεσμών και τον τρόπο με τον οποίο οι θεσμοί που είχαν σχέση με την πολιτική οικονομία επηρεάζουν τη λειτουργία της οικονομίας) και την οικονομική ιστορία (προκειμένου να φωτίσει τους μηχανισμούς κοινωνικής αναπαραγωγής).

Το 1991 το ΤΟΕ εξέλεξε τον πρώτο του –και μέχρι στιγμής μοναδικό– πρόεδρο του ΕΚΠΑ, Πέτρο Γέμτο. Ο καθηγητής Γέμτος παρέμεινε στο αξίωμα του μέχρι το 1997. Ενδιαφέρον είναι ότι το 1991 οι άλλοι δύο υποψήφιοι για τη θέση του πρυτάνεως ήταν από το ΤΟΕ (Κ. Βαϊτσός & Γ. Κριμπάς). Ο Πέτρος Γέμτος μεταπήδησε στο Τμήμα Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης, το σημερινό Ιστορίας και Φιλοσοφίας της Επιστήμης, και διετέλεσε πρόεδρος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Σήμερα, το ΤΟΕ-ΕΚΠΑ προσφέρει οικονομικές γνώσεις που καλύπτουν όχι μόνο τον ευρύτερο οικονομικό χώρο με τη διδασκαλία της οικονομικής επιστήμης ως κοινωνικής επιστήμης και τη διασύνδεση της οικονομικής θεωρίας με την άσκηση εφαρμοσμένης οικονομικής και αναπτυξιακής πολιτικής, αλλά και άλλων πεδίων, όπως, για παράδειγμα, τον χώρο των οικονομικών των επιχειρήσεων και χρηματοοικονομικής, των οικονομικών του δημόσιου τομέα, της οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας, των ποσοτικών μεθόδων και της πληροφορικής, που αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την κατανόηση και εφαρμογή της οικονομικής θεωρίας. Παράλληλα προσφέρει στους φοιτητές του τη δυνατότητα να αποκτήσουν χρήσιμες δεξιότητες στην αγορά εργασίας. Με τον τρόπο αυτό οι πτυχιούχοι του Τμήματος μπορούν να απασχοληθούν σε ποικίλες ειδικότητες.

Ο απόφοιτος του ΤΟΕ λαμβάνει ευρύτερη παιδεία στον χώρο των οικονομικών επιστημών και συνεπώς γνωρίζει σε βάθος πολλά επιστημονικά υποπεδία των οικονομικών, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα Τμήματα οικονομικών

⁶². Πρακτικά συνεδρίασης της γενικής συνέλευσης του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών, 21-12-1988, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

της Αθήνας που προσφέρουν γνώσεις που στοχεύουν στη δημιουργία προφίλ αποφοίτων με έμφαση στην εξειδίκευση. Αυτός ο ευρύς προσανατολισμός των αποφοίτων του ΤΟΕ τους καθιστά μεν λιγότερο ανταγωνιστικούς στον ιδιωτικό τομέα –όπου απασχολείται η πλειονότητα των αποφοίτων των οικονομικών Τμημάτων στην Ελλάδα–, αλλά τους προσφέρει υψηλό βαθμό ετεροαπασχόλησης. Φαίνεται πως τα τελευταία χρόνια, το ΤΟΕ-ΕΚΠΑ, εφαρμόζοντας καλύτερη στρατηγική μάρκετινγκ, και χωρίς να αλλοιώνει τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του, είναι σε θέση να παρέχει υψηλής επάρκειας στελέχη της αγοράς.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2013-14 το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών ανήκει στη Σχολή Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών, ενώ το 2019 το Τμήμα διαχωρίστηκε σε Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών (ΦΕΚ 13/Α/29-1-2019). Σήμερα το ΤΟΕ απαρτίζεται από 40 μέλη διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, οι εν ενεργεία εγγεγραμμένοι φοιτητές ανέρχονται σε 3.500 περίπου προπτυχιακούς και 140 μεταπτυχιακούς, ενώ κάθε έτος εισάγονται περίπου 400 φοιτητές και απονέμονται περίπου 350 πτυχία. Το Τμήμα διαθέτει, επίσης, ικανό δίκτυο εξειδικευμένων επιστημόνων, που ως επισκέπτες καθηγητές ή ειδικοί συνεργάτες –όπως ορίζει ο νόμος–, προσφέρουν τις γνώσεις τους στο πρόγραμμα μαθημάτων με αυτόνομη διδασκαλία εξειδικευμένων αντικειμένων.

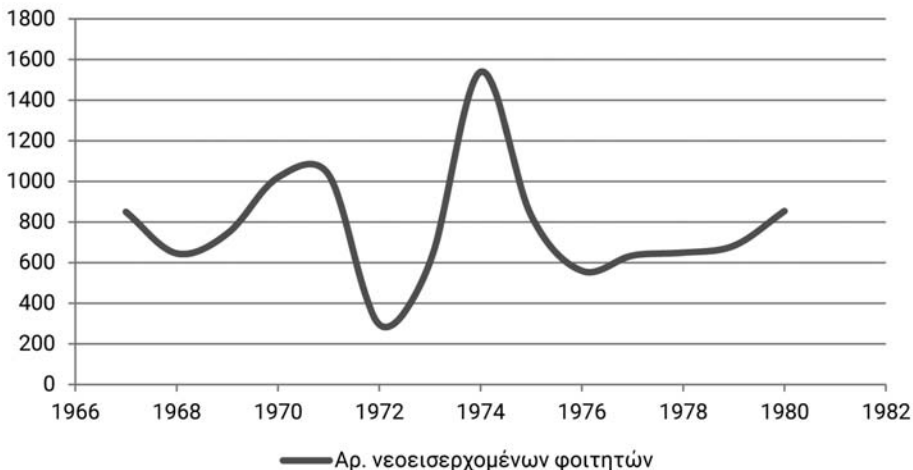
Κεφάλαιο 2^ο:

Το προπτυχιακό Τμήμα

2.1. Στατιστικά στοιχεία

Το 1967 ήταν η πρώτη χρονιά που το Τμήμα Πολιτικών & Οικονομικών Επιστημών (ΠΟΕ), απέκτησε δικό του πρόγραμμα σπουδών. Όπως αναφέρθηκε στο 1ο Κεφάλαιο, το ΠΟΕ, μετά την ολοκλήρωση του δεύτερου έτους φοίτησης, έδινε τη δυνατότητα στους φοιτητές να διαλέξουν την κατεύθυνση σπουδών –πολιτικών ή οικονομικών– που θα ήθελαν να ακολουθήσουν. Τέσσερα χρόνια αργότερα, το 1971, ξεκίνησε τη λειτουργία του το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, προσφέροντας ένα πρόγραμμα σπουδών επικεντρωμένο αποκλειστικά στη μελέτη των οικονομικών επιστημών. Μέχρι τη δημιουργία της αυτόνομης Σχολής Οικονομικών Επιστημών το 1981, περίπου 7.000 φοιτητές επέλεξαν να σπουδάσουν οικονομικά στο ΕΚΠΑ, σχεδόν οι μισοί από αυτούς που εγγράφησαν στην ΑΣΟΕΕ, που μετρούσε ήδη τέσσερις δεκαετίες λειτουργίας⁶³ και όπου η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών –περίπου το 70%– επέλεγε να σπουδάσει στο Εμπορικό Τμήμα (μετέπειτα Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων).

⁶³.Χ. Μπάρκουλα, *Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών...*, ό.π., 2020, σελ. 275.

Διάγραμμα 1. Αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών, 1967-1980⁶⁴

Πηγή: Βιβλία εγγραφών, Ιστορικό Αρχείο (Ι.Α.) ΤΟΕ-ΕΚΠΑ

Η μεγάλη αύξηση στις εγγραφές φοιτητών το ακαδημαϊκό έτος 1974-75 είναι πραγματικά εντυπωσιακή. Στο σύνολο της ανώτατης εκπαίδευσης, το ίδιο έτος εγγράφησαν για πρώτη φορά 40% περισσότεροι φοιτητές (26.000 έναντι 19.000 φοιτητών του ακαδημαϊκού έτους 1973-74)⁶⁵. Η μεγάλη αύξηση οφείλεται πρωτίστως στην εγγραφή πρωτοετών φοιτητών στις κοινωνικές επιστήμες (οικονομικές και πολιτικές επιστήμες, αύξηση κατά 27%), στις επιστήμες μηχανικού και τεχνολογίας (αύξηση κατά 23%) και στα νομικά (αύξηση κατά 19%), και πολύ λιγότερο στην ιατρική και τη φιλολογία που η αύξηση στις εγγραφές ήταν μόλις 4%.

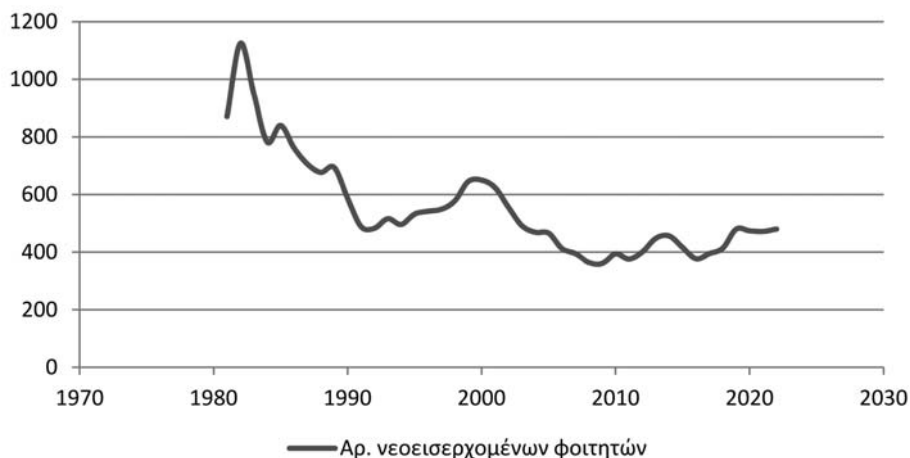
Το πρώτο ακαδημαϊκό έτος λειτουργίας της αυτόνομης Σχολής (μετέπειτα Τμήματος), εγγράφησαν στο Α' έτος 1.619 φοιτητές, ενώ ο συνολικός αριθμός φοιτητών ήταν σχεδόν 6.000⁶⁶. Ωστόσο, μόνο οι μισοί (870 φοιτητές) εγγράφησαν για πρώτη φορά στο 1ο έτος (Διάγραμμα 2).

⁶⁴. Δυστυχώς, έχει χαθεί το Βιβλίο Εγγραφών για το ακαδημαϊκό έτος 1973-74 και η αντίστοιχη τιμή στο διάγραμμα είναι κατά προσέγγιση, ύστερα από μαρτυρίες συναδέλφων.

⁶⁵. Στατιστική της Εκπαίδευσης για τα έτη 1974-75, Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ), 1978.

⁶⁶. Συγκεκριμένα στη Σχολή ήταν εγγεγραμμένοι 1.619 πρωτοετείς, 1.624 δευτεροετείς, 1.040 τριτοετείς και 1.650 τεταρτοετείς.

Διάγραμμα 2. Αριθμός νεοεισερχομένων φοιτητών, 1981-2022

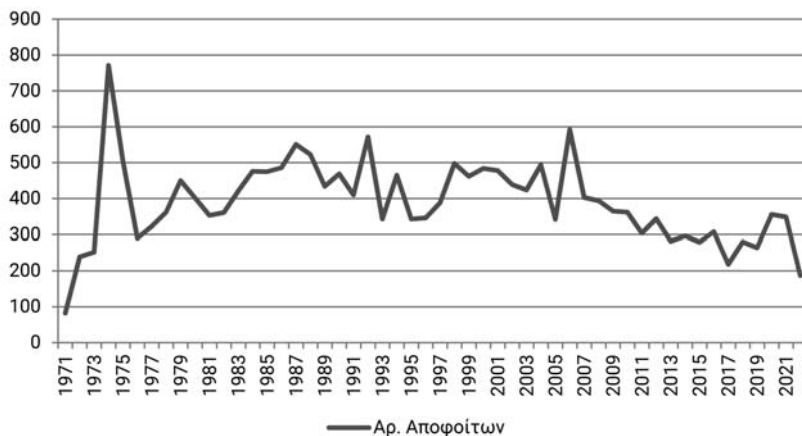

Πηγή: Βιβλία εγγραφών, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ και Τμήμα Μηχανογράφησης ΕΚΠΑ

Κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του Τμήματος, οι σπουδές των οικονομικών επιστημών ήταν «αντρική υπόθεση»: εφτά στους δέκα φοιτητές ήταν άρρενες (μέσος όρος ετών 1972-1980)⁶⁷. Η αριθμητική υπεροχή των αντρών θα συνεχιστεί και τη δεκαετία του 1980 (56% των φοιτητών ήταν άρρενες, μέσος όρος ετών 1981-1985). Τη δεκαετία του 2000 παρατηρείται εξισορρόπηση στην αναλογία αντρών-γυναικών στο φοιτητικό σώμα του Τμήματος (μέσος όρος δεκαετίας), που θα αλλάξει όμως ξανά, υπέρ των αρρένων φοιτητών, την επόμενη δεκαετία (μέσος όρος ετών 2011-2020). Πάντως, αν και οι γυναίκες μειοψηφούν στο φοιτητικό σώμα, καταφέρνουν με μεγαλύτερη επιτυχία να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους, με αποτέλεσμα να υπερέχουν στους πτυχιούχους του Τμήματος. Συνολικά, από το 1971 έως σήμερα, από το ΤΟΕ-ΕΚΠΑ έχουν αποφοιτήσει περίπου 20.000 φοιτητές (Διάγραμμα 3).

⁶⁷. Στατιστική της Εκπαίδευσης για τα έτη 1971-1980, ΕΣΥΕ.

Διάγραμμα 3. Αριθμός αποφοίτων ΤΟΕ-ΕΚΠΑ, 1971-2022

Πηγή: Βιβλία αποφοίτων, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ και Τμήμα Μηχανογράφησης ΕΚΠΑ

Ο μέσος χρόνος φοίτησης στο Τμήμα τον 21ο αιώνα είναι τα 14 ακαδημαϊκά εξάμηνα, δηλαδή 7 χρόνια, ενώ ο μέσος βαθμός πτυχίου είναι 6,48.

Πίνακας 4. Πτυχιούχοι, εξάμηνα φοίτησης και Μ.Ο. βαθμού πτυχίου, 2001-2022

ΕΤΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΗΣΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΙ	Μ.Ο. ΕΞΑΜΗΝΩΝ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	Μ.Ο. ΒΑΘΜΩΝ ΠΤΥΧΙΩΝ
2001	478	13,23	6,33
2002	439	13,37	6,35
2003	424	13,00	6,39
2004	494	12,79	6,43
2005	342	13,27	6,42
2006	592	13,84	6,43
2007	403	13,68	6,39
2008	394	14,56	6,42
2009	365	14,24	6,42
2010	362	13,89	6,48
2011	304	15,23	6,49
2012	344	14,58	6,50
2013	282	15,65	6,51
2014	296	16,59	6,48
2015	279	14,82	6,52
2016	308	12,88	6,59
2017	218	14,19	6,49
2018	280	13,10	6,55
2019	264	13,84	6,64
2020	356	14,37	6,52
2021	349	14,15	6,62
2022	295	13,40	6,53
ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ		14,03	6,48

Πηγή: Βιβλία αποφοίτων, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ και Τμήμα Μηχανογράφησης ΕΚΠΑ

2.2. Οι απόφοιτοι του ΤΟΕ αξιολογούν το Τμήμα τους

Στο πλαίσιο μελέτης για την απορρόφηση των αποφοίτων του ΕΚΠΑ που πραγματοποιήθηκε από το Γραφείο Διασύνδεσης του ΕΚΠΑ κατά την περίοδο Ιουλίου-Σεπτεμβρίου 2022 (Πράξη με τίτλο «Γραφείο Διασύνδεσης ΕΚΠΑ» ΟΠΣ (MIS) 5079934, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση», ΕΣΠΑ), σχεδιάστηκε ένα ερωτηματολόγιο και επιπλέον συγκροτήθηκε focus group με σκοπό την καταγραφή και την παροχή ποιοτικών δεδομένων σχετικών με την αξιολόγηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων των προγραμμάτων σπουδών. Από τους συμμετέχοντες, 72 (45%) δήλωσαν ότι αποφοίτησαν τα έτη 2018-2022, ενώ οι υπόλοιποι διαμοιράζονται στα έτη 1986-2023 (sic) με σταθμικό μέσο το 2012. Για το 40% του συνόλου των παραπάνω αποφοίτων, το ΤΟΕ ήταν η πρώτη επιλογή στη σειρά προτίμησης κατά την εισαγωγή.

Σε επόμενη μελέτη⁶⁸ που πραγματοποιήθηκε και πάλι το 2022 και στην οποία οι συμμετέχοντες είχαν αποφοιτήσει μεταξύ των ετών 2016-2022, το ποσοστό της πρώτης επιλογής αγγίζει το 71%. Τα κριτήρια που έπαιξαν πρωτεύοντα ρόλο στην επιλογή του Τμήματος ήταν το υψηλό επιστημονικό επίπεδο των καθηγητών που διδάσκουν, το εύρος του προγράμματος σπουδών και η εξειδίκευση που παρέχεται μέσω των κατευθύνσεων που προσφέρονται. Οι έξι στους δέκα αποφοίτους αξιολόγησαν το πρόγραμμα σπουδών ως ιδιαίτερα δύσκολο. Ο κυριότερος παράγοντας δυσκολίας των σπουδών είναι η συμπίεση της ύλης σε μικρό κύκλο μαθημάτων, καθώς επίσης και το ίδιο το αντικείμενο των σπουδών. Παρ' όλα αυτά οι φοιτητές πιστεύουν ότι το υψηλό επίπεδο δυσκολίας των σπουδών τούς προετοιμάζει κατάλληλα για την επιτυχή ένταξή τους στην αγορά εργασίας, καθώς θεωρούν το αντικείμενο της εργασίας τους πολύπλοκο και απαιτητικό. Ο Γρηγόρης Αντωνίου, απόφοιτος, μεταπτυχιακός και υποψήφιος διδάκτορας πλέον του ΤΟΕ, χαρακτηρίζει το πρόγραμμα σπουδών:

απαιτητικό αλλά και ποιοτικό. Η ελευθερία επιλογής μαθημάτων από τα ευρύτερα πεδία των κοινωνικών και όχι μόνο επιστημών αποτελούν το βασικό πλεονέκτημα του συγκεκριμένου Τμήματος. Ο νέος φοιτητής έχει τη δυνατότητα να εξειδικευθεί σε μια ποικιλία κατευθύνσεων, από οικονομικές θεωρίες, οικονομική ιστορία έως και εφαρμοσμένες ποσοτικές μεθόδους.

Σύμφωνα με τους αποφοίτους, ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών παρέχει τις θεμελιώδεις γνώσεις των οικονομικών επιστημών, ενώ παράλληλα προσφέρει την απαραίτητη εξειδίκευση στις διάφορες κατευθύνσεις

⁶⁸. ΕΚΠΑ, Μελέτη απορρόφησης και απασχολησιμότητας αποφοίτων Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών από την αγορά εργασίας. Β' Ιδρυματική Μελέτη, 2022.

των οικονομικών. Επίσης, ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σπουδών παρέχει εφαρμοσμένη γνώση μέσω της διενέργειας εργαστηρίων, ενώ ταυτόχρονα βρίσκεται σε αντιστοιχία με τις τελευταίες εξελίξεις στον τομέα της οικονομίας (πχ. fintech, cryptocurrency, ηλεκτρονικά τραπεζικά συστήματα). Τα δύο αυτά στοιχεία χρειάζεται να ενισχύονται συνεχώς. Επτά στους δέκα αποφοίτους απάντησαν πως το πρόγραμμα σπουδών είναι ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα σε σχέση με το αντικείμενο.

Ο βαθμός ικανοποίησης των συμμετεχόντων από τις σπουδές τους εκφράστηκε ως εξής:

- Για το πρόγραμμα σπουδών, 82% ικανοποίηση σε μεγάλο ή πολύ μεγάλο βαθμό,
- Για τις επιστημονικές γνώσεις κατά τη διάρκεια του προγράμματος, 80% ικανοποίηση σε μεγάλο ή πολύ μεγάλο βαθμό,
- Για τις προσωπικές δεξιότητες (soft skills) που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος, 61% ικανοποίηση σε μεγάλο ή πολύ μεγάλο βαθμό.

Περίπου το 50% του δείγματος απάντησε ότι οι σπουδές στο ΤΟΕ αποτέλεσαν μια καλή βάση για την ένταξη στην αγορά εργασίας και μάλιστα χαρακτήρισαν το πρόγραμμα σπουδών ως ευθυγραμμισμένο με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Πιο συγκεκριμένα, οι απόφοιτοι απάντησαν:

- Κατά 51% θετικά ότι οι γνώσεις και η εμπειρία που απέκτησαν από το αντικείμενο των σπουδών τους βοήθησαν να επιλεχθούν σε θέσεις εργασίας,
- Κατά 58% θετικά ότι ο τίτλος του πτυχίου τους βοήθησε να επιλεχθούν σε θέσεις εργασίας,
- Κατά 56% θετικά ότι οι γνώσεις και η εμπειρία που απέκτησαν στο αντικείμενο των σπουδών τους βοήθησαν να μάθουν γρήγορα το αντικείμενο της εργασίας τους,
- Κατά 56% θετικά ότι οι γνώσεις και η εμπειρία που απέκτησαν στο αντικείμενο των σπουδών τους βοήθησαν να έχουν καλή απόδοση στην εργασία τους.

Το 93% του δείγματος, μέσα σε ένα χρόνο από την αποφοίτησή του, βρήκε εργασία, και μάλιστα κατά 70% πάνω στο αντικείμενο των σπουδών τους.

Κεφάλαιο 3^ο:

Οι μεταπτυχιακές και διδακτορικές σπουδές στο ΤΟΕ

3.1. Τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών. Δημιουργία, εξέλιξη, περιεχόμενο, επιδόσεις και στατιστικά στοιχεία

Από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 ξεκίνησαν οι συζητήσεις μεταξύ των μελών του ΤΟΕ για την οργάνωση μεταπτυχιακών και διδακτορικών σπουδών. Στις σχετικές διεργασίες κεντρικό ρόλο έπαιξαν οι καθηγητές του Τμήματος Κωστής Βαϊτσο, Σταύρος Θωμαδάκης, Γιώργος Δονάτος, Λούκα Κατσέλη, Αλέξανδρος Πανεθυμιτάκης, Αλέξανδρος Σαρρής και άλλοι καθηγητές χαμηλότερων βαθμίδων, όπως οι Παναγιώτης Πετράκης, Ιωάννης Δημητρίου και Δημήτρης Μόσχος. Τον Μάιο του 1993, η ΓΣ Ειδικής Σύνθεσης, με πρόεδρο τον καθηγητή Κωστή Βαϊτσο, ενέκρινε πρόταση για τη λειτουργία του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος (απόφαση της 24-5-1993)⁶⁹. Η απόφαση αυτή οδήγησε στη δημιουργία του πρώτου διετούς ΠΜΣ του Τμήματος (ΦΕΚ 505/Β/30-6-94), με γνωστικό αντικείμενο την οικονομική επιστήμη, και είχε τρεις κατευθύνσεις:

- α. Πολιτική Οικονομία και Οικονομική Πολιτική
- β. Διεθνή Οικονομική και Ανάπτυξη
- γ. Εφαρμοσμένη Οικονομική των Επιχειρήσεων και των Αγορών

Το πρώτο ΠΜΣ του ΤΟΕ, και ένα από τα πρώτα του ΕΚΠΑ, ξεκίνησε με λειτουργικό κόστος 1,5 εκ. δρχ. κατ' έτος, για προβλεπόμενο μέγιστο αριθμό ετησίως είκοσι πέντε φοιτητών, και χρηματοδοτήθηκε εξ ολοκλήρου από το υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων έως το 1998, οπότε έπαυσε η ισχύς του προγράμματος. Σύμφωνα με το ιδρυτικό ΦΕΚ, σκοπός του πρώτου ΠΜΣ ήταν η κατάρτιση ατόμων ικανών να στελεχώσουν άμεσα τον ιδιωτικό ή δημόσιο τομέα (σε εθνικό και διεθνές επίπεδο) σε θέσεις υψηλών απαιτήσεων, σε γνώσεις εφαρμοσμένης οικονομικής ή οικονομικής πολιτικής και αγορών. Παράλληλα παρείχε στους αποφοίτους τις γνώσεις και τα αναλυτικά εφόδια ώστε, αν το θελήσουν, να είναι σε θέση να συνεχίσουν σπουδές διδακτορικού επιπέδου.

⁶⁹ .Πρακτικά ΓΣ, 24-5-1993, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

Η διοίκηση του ΠΜΣ ασκείται από την γενική συνέλευση στην οποία εισηγείται η επιτροπή προγράμματος του ΠΜΣ για όλα τα θέματα. Η πρώτη αυτή επιτροπή αποτελούνταν από τους Σταύρο Θωμαδάκη (πρόεδρος της επιτροπής και διευθυντής του ΠΜΣ) Γιώργο Δονάτο, Αλέξανδρο Σαρρή, Ιωάννη Δημητρίου, Βασίλη Ράπανο, Μιχάλη Ρηγίνο και Νικολίνα Κωστελέτου⁷⁰.

Στη συνέχεια, το ΠΜΣ στις οικονομικές επιστήμες, με βάση την απόφ. υπ' αριθμ. Β7/487/1-12-98 (ΦΕΚ 1225/Β/1998), εισήλθε σε νέα περίοδο χάρη στις συνεργασίες με το Τμήμα Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Αιγαίου και το Οικονομικό Τμήμα του London School of Economics and Political Sciences (LSE). Η συμφωνία συνεργασίας ανάμεσα στο ΤΟΕ και το LSE υπογράφηκε από τον διευθυντή του προγράμματος καθηγητή Σταύρο Θωμαδάκη και τον καθηγητή Χριστόφορο Πισσαρίδη (Nobel Οικονομικών 2012). Η χρηματοδότηση ύψους 196.240.000 δρχ. που προήλθε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ) έδωσε τη δυνατότητα για τη δημιουργία και ενίσχυση των υποδομών του ΠΜΣ στον 4ο όροφο του κτιρίου της Ευριπίδου 14. Η υποστηρικτική στάση του τότε υπουργού παιδείας Γεράσιμου Αρσένη για τη διοχέτευση πόρων από το Β' και από το Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης μέσω των ΕΠΕΑΕΚ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν πολύ σημαντική για την υλοποίηση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων στο ΕΚΠΑ και σε άλλα πανεπιστήμια της χώρας. Η μεγάλη γενικότερη ανάδειξη των ΠΜΣ στην Ελλάδα ήρθε ως αποτέλεσμα της εκπαιδευτικής μεταρύθμισης (1997-2000) επί Υπουργείας Γ. Αρσένη, όπου Σύμβουλοι του Υπουργού ήταν τα μέλη του ΤΟΕ Λ. Κατσέλη, Π.Ε. Πετράκης και Νομικός Σύμβουλος ο Η. Θεοδωράτος.

Το 2003, με την απόφαση υπ' αριθμ. Β7/89937 (ΦΕΚ 1317/Β/16-9-2003), το ΠΜΣ ενισχύθηκε με 120.000 ευρώ μέσω του ΕΠΕΑΕΚ II, και εξελίχθηκε σε Διδρυματικό Διατμηματικό ΠΜΣ (ΔΔΠΜΣ) με τίτλο «Εφαρμοσμένη Οικονομική και Χρηματοοικονομική», τον οποίο διατηρεί έως σήμερα. Η συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου συνεχίζεται, ενώ η συνεργασία με το LSE διήρκεσε έως το 2008.

Το 2005, με την απόφ. υπ' αριθμ. Β7/76252 (ΦΕΚ 1375/4-10-2005), το ΔΠΜΣ «Εφαρμοσμένης Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής» εισήλθε σε νέα φάση αυτόνομης οικονομικής πορείας, καθώς σταμάτησε κάθε μορφή εξωτερικής χρηματοδότησης. Εκείνη τη χρονιά υπογράφηκε η συμφωνία του μεταπτυχιακού με το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ), στο πλαίσιο της προσπάθειας προσέγγισης της αγοράς εργασίας μέσω επαγγελματικών φορέων, και δημιουργήθηκε η κατεύθυνση «Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική». Η συγκεκριμένη κατεύθυνση έτυχε θερμής υποδοχής εκ μέρους των ενδιαφερόμενων αποφοίτων πανεπιστημίων οικονομικών Τμημά-

⁷⁰. Ευχαριστούμε θερμά την ομότιμη καθηγήτρια κ. Νικολίνα Κωστελέτου για τις πολύτιμες πληροφορίες που μοιράστηκε μαζί μας.

των και Τμημάτων λογιστικής, χρηματοοικονομικής και διοίκησης, καθώς αποτελούσε καινοτόμο προσέγγιση της αγοράς εργασίας. Το ΤΟΕ έγινε το πρώτο πανεπιστημιακό Τμήμα της χώρας σε προτιμήσεις στην κατεύθυνση «Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική». Στη συγκεκριμένη κατεύθυνση επιβάλλονται διδάκτρα που χρηματοδοτούν τις ανάγκες του προγράμματος. Για τη σύναψη της συνεργασίας μεταξύ του ΤΟΕ και του ΣΟΕΛ πρωτοστάτησαν οι καθηγητές Παναγιώτης Πετράκης και Σταύρος Θωμαδάκης, ενώ το ΣΟΕΛ εκπροσωπήθηκε από τον πρόεδρό του Χαράλαμπο Αλαμάνο.

Δύο νέες κατευθύνσεις που έχουν άμεση σχέση με την αγορά εργασίας, τόσο στον δημόσιο τομέα όσο και στον ιδιωτικό, δημιουργήθηκαν με την απόφ. υπ' αριθμ. Ζ1/203903 (ΦΕΚ 3441/Β/22-12-2014): το ΠΜΣ «Δημόσια Ελεγκτική» και το ΠΜΣ «Οικονομικά, Διοικητικά και Πληροφοριακά Συστήματα Επιχειρήσεων». Το 2017, με την απόφ. υπ. αριθμ. 408/19-6-2017 (ΦΕΚ 2266/Β/4-7-2017), εν μέσω οικονομικής κρίσης, το ΔΠΜΣ αναπτύχθηκε ακόμα περισσότερο προσφέροντας έξι κατευθύνσεις:

- α) Χρηματοοικονομική-Τραπεζική
- β) Οικονομική Πολιτική και Ανάπτυξη
- γ) Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική
- δ) Διοίκηση, Αναλυτική και Πληροφοριακά Συστήματα Επιχειρήσεων
- ε) Δημόσια Ελεγκτική
- στ) Χρηματοοικονομικά Μαθηματικά και Ανάλυση Κινδύνου

Τέλος, με τη θεσμική αναμόρφωση των μεταπτυχιακών σπουδών το 2018, με την απόφ. υπ. αριθμ. 992/28-8-2018 (ΦΕΚ 4317/Β/28-9-2018), το ΔΠΜΣ επανιδρύθηκε, σύμφωνα με το τότε νομικό πλαίσιο λειτουργίας, λαμβάνοντας τη σημερινή του μορφή με τρεις κατευθύνσεις:

- α) Χρηματοοικονομική Ανάλυση και Πολιτική
- β) Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική
- γ) Δημόσια Ελεγκτική

Ήδη από το 2015 ξεκίνησαν τη λειτουργία τους και άλλα μεταπτυχιακά προγράμματα με επαγγελματικό προσανατολισμό στη διοίκηση επιχειρήσεων, τη λογιστική και την τραπεζική, που σημείωσαν μεγάλη επιτυχία.

Το ΔΠΜΣ «Εφαρμοσμένης Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής» αποτυπώνει τη συλλογική προσπάθεια μελών του Τμήματος που στόχευσαν στην προώθηση της σύνθεσης οικονομικής θεωρίας και εφαρμοσμένης γνώσης και εμπειρίας. Παρά τη στροφή του προγράμματος στην αγορά εργασίας, το υπόβαθρο οικονομικών γνώσεων που παρέχει μέχρι τώρα (2023-24) είναι ισχυρό. Το αποδεικνύει η απασχόληση των αποφοίτων του σε υψηλόβαθμες θέσεις του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα καθώς και σε θέσεις Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (ΔΕΠ) σε ελληνικά και ξένα πανεπιστήμια. Ικανός αριθμός αποφοίτων του προγράμματος συνέχισαν τις σπουδές τους σε επίπεδο διδακτορικού στο Τμήμα μας ή σε άλλα πανεπιστήμια.

Τα ΠΜΣ που προσφέρονται σήμερα από το ΤΟΕ είναι σχεδιασμένα σύμφωνα με τις νέες επιστημονικές και εκπαιδευτικές τάσεις, καθώς και τις σύγχρονες απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, συμβάλλοντας στην εξειδίκευση της γνώσης και την προοπτική απασχόλησης των αποφοίτων του αλλά και των αποφοίτων άλλων ακαδημαϊκών Τμημάτων και Ιδρυμάτων.

Κατά την περίοδο 2005-2013, 1.700 άτομα αιτήθηκαν να συμμετάσχουν σε ένα από τα ΠΜΣ του Τμήματος (Πίνακας 5). Σήμερα (ακαδ. έτη 2021-22 και 2022-23), τα προσφερόμενα μεταπτυχιακά προγράμματα του ΤΟΕ συνεχίζουν να έχουν υψηλή ζήτηση και να συγκεντρώνουν μεγάλο βαθμό αιτήσεων (Μ.Ο. διετίας 762 αιτήσεις ετησίως. Πίνακας 6 & Πίνακας 7).

Πίνακας 5. Προσφερόμενες θέσεις και αριθμός αιτήσεων για τα ΠΜΣ, 2005-2013

	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Προσφερόμενες θέσεις ΠΜΣ	96	97	98	100	98	97		
Αριθμός αιτήσεων για ΠΜΣ Εφ. Οικονομικής & Χρηματοοικονομικής	81	70	73	47	38	77	60	51
Αριθμός αιτήσεων για ΠΜΣ Ελεγκτικής- Λογιστικής	154	132	150	137	162	180	123	178

Πηγή: Ετήσια εσωτερική έκθεση 2012-13

Πίνακας 6. Εγγεγραμμένοι μεταπτυχιακοί φοιτητές για το ακαδημαϊκό έτος 2021-22

	ΑΡ. ΠΡΟΣΦΕΡ. ΘΕΣΕΩΝ	ΑΡ. ΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΝΕΟΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ		ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ		ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ	
2021-22			Α	Γ	Α	Γ	Α	Γ
Οικονομική Επιστήμη	28	67	10	5	50	25	10	7
Διοίκηση, Αναλυτική & Πληροφοριακά Συστήματα Επιχειρήσεων	40	91	18	21	27	23	10	7
Ποσοτική Επενδυτική	50	38	8	10	12	14	10	14
Πολιτική Οικονομία	35	34	7	7	26	13	19	7
Εφαρμοσμένη Διαχείριση Κινδύνων	120	109	41	25	36	39	15	13
Εφαρμοσμένη Οικονομική & Χρηματοοικονομική (Διδρυματικό)	130	134	17	39	37	47	26	35
Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων (Διατμηματικό)	270	238	54	65	203	197	70	62
Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων (Διατμηματικό)	0	0	0	0	9	20	8	8
Στρατηγική Διοίκηση & Ανταγωνιστικότητα (Διδρυματικό)	90	138	25	47	89	121	26	20

Πηγή: Γραμματεία Τμήματος

Πίνακας 7. Εγγεγραμμένοι μεταπτυχιακοί φοιτητές για το ακαδημαϊκό έτος 2022-23

	ΑΡ. ΠΡΟΣΦΕΡ. ΘΕΣΕΩΝ	ΑΡ. ΑΙΤΗΣΕΩΝ	ΝΕΟΕΙΣΑΧΘΕ- ΝΤΕΣ		ΕΓΓΕΓΡΑΜ- ΜΕΝΟΙ		ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ	
2022-23			Α	Γ	Α	Γ	Α	Γ
Οικονομική Επιστήμη	24	32	8	4	59	29	7	2
Διοίκηση, Αναλυτική & Πληροφοριακά Συστήματα Επιχειρήσεων	40	91	22	15	32	27	13	11
Ποσοτική Επενδυτική	70	-	21	7	31	21	4	7
Πολιτική Οικονομία	35	28	9	3	24	10	10	7
Εφαρμοσμένη Διαχείριση Κινδύνων	-	-	46	43	52	39	7	6
Εφαρμοσμένη Οικονομική & Χρηματοοικονομική (Διιδρυματικό)	130	109	21	27	36	41	23	18
Διοίκηση Επιχειρήσεων (Διατμηματικό)	270	305	65	77	228	240	66	66
Στρατηγική Διοίκηση & Αντα- γωνιστικότητα (Διιδρυματικό)	90	110	28	22	123	152	35	29

Πηγή: Γραμματεία Τμήματος

Ακολουθεί η συνοπτική παρουσίαση του περιεχομένου των προσφερόμενων ΠΜΣ:

3.1.1. ΠΜΣ – Οικονομική Επιστήμη

Το πρόγραμμα επανιδρύθηκε το 2018 (πρωτοϊδρύθηκε το 2003 με την απόφ. υπ. αριθμ. 63533/Β7 (ΦΕΚ 1501/Β/10-10-2003), και τροποποιήθηκε με την απόφ. υπ' αριθμ. 142/29-10-2015 (ΦΕΚ 2380/Β/6-11-2015). Τον Αύγουστο του 2023 επικαιροποιήθηκε ο Κανονισμός Σπουδών, σύμφωνα με τον τελευταίο νόμο (ΦΕΚ 4984/Β/9-8-2023). Το πρόγραμμα παρέχεται δωρεάν, έχει διάρκεια φοίτησης δύο έτη και παρέχει 120 ECTS. Πρόκειται για απαιτητικό και εστιασμένο πρόγραμμα σπουδών με παράλληλη έμφαση στην αναλυτική μέθοδο και στα ποσοτικά εργαλεία της κυρίαρχης παράδοσης της οικονομικής επιστήμης, αλλά και στην πλουραλιστική προσέγγιση, με ιδιαίτερη προσοχή και έμφαση σε μη ορθόδοξες παραδόσεις της οικονομικής σκέψης καθώς και στην κοινωνική διάσταση της οικονομικής επιστήμης και ιδιαίτερα της οικονομικής πολιτικής. Απονέμει Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) με τίτλο «Οικονομική Επιστήμη», με αγγλικό ισοδύναμο τίτλο «Master of Philosophy (MPhil) in Economics», με τις εξής ειδικεύσεις: 1. Οικονομική Επιστήμη 2. Ποσοτικές Μέθοδοι 3. Οικονομική Ιστορία. Ο ανώτατος αριθμός των εισακτέων φοιτητών ορίζεται σε σαράντα κατ' έτος, και συγκεκριμένα είκοσι οκτώ για την ειδίκευση της Οικονομικής Επιστήμης και –σε περι-

πτωση που λειτουργήσουν– έξι για την ειδίκευση Ποσοτικών Μεθόδων και έξι για την ειδίκευση της Οικονομικής Ιστορίας. Το πρόγραμμα είναι πλήρους φοίτησης και η χρονική διάρκεια φοίτησης είναι τέσσερα ακαδημαϊκά εξάμηνα. Το πρόγραμμα αποτελεί μετεξέλιξη του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών UADPhilEcon, που ιδρύθηκε το 2003 και οδηγούσε στα δύο πρώτα έτη στην απόκτηση του MPhil και στα επόμενα δύο έτη στην απόκτηση διδακτορικού διπλώματος.

3.1.2. ΠΜΣ – Διοίκηση, Αναλυτική και Πληροφοριακά Συστήματα Επιχειρήσεων (MSc in Business Administration, Analytics and Information Systems)

Το πρόγραμμα λειτούργησε αρχικά, το 2010, ως κατεύθυνση του ΠΜΣ «Εφαρμοσμένη Οικονομική και Χρηματοοικονομική», με την παροχή μαθημάτων ειδικότητας, και στη συνέχεια ως ξεχωριστή κατεύθυνση. Με τη σημερινή του μορφή ιδρύθηκε το 2018 με την απόφ. υπ' αριθμ. 896/17-7-2018 (ΦΕΚ 4186/Β/24-9-2018). Το ΠΜΣ παρέχει εφαρμοσμένες γνώσεις και δεξιότητες στην κοινή περιοχή της πληροφορικής τεχνολογίας, της διοίκησης επιχειρήσεων και της αναλυτικής επιστήμης δεδομένων. Τα αντικείμενα σπουδών του μεταπτυχιακού προάγουν την εξειδίκευση σε τεχνικές και πρακτικές γνώσεις, που συνεισφέρουν στην παραγωγή οικονομικής αξίας. Σκοπός του ΠΜΣ είναι να διαμορφώσει στελέχη επιχειρήσεων και οργανισμών με πολυμέρεια, γνώσεις, αναλυτικές ικανότητες και μεθοδολογικές δεξιότητες στη διοίκηση, τα πληροφοριακά συστήματα και την αναλυτική επιστήμη για τη στήριξη της επιχείρησης, τη λήψη αποφάσεων, τη βελτίωση της απόδοσης και την προώθηση της καινοτομίας. Η χρονική διάρκεια για την απονομή του διπλώματος ορίζεται σε τρία ακαδημαϊκά εξάμηνα, στα οποία περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας.

3.1.3. ΠΜΣ – Ποσοτική Επενδυτική

Το πρόγραμμα λειτούργησε αρχικά ως ειδίκευση «Μαθηματικά Χρηματοοικονομικά και Ανάλυση Κινδύνου» του ΔΠΜΣ με τίτλο «Εφαρμοσμένη Οικονομική και Χρηματοοικονομική». Διατηρώντας τον ίδιο τίτλο, το 2018 ξεκίνησε τη λειτουργία του ως αυτόνομο ΠΜΣ του ΤΟΕ (απόφ. υπ' αριθμ. 959/2-8-2018, ΦΕΚ 4112/Β/20-9-2018). Ένα χρόνο αργότερα, το 2019 (απόφ. υπ' αριθμ. 1288, ΦΕΚ 3071/Β/31-7-2019), το πρόγραμμα μετονομάστηκε σε «Ποσοτική Επενδυτική» και απέκτησε μία δεύτερη ειδίκευση «Επενδυτική και Εκτιμητική Ακινήτων» (η οποία μετατράπηκε σε εντατικό μονοετές πρόγραμμα το 2022). Γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ αποτελεί η εφαρμοσμένη οικονομική σε θέματα του ευρύτερου τομέα χρηματοοικονομικής, μαθηματικών και στατιστικής. Σκοπός του προγράμματος είναι η προετοιμασία των φοιτητών για την υψηλού επιπέδου στελέχωση του ιδιωτικού ή/και δημόσιου τομέα, διεθνών οργανισμών και γενικότερα η κατάρτιση ειδικευμένων

επιστημόνων ικανών να συμβάλουν στην πολύπλευρη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Το πρόγραμμα παρέχεται σε τμήματα πλήρους (δύο έτη) και μερικής φοίτησης (τέσσερα έτη). Ο ανώτατος αριθμός εισακτέων ορίζεται σε 50 άτομα.

3.1.4. ΠΜΣ – Πολιτική Οικονομία (Political Economy)

Το πρόγραμμα ξεκίνησε να λειτουργεί το 2018 (απόφ. υπ' αριθμ. 947/2-8-2018, ΦΕΚ 3959/Β/12-9-2018). Στοχεύει στη συστηματική διδασκαλία της οικονομικής επιστήμης, πέρα από τις όποιες περιορισμένες εκδοχές της κυρίαρχης νεοκλασικής σχολής οικονομικής σκέψης. Στο πλαίσιο αυτό, το ΠΜΣ προωθεί από θέση αρχής την καλλιέργεια της κριτικής σκέψης και του ρεαλισμού στην οικονομική επιστήμη, τη στενή σύνδεση και επαφή με το κοινωνικό και ιστορικό γίνεσθαι, καθώς και τη διαρκή αποτίμηση των διαφορετικών προσεγγίσεων σε θεμελιώδη οικονομικά ζητήματα, τόσο στο εσωτερικό της ετερόδοξης οικονομικής θεωρίας όσο και απέναντι στα κυρίαρχα θεωρητικά ρεύματα. Ταυτόχρονα ενθαρρύνει την έρευνα, τη μελέτη και παρουσίαση νέων προοδευτικών ρευμάτων που ανακύπτουν στη διεθνή βιβλιογραφία, συμβάλλοντας έτσι και στη διαμόρφωση εναλλακτικών προτάσεων οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής. Το πρόγραμμα παρέχεται σε τμήματα πλήρους (τρία εξάμηνα) και μερικής φοίτησης (έξι εξάμηνα). Ο ανώτατος αριθμός εισακτέων ορίζεται σε 35 άτομα.

3.1.5. ΠΜΣ – Εφαρμοσμένη διαχείριση κινδύνων (MSC Applied risk management)

Το πρόγραμμα ξεκίνησε τη λειτουργία του το 2018 (ΦΕΚ 3914/Β/10-9-2018). Γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ αποτελεί η διαχείριση κεφαλαίων και η διαχείριση κινδύνων. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του προγράμματος είναι ο συνδυασμός των γνωστικών αντικειμένων της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επιστήμης, των ποσοτικών μεθόδων και του θεσμικού πλαισίου που διέπει τη λειτουργία του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των αγορών χρήματος και κεφαλαίου, σε συνάρτηση με τα εξειδικευμένα και επίκαιρα θέματα του εσωτερικού ελέγχου και της κανονιστικής συμμόρφωσης. Το ΠΜΣ οδηγεί στην απονομή Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) στην «Εφαρμοσμένη Διαχείριση Κινδύνων» / «Applied Risk Management» στις εξής ειδικεύσεις: 1. Διαχείριση Κεφαλαίων και Κινδύνων / Risk Management και 2. Εσωτερικός Έλεγχος / Internal Audit.

Παράλληλα, το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, ενθαρρύνοντας τη διεπιστημονική προσέγγιση της γνώσης και της έρευνας, προσφέρει σε συνεργασία Τμημάτων του ΕΚΠΑ και σε συνεργασία με άλλα ΑΕΙ της ημεδαπής τα παρακάτω ΠΜΣ:

3.1.6. ΔΠΜΣ – Εφαρμοσμένη Οικονομική & Χρηματοοικονομική

Το συγκεκριμένο ΔΠΜΣ προέρχεται από το πρώτο οργανωμένο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών στις «Οικονομικές Επιστήμες», που ιδρύθηκε το 1994⁷¹. Με τη σημερινή του μορφή ιδρύθηκε το 2018 (με την απόφ. υπ' αριθμ. 992/28-8-2018, ΦΕΚ 4317/Β/28-9-2018). Το πρόγραμμα αποβλέπει στην εκπαίδευση επιστημόνων σε σύγχρονους τομείς της εφαρμοσμένης οικονομικής, όπως η χρηματοοικονομική ανάλυση σε συνδυασμό με την πολιτική, η λογιστική και ελεγκτική των επιχειρήσεων και η ελεγκτική του δημόσιου τομέα. Το συνεκτικό υπόβαθρο των τριών κατευθύνσεων του ΔΠΜΣ είναι ο συνδυασμός θεωρητικής γνώσης για την κατανόηση της λειτουργίας της οικονομίας σε μικρο- και μακροοικονομικό επίπεδο, με την πρακτική εκπαίδευση σε θέματα χρηματοοικονομικής, ελεγκτικής και λογιστικής του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Το πρόγραμμα προσφέρεται σε συνεργασία με το Τμήμα Στατιστικής και Αναλογιστικών Χρηματοοικονομικών Μαθηματικών του Πανεπιστημίου Αιγαίου, το Σώμα Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών (ΣΟΕΛ) και το Institute of Chartered Accountants of England and Wales (ICAEW). Προσφέρονται τρεις ειδικοότητες: 1. Χρηματοοικονομική Ανάλυση και Πολιτική, 2. Δημόσια Ελεγκτική και 3. Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική. Οι κάτοχοι του τίτλου του ΔΠΜΣ με κατεύθυνση «Εφαρμοσμένη Λογιστική και Ελεγκτική» λαμβάνουν εκπαιδευτική επάρκεια ως προς τα αντικείμενα που προβλέπονται για την άσκηση του ελεγκτικού επαγγέλματος.

3.1.7. ΔΠΜΣ – Διοίκηση Επιχειρήσεων (ΝΚΥΑ MBA)

Το Διατμηματικό ΠΜΣ ιδρύθηκε το 2015 και επανιδρύθηκε το 2018 (ΦΕΚ 3914/Β/10-9-2018). Το πρόγραμμα προσφέρεται από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών, το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών και το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ, και λειτουργεί βάσει του κανονισμού που δημοσιεύτηκε στο ΦΕΚ 2417/Β/12-4-2023. Σκοπός του Προγράμματος είναι να καλλιεργήσει την κουλτούρα και να αναπτύξει τις δεξιότητες που χρειάζονται ώστε οι απόφοιτοί του να αναλάβουν ηγετικές θέσεις στον τομέα των επιχειρήσεων και των οργανισμών, αποτελώντας τη νέα γενιά διευθυντικών στελεχών, ικανών να αναλύουν τις εταιρικές προκλήσεις και ευκαιρίες και συγχρόνως να διαμορφώνουν και να υλοποιούν καινοτόμες και αποτελεσματικές επιχειρηματικές πολιτικές και στρατηγικές σ' ένα συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού το εργαστήριο προσφέρει ευρύτατο θεωρητικό και πρακτικό οπλοστάσιο γνώσεων διοίκησης επιχειρήσεων, καλλιέργεια κριτικού πνεύματος και ανάπτυξη στρατηγικής σκέψης. Το ΔΠΜΣ υλοποι-

⁷¹ Απόφ. υπ' αριθμ. Β7/122/27-6-1994 (ΦΕΚ 505/Β/1994).

είται στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα. Το ελληνόφωνο πρόγραμμα είναι διακριτό ως προς την υλοποίησή του από το αγγλόφωνο πρόγραμμα. Το πρόγραμμα παρέχεται σε τμήματα πλήρους (τρία εξάμηνα) και μερικής φοίτησης (έξι εξάμηνα), και οι φοιτητές μπορούν να επιλέξουν ένα ή και περισσότερα από τα ακόλουθα προγράμματα φοίτησης:

- MBA (General Track)
- MBA με ειδίκευση την Τραπεζική και Ασφαλιστική Διοίκηση (Bank and Insurance Management)
- MBA με ειδίκευση τη Λογιστική (Accounting)
- MBA με ειδίκευση τη Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας (Healthcare Management)

3.1.8. ΔΠΜΣ – MBA-Στρατηγική Διοίκηση και Ανταγωνιστικότητα (MBA in Strategic Management and Competitiveness)

Το Διδρυματικό ΠΜΣ, που επανιδρύθηκε το 2023 (ΦΕΚ 4992/Β/9-8-2023) –ενώ είχε πρωτοϊδρυθεί το 2019 (ΦΕΚ 198/Β/1-2-2019)–, προσφέρεται από το Τμήμα Οικονομικών Σπουδών σε συνεργασία με το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, με τις εξής ειδικεύσεις:

1. Στρατηγική Διοίκηση Επιχειρήσεων (Strategic Management), που αποτελεί συνέχεια για 6η χρονιά του ΜΠΣ του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ «Διοίκηση Οικονομικών Μονάδων» με κατεύθυνση στο «Στρατηγικό Μάνατζμεντ» και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 2015-2016.
2. Στρατηγικές Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης (Competitiveness and Development Strategies).

Το πρόγραμμα στοχεύει στην εκπαίδευση ολοκληρωμένων επιστημόνων που θα διαθέτουν σύγχρονες τεχνικές και δεξιότητες για τη λήψη αποφάσεων και την αποτελεσματική εφαρμογή τους. Το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα, δίνοντας έμφαση στις διεθνείς εξελίξεις, αναπτύσσει την κριτική σκέψη, ενισχύει τη συλλογική προσπάθεια και προάγει τη δημιουργική δράση για την αντιμετώπιση των προβλημάτων των επιχειρήσεων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στις ηθικές, διοικητικές και κοινωνικές ευθύνες των επιχειρήσεων και οργανισμών. Παράλληλα προσφέρει στους φοιτητές νέες δυνατότητες σκέψης, κρίσης, δράσης, κατανόησης και αντιμετώπισης των τραπεζικών και επιχειρησιακών θεμάτων. Η καινοτόμος αυτή προσπάθεια προωθεί τη σφαιρική ανάλυση βασικών θεμάτων στο πλαίσιο της στρατηγικής διοίκησης επιχειρήσεων, κατά τρόπο ώστε η νέα γνώση και εξειδίκευση που αποκτάται να αναμειγνύεται με τις εμπειρίες των συμμετεχόντων διά της μελέτης πραγματικών περιπτώσεων

(case-studies). Η χρονική διάρκεια ορίζεται σε τέσσερα διδακτικά εξάμηνα. Η φοίτηση μπορεί να είναι πλήρης (δύο έτη) ή μερική (έως τέσσερα έτη).

3.1.9. ΔΠΜΣ – Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη (Executive MBA)

Το πρόγραμμα ιδρύθηκε το 2023 (απόφ. υπ' αριθμ. 1457/31-3-2023, ΦΕΚ 2418/Β/ 12-4-2023) και προσφέρεται από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών, το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών και το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης. Οι φοιτητές του προγράμματος μπορούν να επιλέξουν και να αποκτήσουν μια ή και περισσότερες από τις προσφερόμενες κατευθύνσεις σπουδών:

- Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη (Executive MBA)
- Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη με ειδίκευση στη Λογιστική και Χρηματοοικονομική (Executive MBA with specialization in Accounting & Finance)
- Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη με ειδίκευση στη Διοίκηση Ανθρώπινου Δυναμικού (Executive MBA with specialization in Human Resource Management)
- Διοίκηση Επιχειρήσεων για Στελέχη με ειδίκευση στο Μάρκετινγκ (Executive MBA with Specialization in Marketing)

Το Executive MBA απευθύνεται σε στελέχη επιχειρήσεων και οργανισμών και έχει αντικείμενο την εκπαίδευση ικανών στελεχών διοίκησης επιχειρήσεων και οργανισμών, που αντιμετωπίζουν με επιτυχία τις επαγγελματικές προκλήσεις. Τα μαθήματα είναι περισσότερο πρακτικά παρά θεωρητικά. Το πρόγραμμα προσανατολίζεται στην ανάπτυξη ηγετικών δεξιοτήτων, στρατηγικής σκέψης και ικανότητας λήψης αποφάσεων. Η ελάχιστη διάρκεια φοίτησης του προγράμματος είναι τρία ακαδημαϊκά εξάμηνα για την πλήρη φοίτηση, ενώ η μέγιστη διάρκεια φοίτησης είναι έξι ακαδημαϊκά εξάμηνα για τη μερική φοίτηση.

Τέλος, το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών συμμετέχει ενεργά στα ακόλουθα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών άλλων Τμημάτων:

3.1.10. ΔΠΜΣ – Οργάνωση και Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας- Πληροφορική της Υγείας (MSc in Healthcare Management και MSc in Health Informatics)

Το Διδρυματικό πρόγραμμα ιδρύθηκε αρχικά το 1998 και επανιδρύθηκε το 2018 (απόφ. υπ' αριθμ. 825/2-7-2018, ΦΕΚ 3279/Β/8-8-2018). Για τη λειτουργία του συνεργάζονται τα Τμήματα Νοσηλευτικής και Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ και τα Τμήματα Βιομηχανικής Διοίκησης και Τεχνολογίας, Πληροφορικής και Ψηφιακών Συστημάτων του ΠΑΠΕΙ. Η γραμματειακή και

διοικητική υποστήριξη γίνεται από το Τμήμα Νοσηλευτικής του ΕΚΠΑ.

Σκοπός του προγράμματος είναι να καλλιεργήσουν τα στελέχη των υπηρεσιών υγείας με την ικανότητα αναλυτικής στρατηγικής σκέψης αλλά και να εφοδιαστούν με σημαντικά διοικητικά εργαλεία, προκειμένου να είναι σε θέση να καινοτομούν και να ηγούνται στις εξελίξεις του τομέα της φροντίδας υγείας. Συνδυάζοντας τον ακαδημαϊκό τρόπο σκέψης και τεκμηρίωσης με τη χρήση πρακτικών και ρεαλιστικών επιχειρησιακών στρατηγικών στον τομέα της υγείας, τα μελλοντικά στελέχη των υπηρεσιών υγείας εκπαιδεύονται να αναπτύξουν τεχνικές αποτελεσματικής διοίκησης και ηγεσίας, και να επανασχεδιάσουν, με καινοτόμο τρόπο, την παροχή υπηρεσιών υγείας. Επίσης, το πρόγραμμα εφοδιάζει τους αποφοίτους με όλες τις απαραίτητες γνώσεις και δεξιότητες στα θέματα επικοινωνίας, δικτύων, βάσεων δεδομένων, πληροφοριακών συστημάτων υγείας, ηλεκτρονικών φακέλων ασθενών, συστημάτων υποστήριξης λήψης αποφάσεων, σημάτων και εικόνων, που θα τους επιτρέπουν να επεξεργάζονται με συστηματικό τρόπο όλες τις πληροφορίες που τους είναι αναγκαίες προκειμένου να παρέχουν ποιοτικότερη φροντίδα υγείας. Η χρονική διάρκεια για την απονομή του διπλώματος είναι τρία ακαδημαϊκά εξάμηνα.

3.1.11. ΔΠΜΣ – Μαθηματικά της Αγοράς και της Παραγωγής (Business Economics)

Το Διδρυματικό πρόγραμμα ιδρύθηκε το 1999 στα πρότυπα σχετικών πρωτοποριακών προγραμμάτων κυρίως των ΗΠΑ. Αργότερα επανιδρύθηκε με την από 17-04-2018 απόφαση της Συγκλήτου του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και την από 14-05-2018 Απόφαση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ και λειτουργεί υπό την επιστασία του Τμήματος Πληροφορικής της Σχολής Επιστημών και Τεχνολογίας της Πληροφορίας του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Στόχος του προγράμματος είναι η εκπαίδευση των φοιτητών του στις εφαρμογές των μαθηματικών στη διοίκηση, την παραγωγή και την επιχειρηματικότητα. Το πρόγραμμα προετοιμάζει τους φοιτητές να σταδιοδρομήσουν σε θέσεις όπου η ικανότητα στην αξιοποίηση μαθηματικών, ποσοτικών τεχνικών, συμπεριλαμβανομένης της επιστημονικής ανάλυσης δεδομένων, μικρής ή μεγάλης κλίμακας, θα είναι καθοριστικής σημασίας. Ταυτόχρονα επιδιώκεται η εξοικείωση με λιγότερο ποσοτικές πλευρές που είναι σημαντικές στην καθημερινότητα (όπως η λογιστική, ή οι θεσμοί της αγοράς). Το πρόγραμμα φιλοδοξεί να είναι χρήσιμο ακόμα και σε αποφοίτους που θα απασχοληθούν σε καθαρά παραδοσιακούς κλάδους. Επιπλέον, προς το τέλος των σπουδών γίνεται σεμινάριο επαγγελματικών δεξιοτήτων. Η χρονική διάρκεια για την απονομή του διπλώματος είναι ένα έτος για το πρόγραμμα πλήρους φοίτησης και δύο έτη για το πρόγραμμα μερικής φοίτησης.

3.1.12. ΔΠΜΣ – Διοίκηση και Οικονομική των Τηλεπικοινωνιακών Δικτύων και Πληροφοριακών Συστημάτων (MSc in Management and Economics of Telecommunication Networks and Information Systems)

Το πρόγραμμα που λειτουργεί υπό την επιστασία του Τμήματος Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών του ΕΚΠΑ, ξεκίνησε αρχικά τη λειτουργία του το 2003 και επανιδρύθηκε το 2018 (απόφ. υπ' αριθμ. 825/2-7-2018, ΦΕΚ 3279/Β/8-8-2018). Το πρόγραμμα στοχεύει στην προαγωγή της γνώσης και την ανάπτυξη της έρευνας στις νέες τάσεις των τηλεπικοινωνιών καθώς και των συναφών πληροφοριακών συστημάτων, που συνδυάζουν την τεχνολογική, οικονομική, θεσμική, διοικητική και κοινωνική διάσταση. Σκοπός του προγράμματος είναι η δημιουργία στελεχών και ερευνητών ικανών να συμβάλουν ουσιαστικά στην οικονομική ανάλυση, στον στρατηγικό σχεδιασμό, στη διοίκηση και τον έλεγχο τηλεπικοινωνιακών δικτύων και επιχειρησιακών και διοικητικών διαδικασιών που προϋποθέτουν τηλεπικοινωνιακές υποδομές. Σκοπός επίσης είναι και η δημιουργία στελεχών κατ'άλληλα εκπαιδευμένων ώστε να συμμετέχουν αποτελεσματικά στη διοίκηση τηλεπικοινωνιακών οργανισμών και επιχειρήσεων. Η ελάχιστη διάρκεια φοίτησης του προγράμματος είναι τέσσερα ακαδημαϊκά εξάμηνα για την πλήρη φοίτηση, ενώ η μέγιστη είναι οχτώ ακαδημαϊκά εξάμηνα για τη μερική φοίτηση.

3.1.13. ΔΠΜΣ – Φιλοσοφία και Διοίκηση-Μάνατζμεντ (MSc Philosophy and Management)

Το Διατμηματικό Πρόγραμμα MBA «Φιλοσοφία και Διοίκηση-Μάνατζμεντ» («Philosophy and Management») προσφέρεται από τα Τμήματα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας (ΦΠΨ) και Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ σε συνεργασία με το AACSB International (Association to Advance Collegiate Schools of Business), το μεγαλύτερο διεθνές δίκτυο στον χώρο των επιχειρήσεων που συνδέει εκπαιδευτές, φοιτητές και επιχειρήσεις σε έναν κοινό στόχο: στη δημιουργία των μελλοντικών ηγετών στις επιχειρήσεις. Το πρόγραμμα στοχεύει να εκπαιδεύσει τους φοιτητές του ώστε να είναι εξειδικευμένοι επιστήμονες, καταρτισμένοι σε θεωρία, έρευνα και πρακτική εφαρμογή σε πραγματικές καταστάσεις. Οι φοιτητές εκπαιδεύονται στη διαχείριση κρίσεων, την εταιρική διακυβέρνηση και την ηθική ευθύνη των επιχειρήσεων αλλά και στην ανάπτυξη κριτικής ικανότητας για ταχύτερη, πιο αποτελεσματική επίλυση προβλημάτων, λήψη αποφάσεων και σχεδιασμού. Η χρονική διάρκεια για την απονομή του διπλώματος είναι τρία ακαδημαϊκά εξάμηνα για το πρόγραμμα πλήρους φοίτησης και έξι ακαδημαϊκά εξάμηνα για το πρόγραμμα μερικής φοίτησης.

3.2. Διδακτορικές σπουδές. Περιεχόμενο και στατιστικά στοιχεία

Η απονομή διδακτορικών διπλωμάτων στην οικονομική επιστήμη είχε ξεκινήσει σαφώς νωρίτερα από την ίδρυση της Σχολής Οικονομικών Επιστημών το 1981. Αρκετοί μάλιστα από τους μετέπειτα διδάσκοντες στο Τμήμα υποστήριξαν τη διατριβή επί υφηγεσία στη Νομική Σχολή. Ο Κωνσταντίνος Ζωγράφος (1873-1949) υποστήριξε τη διατριβή επί υφηγεσία με θέμα «Εγχειρίδιο πρόσδοι» και εισηγητή τον καθηγητή Νεοκλή Καζάζη, το 1896. Το 1927 ο Ξενοφών Ζολώτας υποστήριξε τη διατριβή επί υφηγεσία στην πολιτική οικονομία «Η ποσοτική θεωρία του χρήματος και αι διακυμάνσεις των τιμών» με εισηγητή τον Κυριάκο Βαρβαρέσο. Φυσικά, η απονομή διδακτορικών διπλωμάτων συνεχίστηκε και με την ίδρυση του Τμήματος Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τον Ιούνιο του 1944, ο πανεπιστημιακός, οικονομολόγος και πολιτικός Γιάγκος (Ιωάννης) Στεφ. Πεσμαζόγλου (1918-2003) είχε υποβάλει προς κρίση τη διατριβή του με εισήγηση του Ξενοφώντα Ζολώτα⁷². Επίσης, το 1962 αναγορεύτηκε διδάκτωρ ο μετέπειτα υπουργός⁷³ και αντιπρόεδρος της κυβέρνησης (1990-92), Αθανάσιος Κανελλόπουλος.

Με την ίδρυση της Σχολής το 1981, η απονομή διδακτορικού διπλώματος γινόταν πλέον από τη Σχολή, και από το 1983 και μετά, από το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών. Μέχρι την έναρξη λειτουργίας του σημερινού Διδακτορικού Προγράμματος Σπουδών, εγγράφησαν στο Τμήμα τουλάχιστον 200 υποψήφιοι διδάκτορες. Από αυτούς, οι 50 (23%) ολοκλήρωσαν τις σπουδές τους και έλαβαν τον τίτλο του διδάκτορα (Μ.Ο. χρόνου κτήσης 7,4 χρόνια). Ο πρώτος που ορκίστηκε διδάκτωρ του Τμήματος, τον Ιούνιο του 1982, υπήρξε ο Παναγιώτης Πετράκης, μετέπειτα καθηγητής του Τμήματος. Η πρώτη γυναίκα που έλαβε το διδακτορικό της δίπλωμα από το ΤΟΕ-ΕΚΠΑ ήταν η Ιωάννα Τσιβάκου, μετέπειτα καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αιγαίου και του Παντείου Πανεπιστημίου.

Το πρώτο οργανωμένο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών, ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1998 (απόφ. υπ' αριθμ. Β7/414/3-9-1998, ΦΕΚ 988/Β/18-09-1998), με χρηματοδότηση από το ΕΠΕΑΕΚ, μέσω της συνεργασίας του ΤΟΕ-ΟΠΑ, του ΤΟΕ-ΕΚΠΑ και του Centre for Economic Policy Research του Λονδίνου. Το Athens PhD⁷⁴ program in Economics, ήταν ένα δωρεάν πρόγραμμα υψηλούς ποιότητας, εφάμιλλο των καλύτερων μεταπτυχιακών προγραμμάτων των ευρωπαϊκών και αμερικανικών πανεπιστημίων. Το

⁷². Συνεδρίαση 18η: 1-6-1944, Πρακτικά Συνεδριάσεων Νομικής Σχολής 1941-1944, τόμ. 13ος, Ι.Α. ΕΚΠΑ. <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/frontend/el/browse/54576#fields> (Ανακτήθηκε 11-6-2023).

⁷³. Υπουργός Εμπορίου (1974), υπουργός Οικονομικών (1978-80), υπουργός Γεωργίας (1980-81), υπουργός Προεδρίας της Κυβερνήσεως (1989), υπουργός Δικαιοσύνης (1990-92).

⁷⁴. Ευχαριστούμε θερμά την ομότιμη καθηγήτρια κ. Λούκα Κατσέλη για τη συνέντευξη που μας παραχώρησε (23-1-2023) και τις πολύτιμες πληροφορίες που μοιράστηκε μαζί μας.

πρόγραμμα απευθυνόταν σε Έλληνες και ξένους φοιτητές, και στόχευε στην άριστη εκπαίδευσή τους ώστε να σταδιοδρομήσουν στον ακαδημαϊκό χώρο, ή ως ανώτατα στελέχη σε τράπεζες, επιχειρήσεις και οργανισμούς του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Με την ολοκλήρωση του πρώτου διετούς κύκλου σπουδών, ο φοιτητής λάμβανε το μεταπτυχιακό δίπλωμα Master's in Economic Analysis. Με την ολοκλήρωση και του δεύτερου κύκλου, ο φοιτητής λάμβανε διδακτορικό δίπλωμα στην οικονομική επιστήμη. Στα τρία χρόνια που λειτούργησε το πρόγραμμα, υπέβαλαν αίτηση 162 φοιτητές, και εισήχθησαν 57. Το ποσοστό αποφοίτησης ήταν περίπου 50%.

Κατά το ακαδημαϊκό έτος 2003-2004, ξεκίνησε τη λειτουργία του το (χωρίς δίδακτρα) Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών του ΤΟΕ-ΕΚΠΑ: The University of Athens Doctoral Program in Economics UADPhilEcon. Στόχος του προγράμματος είναι η προαγωγή της έρευνας, η παραγωγή νέας γνώσης και η δημιουργία συνεργιών με το προπτυχιακό και τα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών του ΤΟΕ.

Το UADPhilEcon ήταν αρχικά αγγλόφωνο και στα πρώτα δύο έτη το πρόγραμμά του αντιστοιχούσε στο σημερινό «ΠΜΣ Οικονομική Επιστήμη» και οδηγούσε στην απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος MPhil, ενώ όσες απόφοιτες και όσοι απόφοιτοι επιθυμούσαν μπορούσαν στα επόμενα δύο χρόνια να εκπονήσουν διατριβή ώστε να αποκτήσουν διδακτορικό δίπλωμα. Τα πρώτα έτη της λειτουργίας το UADPhilEcon είχε πλούσια χρηματοδότηση, αρχικά από τα ΕΠΕΑΕΚ και στη συνέχεια από τη ΓΣΕΕ. Αυτό επέτρεπε τη μετάκληση σημαντικών επιστημόνων από ΑΕΙ του εξωτερικού (Cambridge, Sorbonne, York, Louvain, Warwick, Sydney, Essex, Goethe κ.λπ.), ενώ υπήρχαν και φοιτητές από ξένες χώρες (Αλβανία, Τουρκία, Εκουαδόρ, ΗΠΑ, Ισπανία). Το πρόγραμμα ήταν η μοναδική δίοδος για την απόκτηση διδακτορικού διπλώματος. Η χρηματοδότηση σταμάτησε στην οικονομική κρίση του 2008 και το πρόγραμμα έγινε ελληνόφωνο.

Πλέον, με τον νέο κανονισμό διδακτορικών σπουδών, δίνεται η δυνατότητα να εγγραφεί κάποιος στο πρόγραμμα έχοντας συναφή μεταπτυχιακό τίτλο. Ακόμα όμως παραμένει η υποχρέωση των υποψήφιων διδασκόντων να έχουν διδαχθεί και εξεταστεί επιτυχώς σε μεταπτυχιακό επίπεδο μικροοικονομική και μακροοικονομική θεωρία, μαθηματικά, οικονομετρία και ιστορία οικονομικών θεωριών. Αυτό καθιστά το «ΠΜΣ Οικονομική Επιστήμη» τον φυσικό προθάλαμο στο Πρόγραμμα Διδακτορικών Σπουδών. Η λογική του UADPhilEcon, που διαπνέει και το «ΠΜΣ Οικονομική Επιστήμη» είναι η απόκτηση εδραίας γνώσης των τεχνικών και των αναλυτικών μεθόδων της ορθόδοξης νεοκλασικής οικονομικής θεωρίας, ενώ παράλληλα ο πλουραλιστικός του χαρακτήρας αφενός εξοικειώνει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές με τον ρόλο των οικονομικών ως κοινωνικής επιστήμης αφετέρου τους δίνει τη δυνατότητα να επιλέξουν μαθήματα μη ορθόδοξων οικονομικών σχολών.

Από το ακαδημαϊκό έτος 1983-84 έως το ακαδημαϊκό έτος 2021-2022, έχουν υποστηρίξει τη διατριβή τους συνολικά 129 φοιτητές (βλ. Παράρτημα 2).

Πίνακας 8. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο ΠΔΣ (απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος MPhil).

	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Συνολικός αριθμός αιτήσεων	97	53	39	64	65	64	64	55
A. Πτυχιούχοι Τμήματος	17	13	13	4	7	7	16	9
B. Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	80	40	26	60	58	57	48	46
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	26	27	28	30	28	27	30	17
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	18	18	17	25	21	12	22	9
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	17	14	10	11	12	18	12	10
Μέση διάρκεια σπουδών	1	1	1	4	4	4	1	0

Πηγή: Ετήσια εσωτερική έκθεση 2012-13

Πίνακας 9. Εξέλιξη του αριθμού αιτήσεων, προσφορών θέσεων από το Τμήμα, εισακτέων (εγγραφών) και αποφοίτων στο ΠΔΣ (απόκτηση διδακτορικού διπλώματος)

	2005-2006	2006-2007	2007-2008	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013
Συνολικός αριθμός αιτήσεων	15	11	10	10	5	5	12	6
A. Πτυχιούχοι Τμήματος	-	-	-	-	-	1	4	2
B. Πτυχιούχοι άλλων Τμημάτων	-	-	-	-	-	4	8	3+1
Συνολικός αριθμός προσφερόμενων θέσεων	15	11	10	10	5	5	12	6
Συνολικός αριθμός εγγραφέντων	15	11	10	10	5	5	12	6
Συνολικός αριθμός αποφοιτησάντων	0	0	1	0	1	2	2	9
Μέση διάρκεια σπουδών	-	-	2	-	3	6	10	5,66

Πηγή: Ετήσια εσωτερική έκθεση 2012-13

Πίνακας 10. Υποψήφιοι διδάκτορες του ΤΟΕ για τα ακαδημαϊκά έτη 2021-22 και 2022-23

ΥΠ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΤΟΕ	ΝΕΟΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΥΠ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ						ΕΝ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΥΠ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ		ΑΝΑΚΗΡΥΧΘΕ- ΝΤΕΣ ΔΙΔΑΚΤΟ- ΡΕΣ	
	ΑΠΟ ΤΟ ΙΔΙΟ ΤΜΗΜΑ		ΑΠΟ ΑΛΛΟ ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑ		ΑΠΟ ΑΛΛΟ ΙΔΡΥΜΑ					
	Α	Γ	Α	Γ	Α	Γ	Α	Γ	Α	Γ
2021-2022	5	0	1	1	5	1	57	25	7	4
2022-2023	3	2	1	0	3	2	62	27	3	0

Πηγή: Γραμματεία Τμήματος

3.3. Μεταδιδακτορικές σπουδές

Το Τμήμα Οικονομικών Επιστημών παρέχει σε επιστήμονες τη δυνατότητα διεξαγωγής Μεταδιδακτορικής Έρευνας (ΜΕ), σε τομείς που εμπίπτουν στα ερευνητικά ενδιαφέροντα και στα γνωστικά αντικείμενα των μελών του Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού του, όπως προβλέπεται από τον Κανονισμό ΜΕ του Τμήματος.

Οι βασικοί στόχοι της εκπόνησης ΜΕ είναι:

1. Η επέκταση της ειδίκευσης ή των αποτελεσμάτων που έχουν αποκτηθεί με τη διδακτορική διατριβή των ερευνητριών και ερευνητών σε νέες επιστημονικές κατευθύνσεις που ενδιαφέρουν το Τμήμα.
2. Η ενίσχυση επιστημόνων ικανών να συμβάλουν στην πρόοδο της επιστήμης, της έρευνας και των εφαρμογών της.
3. Η ποιοτική και ποσοτική αναβάθμιση της επιστημονικής έρευνας.
4. Η διάχυση των αποτελεσμάτων και η μεταφορά τεχνογνωσίας.
5. Η ανάδειξη του ακαδημαϊκού κύρους και η διεθνής διάκριση του ερευνητικού έργου του Τμήματος.

Η διάρκεια της ΜΕ κυμαίνεται από ένα έως τρία έτη.

Πίνακας 11. Αριθμός μεταδιδακτορικών ερευνητών

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΑΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΩΝ
2020-2021	30
2021-2022	23
2022-2023	20

Πηγή: Γραμματεία Τμήματος

Κεφάλαιο 4^ο:

Οι εγκαταστάσεις υποδομής

4.1. Η εξέλιξη των κτιριακών υποδομών

Από την οικία Κλεάνθη στο Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών

Αν και η σύνταξη των σχεδίων για την κατασκευή του Πανεπιστημίου του Όθωνος είχε αρχικά ανατεθεί στον Γερμανό φιλέλληνα αρχιτέκτονα και ζωγράφο Ludwig Lange (1808-1868)⁷⁵, τελικά τα οριστικά σχέδια τα συνέταξε ο Δανός αρχιτέκτονας Hans Christian Hansen (1803-1883)⁷⁶. Η θεμελίωση του κτιρίου⁷⁷ έγινε από τον Βασιλιά Όθωνα στις 2-7-1839, σε ειδική τελετή που πραγματοποιήθηκε παρουσία όλων των αρχών της χώρας και πλήθους κόσμου. Μάλιστα, ο καθηγητής της πολιτικής οικονομίας Ιω. Σούτσος εκφώνησε λόγο επ' ονόματι των υπόλοιπων καθηγητών⁷⁸. Μέχρι την αποπε-

⁷⁵. Κώστας Μπίρης, *Αι Αθήναι από του 19ου εις τον 20όν αιώνα*, Αθήνα: Μέλισσα, 1995, σελ. 68.

⁷⁶. Άλλα έργα του ήταν το Οφθαλμιατρείο και το Μέγαρο Κατακουζηνού στο Μεταξουργείο. Υπήρξε ο μεγαλύτερος αδερφός του επίσης αρχιτέκτονα Θεόφιλου Χάνσεν, αρχιτέκτονα της Σιναίας Ακαδημίας και της Εθνικής Βιβλιοθήκης Αθηνών.

⁷⁷. Ελλείψει χρηματικών πόρων, τον Δεκέμβρη του 1838, ο τότε πρύτανης Γεώργιος Ράλλης εξέδωσε «επίκλησιν προς τους Έλληνες και φιλέλληνες εις την αρχαίαν ελληνικήν συντεταγμένην προς συλλογήν βιβλίων χάριν της βιβλιοθήκης του πανεπιστημίου και οργάνων της φυσικής επιστήμης» (σελ. 17). Ένα μήνα αργότερα, πάλι με πρωτοβουλία του Γ. Ράλλη, συγκροτήθηκε επιτροπή με σκοπό τη συγκέντρωση πολύτιμων χρηματικών συνδρομών, αναγκαίων για την ανέγερση του κτιρίου του Πανεπιστημίου. Η επιτροπή αυτή έλαβε επίσημο χαρακτήρα με την έκδοση του Β.Δ. της 23ης Φεβρουαρίου του 1838. Μέσα σε λιγότερο από δύο εβδομάδες είχαν συγκεντρωθεί σχεδόν 15.000 δραχμές, ενώ μέχρι τα τέλη Μαρτίου το ποσό είχε ανέβει στις 26.000. Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό, το κόστος της ανέγερσης θα ανερχόταν σε 176.000 δρχ. Τον Φεβρουάριο του 1841, μέσω δωρεών είχαν συγκεντρωθεί 209.000 δρχ., ποσό το οποίο δεν επαρκούσε, γι' αυτό και τον Οκτώβριο του ίδιου έτους η επιτροπή έκανε νέα «επίκληση προς άπαντας τους εν τη πρωτευούση φιλομούσους και φιλεπιστήμονας». Αν και συνέδραμαν καθηγητές και φοιτητές, τελικά χάρη στη δωρεά των 25.000 δρχ. του ηγεμόνα της Σερβίας Milosch Obrenovitsch δεν χρειάστηκε να υποθηκευτεί το κτίριο στην Εθνική Τράπεζα προκειμένου να ληφθεί δάνειο 30.000 δρχ. Το 1843 ολοκληρώθηκε η κύρια πτέρυγα (τα Προπύλαια). Η πίσω πλευρά και η αίθουσα τελετών ολοκληρώθηκαν το 1851. Το τελικό κόστος ανήλθε σε 356.000 δρχ. (σελ. 28). Όλες οι παραπάνω πληροφορίες από Ιωάννης Πανταζίδης, *Χρονικόν της πρώτης πεντηκονταετίας του Ελληνικού Πανεπιστημίου κατ' εντολήν της Ακαδημαϊκής Συγκλήτου και δαπάνη του Εθνικού Πανεπιστημίου*, Αθήνα: Τυπ. Παλιγγενεσία, 1889, σελ. 16-28.

⁷⁸. Ι. Πανταζίδης, *Χρονικόν της πρώτης πεντηκονταετίας του Ελληνικού Πανεπιστημίου...*, ό.π.,

ράτωση των εργασιών, τα πανεπιστημιακά μαθήματα διεξάγονταν στην οικία του αρχιτέκτονα Σταμάτη Κλεάνθη (1802-1862)⁷⁹ στην Πλάκα. Παρ' όλο που το συγκεκριμένο σπίτι ήταν από τα μεγαλύτερα της Αθήνας την εποχή εκείνη, ο χώρος ήταν περιορισμένος για τις ανάγκες του Πανεπιστημίου (αίθουσες διδασκαλίας, υπηρεσίες, βιβλιοθήκη). Έτσι, στα μέσα Νοεμβρίου 1841, μολονότι δεν είχαν ολοκληρωθεί όλες οι εργασίες, τα μαθήματα του χειμερινού εξαμήνου⁸⁰ ξεκίνησαν να πραγματοποιούνται στις τέσσερις αίθουσες που διαμορφώθηκαν στο ισόγειο της κύριας πτέρυγας του κτιρίου της οδού Πανεπιστημίου. Αυτός ήταν ο λόγος που τα μαθήματα εκείνης της χρονιάς ξεκίνησαν με δύο μήνες καθυστέρηση⁸¹.

Φωτογραφία 4. Το πρώτο κτίριο του Πανεπιστημίου, φωτογραφημένο από τη Nelly's, 1925-1929.

Πηγή: Νέλλης. *Η παλαιά πόλις των Αθηνών*, Αθήνα: Εκδόσεις Γνώση - Μουσείο Μπενάκη, 1996

Ήδη από τα τέλη του 19ου αιώνα, η Νομική Σχολή, όπως και οι υπόλοιπες σχολές, αντιμετώπιζε προβλήματα στενότητας χώρου στο κτίριο των Προ-

1889, σελ. 21.

⁷⁹. Πρόκειται για το κτίριο που σήμερα στεγάζει το Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών, ένα από τα ελάχιστα σωζόμενα προ-οθωνικά κτίρια.

⁸⁰. Ι. Πανταζίδης, *ό.π.*, 1889, σελ. 26.

⁸¹. «Επί τη πεντηκονταετηρίδι» του Εθνικού Πανεπιστημίου, *Εφημερίδα Εστία*, 17-5-1887.

πυλαίων. Κατά καιρούς είχαν προταθεί διάφορες λύσεις για την εξεύρεση χώρου για τη Νομική, τόσο από τη Σχολή όσο και από την Πρυτανεία, όμως καμία από αυτές δεν ευοδώθηκε⁸². Το 1917, με τον νόμο 996⁸³, απαλλοτριώθηκε το οικοδομικό τετράγωνο «τω περιοριζομένω υπό των οδών Ακαδημίας, Μασσαλίας, Σόλωνος και Σίνα», συνολικής έκτασης 3.273 τ.μ., με τα υπάρχοντα κτίρια, προκειμένου να χρησιμοποιηθεί για τις ανάγκες των θεωρητικών σχολών⁸⁴. Ο σχεδιασμός του κτιρίου της Σχολής της Νομικής ανατέθηκε αρχικά στον σημαντικό αρχιτέκτονα Βασίλη Τσαγρή (1882-1941)⁸⁵, ο οποίος ολοκλήρωσε τα σχέδια τον Ιούνιο του 1919⁸⁶. Αν και έγιναν ανακαινίσεις σε κάποια από τα υπάρχοντα κτίρια (συνολικά, υπήρχαν 16-17 οικοδομήματα στο τετράγωνο), η ελλιπής χρηματοδότηση δεν επέτρεψε τη συνολική υλοποίηση του έργου. Το κτίριο μάλιστα στην οδό Σίνα και η αίθουσα διδασκαλίας που είχε ανακαινιστεί και παραχωρηθεί στη Νομική Σχολή επιτάχθηκε αρχικά από το υπουργείο Στρατιωτικών και στη συνέχεια καταλήφθηκε από το υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, προκειμένου να στεγαστεί εκεί το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων, τουλάχιστον μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 1923-24⁸⁷.

Έως ότου βρεθεί οριστική λύση, τα μαθήματα της Νομικής Σχολής πραγματοποιούνταν στα Προπύλαια αλλά και σε αίθουσες άλλων κτιρίων, όπως στο Χημείο (1923), στην Πανεπιστημιακή Λέσχη (1926), στον Α' όροφο του Φυσιολογείου και στο Αμφιθέατρο του Ανατομείου (1932)⁸⁸. Τελικά, ύστερα από επανειλημμένες εκκλήσεις των γενικών συνελεύσεων της Σχολής, το 1931 αποφασίστηκε η ανέγερση των διδακτηρίων στο τετράγωνο Ακαδημίας - Σίνα - Σόλωνος - Μασσαλίας. Η εκπόνηση των αρχιτεκτονικών σχεδίων ανατέθηκε στον καθηγητή της Αρχιτεκτονικής Σχολής του ΕΜΠ Εμμανουήλ Κριεζή (1880-1967)⁸⁹. Η ανοικοδόμηση του τριώροφου κτιρίου

⁸². Π.χ. είχε προταθεί να οικοδομηθεί «ευρύχωρος» οικοδομή «εν τω Πανεπιστημιακώ οικοπέδω Παπαδάκη κατά την γωνίαν των οδών Ακαδημίας και Ιπποκράτους» (το σημείο δηλαδή όπου κτίστηκε αργότερα η Πανεπιστημιακή Λέσχη. Πρακτικά Συνεδρίασης Α': 21-9-1916, Ι.Α. ΕΚΠΑ <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/45629> (Ανακτήθηκε 11-6-2023)).

⁸³. ΦΕΚ 245/Α/1-11-1917, «Περί αναγκαστικής απαλλοτριώσεως οικοπέδων κ.λπ. του Εθνικού Πανεπιστημίου».

⁸⁴. Το σημερινό κτίριο «Κωστής Παλαμάς» είχε ήδη αγοραστεί από το Πανεπιστήμιο το 1870 και στέγαζε τα Εργαστήρια Ιατρικών και Φυσικών Επιστημών.

⁸⁵. Ανάμεσα στα έργα του Τσαγρή είναι το κτίριο στη διασταύρωση των οδών Βασ. Σοφίας και Μέρλιν που στεγάζει σήμερα το Ίδρυμα Θεοχαράκη, η κατοικία στη συμβολή των οδών Μιμνέρμου και Μελεάγρου, το τριώροφο κτίριο «ΠΑΠΑΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ-ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ & ΣΙΑ» στην οδό Μητροπόλεως 72 & Χριστοπούλου.

⁸⁶. Ι. Καράκωστας, *Ιστορία της Νομικής Σχολής Αθηνών...*, τόμ. 3ος: 1911-1940, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 2017, σελ. 196.

⁸⁷. Ι. Καράκωστας, *Ιστορία της Νομικής Σχολής Αθηνών...*, τόμ. 3ος: 1911-1940, ό.π., σελ. 196.

⁸⁸. Συνεδρίαση Ι: 7-10-1932, Ι.Α. ΕΚΠΑ <https://pergamos.lib.uoa.gr/uoa/dl/object/53626> (Ανακτήθηκε 11/6/2023).

⁸⁹. Ι. Καράκωστας, *Ιστορία της Νομικής Σχολής Αθηνών...*, τόμ. 3ος: 1911-1940, ό.π., σελ. 200. Γνωστά έργα του Κριεζή είναι η Ιατρική Σχολή στο Γουδί (1929), η πολυκατοικία «Ξακουστή» (1934, Πατησίων 59 & Σκαμαγκακά) τα εμπορικά καταστήματα που κτίστηκαν στην πρόσοψη

των Θεωρητικών Επιστημών ξεκίνησε τον Μάιο του 1933 και ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 1936⁹⁰, οπότε και έγιναν τα εγκαίνια εγκατάστασης της Νομικής, της Φιλοσοφικής και της Θεολογικής Σχολής, του Μαθηματικού Σπουδαστηρίου και των Εργαστηρίων Αστρονομίας, Συστηματικής Βοτανικής και Γενικής Βιολογίας. Δυστυχώς, ο χώρος είχε κριθεί ανεπαρκής για τις ανάγκες της Νομικής Σχολής ήδη πριν από την ολοκλήρωση του Μεγάρου Θεωρητικών Επιστημών (ΜΘΕ). Τα επόμενα χρόνια, το αρχικό κτίριο (ΜΘΕ) επεκτάθηκε με το «Νέο κτίριο».

Φωτογραφία 5. Το Μέγαρο Θεωρητικών Επιστημών

Πηγή: *Εθνικὸν καὶ Καποδιστριακὸν Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν, Ἑκατονταετηρίς 1837-1937*, Ἀθήναι: Πυρσός, 1937

Το ακαδημαϊκό έτος 1981-82, όταν ξεκίνησε τη λειτουργία της η Σχολή Οικονομικών Επιστημών, η διδασκαλία πραγματοποιούνταν σε δύο αίθουσες που ανήκαν αποκλειστικά στη Σχολή και σε δύο επιπλέον αίθουσες τη μισή μέρα, ενώ υπήρχαν μόλις πέντε γραφεία καθηγητών⁹¹, όταν το διδακτικό προσωπικό αποτελούνταν από έξι καθηγητές, δεκατρείς υφηγητές και ειδικούς επιστήμονες και είκοσι δύο βοηθούς. Η έλλειψη χώρων ήταν από τα

του μεγάρου του Αρσακείου (1936, κατεδαφίστηκαν τη δεκαετία του 1980), το υπουργείο Εμπορίου στην πλ. Κάνιγγος (1938-40), τα νεότερα κτίρια του κεντρικού συγκροτήματος του ΕΜΠ (1950-57), το κτίριο του Εργαστηρίου Αντοχής Υλικών στην Πανεπιστημιούπολη στου Ζωγράφου κ.ά.

⁹⁰. Πρακτικά Συνεδριάσεων Νομικής Σχολής, Συνεδρίαση Ι: 2-10-1936, Ι.Α. ΕΚΠΑ.

⁹¹. Συνολικού εμβαδού 75 τ.μ. όταν απαιτούνταν 450 τ.μ., σύμφωνα με τους υπολογισμούς της γεν. συνέλευσης.

θέματα που συζητήθηκαν ήδη στην πρώτη γενική συνέλευση της Σχολής τον Σεπτέμβριο του 1981, κατά την οποία αποφασίστηκε να γίνει εισήγηση για την ενοικίαση χώρων απαραίτητων για τη «μόνιμη εγκατάσταση και λειτουργία των γραφείων της Κοσμητείας - Γραμματείας, καθηγητών, υφηγητών, συλλόγων ΕΔΠ και φοιτητών»⁹². Στην εισηγητική έκθεση που κατέθεσε ο καθηγητής Π. Παυλόπουλος στη 2η τακτική συνεδρία, σημείωνε:

Τονίζεται ότι η μέχρι τώρα ικανοποιητική διεξαγωγή του διδακτικού έργου έγινε δυνατή μόνο με θυσία της ερευνητικής δραστηριότητας ως και άλλων δραστηριοτήτων προαγωγικών της εκπαίδευσης των φοιτητών. Είναι προφανές ότι η νέα Σχολή δεν είναι δυνατό να λειτουργήσει κάτω από τις συνθήκες αυτές, αν ληφθή υπ' όψη ότι (α) ο σπουδαστικός πληθυσμός τον οποίο εξυπηρετεί είναι περίπου 6.000, (β) βρίσκεται σε εφαρμογή νέο πρόγραμμα εμπλουτισμένο με πολλά μαθήματα επιλογής, το οποίο θα απαιτήσει πρόσθετους χώρους διδασκαλίας (φροντιστήρια, σεμινάρια, διαλέξεις) αλλά και πρόσθετο προσωπικό, (γ) οι συνθήκες αυτές απωθούν αντί να ελκύουν νέο, ικανό προσωπικό στη Σχολή»⁹³.

Τα μέλη της γενικής συνέλευσης παρακολουθούσαν στενά το κτιριολογικό πρόγραμμα ανεγέρσεως του Συγκροτήματος της Νομικής Σχολής, προσπαθώντας να διασφαλίσουν αυτοτελείς χώρους και ανεξάρτητες εγκαταστάσεις για τα διάφορα Τμήματα της Σχολής. Μάλιστα, το κτιριακό πρόβλημα επανήλθε στις γεν. συνελεύσεις το 1989. Το ακαδημαϊκό έτος 1990-91 χορηγήθηκε στο ΤΟΕ η μερική χρήση του αμφιθεάτρου του Φυσικού στο Χημείο και της αίθουσας Οικονομίδου, οπότε, και σύμφωνα με τη γενική συνέλευση, το πρόβλημα των αιθουσών διδασκαλίας δεν παρουσίαζε ιδιαίτερη οξύτητα. Η πολυδιάσπαση όμως των φοιτητών σε διαφορετικούς χώρους ήταν προβληματική για τη συνοχή του Τμήματος, και η ανακαίνιση του ΜΘΕ ώστε να εξασφαλιστούν περισσότερες, σύγχρονες και μικρότερες αίθουσες γινόταν επιτακτική.

Επιπλέον, η μεγάλη αύξηση του αριθμού των φοιτητών αλλά και η εισαγωγή νέων μεθόδων διδασκαλίας έκαναν αναγκαία τη βελτίωση της κτιριακής υποδομής που σχετιζόταν με τις εκπαιδευτικές λειτουργίες του Τμήματος. Ο ίδιος ο Σύλλογος Διδακτικού Προσωπικού της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών προέβη σε συμβολική «κατάληψη» και ανέδειξε με συνέντευξη Τύπου την ακαταλληλότητα των υπαρχουσών αιθουσών, παράλληλα με την προσπάθεια να ενισχυθεί το γόητρο της Σχολής στο κέντρο της πρωτεύουσας. Το 2001, επί προεδρίας Λ. Κατσέλη, και με εξασφαλισμένη τραπεζική χρηματοδότηση, αποφασίστηκε η ανακαίνιση του κε-

⁹². 1η έκτακτη συνεδρία της Σχολής Οικονομικών Επιστημών, 28-9-1981, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

⁹³. 2η τακτική συνεδρία της Σχολής Οικονομικών Επιστημών, 7-10-1981, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

ντρικού κτιρίου των οδών Σόλωνος και Σίνα. Το κτίριο παραδόθηκε το ακαδημαϊκό έτος 2010-11, έπειτα από οκτώ χρόνια εργασιών, με την ανακατασκευή του «νέου» κτιρίου και την ανακαίνιση του παλαιού κτιρίου (ΜΘΕ). Στο σημείο αυτό πρέπει να μνημονευτεί η συμβολή του καθηγητή του ΤΟΕ Γεώργιου Δονάτου, που ως Κοσμήτωρ της Σχολής (2003-2010) είχε αναλάβει τη στενή επίβλεψη των έργων εκ μέρους του ΕΚΠΑ.

Το Γρυπάρειο Μέγαρο

Η μη ύπαρξη ενιαίου κτιρίου στέγασης του συνόλου των μελών ΔΕΠ και η κατάτμηση των διοικητικών υπηρεσιών του Τμήματος σε διάφορα κτίρια του κέντρου υπήρξε χρόνιο πρόβλημα του Τμήματος. Η χωροταξική ενοποίηση των λειτουργιών του Τμήματος με στόχο τη δημιουργία κοινού ακαδημαϊκού χώρου με πολλαπλασιαστικά οφέλη στη διοικητική, εκπαιδευτική και ερευνητική απόδοση αποτέλεσε πάγιο αίτημα τουλάχιστον από τη δεκαετία του 1990. Το καλοκαίρι του 2001, η γενική συνέλευση σε συνεργασία με την Πρυτανεία και την Εταιρία Διαχείρισης Περιουσίας του ΕΚΠΑ, και έπειτα από κοπιώδεις διαπραγματεύσεις, αποφάσισε τη μετεγκατάσταση των διοικητικών υπηρεσιών του Οικονομικού Τμήματος στο Γρυπάρειο Μέγαρο⁹⁴. Οι εργασίες ανακαίνισης και η οριστική κατανομή των χώρων πραγματοποιήθηκαν τελικά το ακαδημαϊκό έτος 2011-12, ενώ η μεταφορά των υπηρεσιών έγινε επισήμως την 1η Απριλίου 2014, επί προεδρίας Ιωάννη Δημητρίου. Σήμερα στο κτίριο στεγάζονται τα γραφεία της Γραμματείας του Τμήματος, το γραφείο του Προέδρου του Τμήματος, γραφεία μελών ΔΕΠ, τα εργαστήρια του Τμήματος, γραμματείες των Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών και αίθουσες διδασκαλίας και συνεδριάσεων.

Το σημερινό κτίριο⁹⁵ κατασκευάστηκε σε σχέδια του αρχιτέκτονα Αδριανού Λαζαρίμου και από το τεχνικό γραφείο του Χρήστου Χανιώτη. Θεμελιώθηκε μεταξύ 1948-49 και αποπερατώθηκε τον Οκτώβριο του 1953. Το 1993 χαρακτηρίστηκε διατηρητέο νεότερο μνημείο, με την απόφαση του ΥΠΕΧΩΔΕ 71979/3825α/8-6-1993, ΦΕΚ 738/Δ/7-7-1993. Το Μέγαρο φέρει το όνομα των αδερφών Αριστοδήμου και Νικολάου Γρυπάρη, που κατάγονταν από τη Σίφνο.

Ο Αριστόδημος Γρυπάρης γεννήθηκε στη Σίφνο το 1836 και πέθανε στην Αθήνα το 1911. Ξεκίνησε τις σπουδές του το 1855 στη Φιλοσοφική Σχολή και το επόμενο έτος μετεγγράφηκε στη Νομική Σχολή, της οποίας αναγορεύτηκε διδάκτωρ το 1863. Ο Αριστόδημος δώρισε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών το σύνολο της κινητής και ακίνητης περιουσίας του στην Αθήνα και

⁹⁴. Οι εργασίες επισκευής του αμφιθεάτρου Ριβολί στο Γρυπάρειο Μέγαρο (Αμφιθέατρο Αγγελολοπούλου) είχαν ήδη ολοκληρωθεί στις αρχές του 2000. Το αμφιθέατρο εντάχθηκε στο κτιριακό συγκρότημα του ΤΟΕ ένα χρόνο αργότερα.

⁹⁵. Αρχικά, στη θέση αυτή υπήρχε το Λύκειο Σουρμελή.

τη Σίφνο. Ο Νικόλαος Γρυπάρης γεννήθηκε στη Σίφνο το 1826, όπου και πέθανε το 1911. Ξεκίνησε στις σπουδές του στη Φιλοσοφική Σχολή και κατόπιν μεταπήδησε στην Ιατρική Σχολή, της οποίας αναγορεύτηκε διδάκτωρ το 1853. Ο Νικόλαος Γρυπάρης δώρισε στο Πανεπιστήμιο το ήμισυ εξ αδιαιρέτου δύο οικιών και δύο καταστημάτων του, επί των οδών Σοφοκλέους και Αριστείδου.

Το Πανεπιστήμιο Αθηνών τιμώντας τη γενναία προσφορά των αδελφών Γρυπάρη, εκτός του κοινού μνημόσυνου το οποίο τελεί κάθε χρόνο, τελεί και ιδιαίτερο ετήσιο μνημόσυνο υπέρ αυτών στις 6 Νοεμβρίου. Τα ονόματά τους είναι χαραγμένα με χρυσά γράμματα στις στήλες των ευεργετών του Ιδρύματος.

Στέγαση ΠΜΣ στην οδό Ευριπίδου 14

Στα τέλη της δεκαετίας του 1990, επί προεδρίας της Λ. Κατσέλη, ανακαινίστηκαν τέσσερις όροφοι του κτιρίου προκειμένου να στεγαστούν εκεί τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών και του Διδακτορικού Προγράμματος, με πόρους από το Β' και Γ' Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ). Μάλιστα, η Τράπεζα της Ελλάδος, διά του διοικητή της και καθηγητή του ΤΟΕ Λουκά Παπαδήμου, πρόσφερε χορηγία 14 εκ. δρχ. για την ολοκλήρωση της εγκατάστασης του ΜΠΣ στο κτίριο της Ευριπίδου 14⁹⁶. Σήμερα στο κτίριο στεγάζονται τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών του Τμήματος, το Διδακτορικό Πρόγραμμα Σπουδών, οι γραμματείες που τα εξυπηρετούν, εργαστήρια Υπολογιστών, η βιβλιοθήκη του Διδακτορικού Προγράμματος, αίθουσες διδασκαλίας και τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και Οργανισμών.

Οι τέσσερις όροφοι του ΕΚΠΑ στο κτίριο της Ευριπίδου 14 προέρχονται από το κληροδότημα του Ιωάννη Παπαδάκη (1810-1879), που με τη διαθήκη του κατέστησε το ΕΚΠΑ κληρονόμο του συνόλου της τεράστιας κινητής και ακίνητης περιουσίας του.

4.2. Η Βιβλιοθήκη του ΤΟΕ

Από την ίδρυσή του, το 1932, το Σπουδαστήριο του Τμήματος λειτουργούσε εντός του κτιρίου της Νομικής Σχολής. Όταν ξεκίνησε τη λειτουργία της η Σχολή το 1981, το Οικονομικό Σπουδαστήριο στεγαζόταν σε «μία αίθουσα και ένα μικρό γραφείο», συνολικής έκτασης μόλις 80 τ.μ., όπου φιλοξενοούνταν τα βιβλία. Ο χώρος αυτός χρησίμευε και ως αναγνωστήριο, ενώ τα περιοδικά ήταν αποθηκευμένα στην οδό Σοφοκλέους⁹⁷. Τα επόμενα χρόνια

⁹⁶. Πρακτικά ΓΣ, 5-5-1999, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

⁹⁷. Πρακτικά ΓΣ, 7-10-1981, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

προτάθηκαν διάφορες λύσεις προκειμένου το Τμήμα να αποκτήσει βιβλιοθήκη υψηλού επιπέδου⁹⁸. Κατόπιν επισταμένης έρευνας και σχετικής ενημέρωσης της γενικής συνέλευσης του Τμήματος, προτάθηκε να αξιοποιηθούν για τον λόγο αυτό εγκαταστάσεις σε ανεκμετάλλευτο κτίριο του Πανεπιστημίου, και συγκεκριμένα στο Παλαιό Χημείο. Παράλληλα, προτάθηκε να επιδιωχθεί η κάλυψη των απαραίτητων κατασκευαστικών δαπανών από λιμνάζουσες πηγές πόρων του Πανεπιστημίου.

Τελικά, τον Απρίλιο του 1990, το Πρυτανικό Συμβούλιο ενέκρινε την πρόταση της γενικής συνέλευσης και αποφάσισε (30/4/1990) να παραχωρήσει στο Τμήμα τον χώρο του παλιού σπουδαστηρίου της Φιλοσοφίας, στον 2ο όροφο του Νέου Χημείου στην οδό Ναυαρίνου, προκειμένου να εγκατασταθεί εκεί το σπουδαστήριο⁹⁹.

Με συνολικό εμβαδόν 880 τ.μ., οι εμπλεκόμενοι χώροι της νέας βιβλιοθήκης πολλαπλών και εξειδικευμένων χρήσεων καλύπτουν σήμερα τον δεύτερο όροφο στο ιστορικό κτήριο του παλαιού πανεπιστημιακού Χημείου στο κέντρο της Αθήνας

Η ανάληψη σύνθετου κατασκευαστικού έργου, όπως και των λοιπών επενδυτικών πρωτοβουλιών στην αγορά κατάλληλου και ποικίλου εξοπλισμού για τις υποδομές μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης καλύφθηκαν κυρίως από δημόσιες πηγές πόρων. Και αυτό, στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού και των συσσωρευμένων αλλά και ελλειπτικά προβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων του ΕΚΠΑ. Τις δε απαραίτητες διαδικασίες δημοπράτησης ανάλαβε και διαχειρίστηκε εξ ολοκλήρου η Τεχνική Υπηρεσία του Πανεπιστημίου Αθηνών σύμφωνα με τους τότε ισχύοντες κανόνες δημόσιων έργων στην επικράτεια.

Συγχρόνως όμως, η διασφάλιση καινοτόμα απαιτητικών ποιοτικών υποδομών στον καθορισμό καίριων τεχνολογικών και λειτουργικών προδιαγραφών, προϋπόθετε και την προγενέστερη εκτέλεση καθώς και τη συνεπή σύνθεση κρίσιμα διαφοροποιημένων προπαρασκευαστικών μελετών. Οι επαγγελματικά εξειδικευμένοι προσδιορισμοί όπως και οι καταληκτικοί σχεδιασμοί τους ανατέθηκαν αρχικά σε μια ολιγομελή και ανεξάρτητη ομάδα έγκριτων επαγγελματιών.

⁹⁸. Το ακαδημαϊκό έτος 1985-86 η γραμματέας του Σπουδαστηρίου κ. Ελένη Αργυρού-Ζέππου, αναφέρει ότι το Σπουδαστήριο έχει μετατραπεί σε αποθήκη και ότι είχε απομείνει μόνη για να εξυπηρετεί το σύνολο των υπηρεσιών. Το 1989, επί προεδρίας Κ. Βαϊτσο, υπήρξε η πρόταση να δημιουργηθεί, κάνοντας ελάχιστες κτιριολογικές επεμβάσεις, βιβλιοθήκη στην αίθουσα Καλλιγιά και στον δίπλα σε αυτήν χώρο όπου ήταν εγκατεστημένο το αρχείο του Νομικού Τμήματος. Ένα χρόνο αργότερα, υπήρξε πρόταση να δημιουργηθεί αναγνωστήριο φοιτητών στην αίθουσα Οικονομίδου ή στην Πανεπιστημιακή Λέσχη (Πρακτικά ΓΣ, 28-2-1990, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ).

⁹⁹. Πρακτικά ΓΣ, 2-5-1990, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

Οι προπαρασκευαστικές μελέτες που καθόρισαν τις τεχνολογικές και λειτουργικές προδιαγραφές των απαιτητικών ποιοτικών υποδομών ανατέθηκαν σε ολιγομελή και ανεξάρτητη ομάδα έγκριτων επαγγελματιών. Για την αποφυγή δημιουργίας επικαλυπτόμενων συμφερόντων, ορίστηκε από αρμόδια όργανα του Τμήματος ότι οι επαγγελματίες που επιλέγησαν δεν θα δικαιούνταν να συμμετάσχουν στη δημοπράτηση με ενδιαφερόμενους κατασκευαστικούς ομίλους.

Η χρηματοδότηση των μελετών¹⁰⁰ έγινε από την Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, μέσω του διοικητή της Εθνικής Τράπεζας Γεώργιου Μίρκου (15 εκ. δρχ.¹⁰¹) και την Εμπορική Τράπεζα, με πρόεδρο τότε τον Παναγιώτη Πουλή (10 εκ. δρχ.¹⁰²) ύστερα από σχετική πρόταση του προέδρου του Τμήματος Κωστή Βαϊτσου και την έγκρισή της από τη Σύγκλητο.

Μετά την προώθηση σχετικών εγκρίσεων της Συγκλήτου επί των ανωτέρω, ο πρόεδρος του Τμήματος ανέλαβε πρωτοβουλίες για την αιτιολογημένη κατάθεση και υποστήριξη τεκμηριωμένου αιτήματος προς την Εθνική Τράπεζα το οποίο και εγκρίθηκε. Τα περιεχόμενα των μελετών που εκτελέστηκαν στη συνέχεια ήταν υπό τη διεύθυνση του αρχιτέκτονα Αντώνη Στασινόπουλου και περιλάμβαναν:

- Αρχιτεκτονική μελέτη οικοδόμησης του συνόλου των χώρων της βιβλιοθήκης σε συνάρτηση με τις επί μέρους εξειδικευμένες χρήσεις τους.
- Μελέτη προδιαγραφών για τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας υλικών στους εσωτερικούς χώρους και με αντίστοιχες προϋποθέσεις σύγχρονης τεχνολογικής αποτελεσματικότητας υποδομών με τους απαραίτητους εξοπλισμούς.
- Μελέτη στατικής επάρκειας ενός ήδη υπάρχοντος κτηρίου στο οποίο ενσωματώνεται η βιβλιοθήκη.
- Ηλεκτρομηχανολογική μελέτη εγκαταστάσεων.
- Μελέτη δικτύων για την άμεση και διευρυμένη διασύνδεση της βιβλιοθήκης με αντίστοιχες στην Ελλάδα και διεθνώς.

Για την αποπεράτωση του έργου, που το υψηλό ποιοτικό του επίπεδο δεν είχε

¹⁰⁰. Οι μελέτες έγιναν υπό τη διεύθυνση του αρχιτέκτονα Αντώνη Στασινόπουλου και περιλάμβαναν 1) Αρχιτεκτονική μελέτη οικοδόμησης του συνόλου των χώρων της βιβλιοθήκης σε συνάρτηση με τις επί μέρους εξειδικευμένες χρήσεις τους. 2) Μελέτη των προδιαγραφών για τη διασφάλιση υψηλής ποιότητας υλικών στους εσωτερικούς χώρους και με αντίστοιχες προϋποθέσεις σύγχρονης τεχνολογικής αποτελεσματικότητας υποδομών με τους απαραίτητους εξοπλισμούς. 3) Μελέτη στατικής επάρκειας ενός ήδη υπάρχοντος κτιρίου στο οποίο ενσωματώθηκε η βιβλιοθήκη. 4) Ηλεκτρομηχανολογική μελέτη εγκαταστάσεων. 5) Μελέτη δικτύων για την άμεση και διευρυμένη διασύνδεση της βιβλιοθήκης με αντίστοιχες στην Ελλάδα και διεθνώς.

¹⁰¹. Πρακτικά ΓΣ, 25-1-1995, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

¹⁰². Πρακτικά ΓΣ, 9-2-1994, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

προηγούμενο αντίστοιχο στο ΕΚΠΑ, απαιτήθηκαν περίπου 250 εκ. δρχ.¹⁰³, τα οποία καλύφθηκαν κυρίως από πόρους δημόσιων πηγών που εξασφαλίστηκαν ύστερα από συνεχείς προσπάθειες της διοίκησης του ΤΟΕ. Τα εγκαίνια της νέας Βιβλιοθήκης πραγματοποιήθηκαν επί προεδρίας Λούκας Κατσέλη, στις 18 Φεβρουαρίου 1997, παρουσία εκπροσώπων των δημόσιων αρχών.

Μέρος της συλλογής της βιβλιοθήκης αποτελεί η συλλογή σπάνιων βιβλίων που χρονολογείται από τα τέλη του 19ου αιώνα και αριθμεί περίπου 9000 τόμους. Κάποια βιβλία της σπάνιας αυτής συλλογή, εκτίθενται στο Μουσείο Ιστορίας του Πανεπιστημίου Αθηνών στην Πλάκα.

Κατά τα εγκαίνια της βιβλιοθήκης στο κτίριο του Νέου Χημείου το 1998, δόθηκε τιμητικά, στην αίθουσα συνεδριάσεων της, το όνομα «Αίθουσα Ανδρέα Παπανδρέου» όπου φιλοξενείται φωτογραφικό υλικό καθώς και το συγγραφικό έργο του σημαντικού αυτού πολιτικού και οικονομολόγου.

Σήμερα, στη Βιβλιοθήκη του ΤΟΕ απασχολούνται τέσσερις βιβλιοθηκονόμοι. Ο χώρος των 880 τ.μ., στον δεύτερο όροφο του κτιρίου του Νέου Χημείου φιλοξενεί περίπου 30.000 τόμους βιβλίων (το 70% αφορά ξένα βιβλιογραφία), που χρονολογούνται από τις αρχές του 20ού αιώνα και χωρίζονται σε παλαιά και νέα συλλογή. Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος περιλαμβάνει επίσης 170 τίτλους περιοδικών οικονομικού περιεχομένου σε έντυπη μορφή, εκ των οποίων 17 τίτλοι εξακολουθούν να έρχονται σε έντυπη μορφή, ενώ οι υπόλοιποι είναι πλέον αναζητήσιμοι ηλεκτρονικά. Συγκεκριμένα, το ΕΚΠΑ παρέχει μέσω του Δικτύου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (HEAL – Link) ηλεκτρονική πρόσβαση σε περισσότερους από 9.000 τίτλους περιοδικών με ευρεία θεματική κάλυψη. Οι χώροι της Βιβλιοθήκης (δύο αναγνωστήρια με 180 θέσεις) αξιοποιούνται ενεργά από φοιτήτριες και φοιτητές, ερευνητικό προσωπικό πανεπιστημιακού επιπέδου αλλά και από το ενδιαφερόμενο κοινό.

Λίγα λόγια για το κτίριο

Το οικοπέδο, εκτάσεως 3.937,5 τ.μ., στο τετράγωνο που περικλείεται από τις σημερινές οδούς Σόλωνος – Χ. Τρικούπη – Ναυαρίνου – Μαυρομιχάλη, αγοράστηκε επί πρυτανείας του καθηγητή της Νομικής Σχολής Πέτρου Καλλιγιά (1870-71)¹⁰⁴, προκειμένου να ανεγερθεί σε αυτό το Χημείο. Μέχρι τη θεμελίωση και αποπεράτωση των εργασιών, το Χημείο και το Ανατομείο στεγάστηκαν σε μικρά ισόγεια κτίσματα που ανεγέρθηκαν στο οικόπεδο του Γρηγορίου Παπαδοπούλου επί της οδού Ακαδημίας, που αγοράστηκε για τον σκοπό αυτό αντί 150.000 δρχ¹⁰⁵. Το κτίριο του Χημείου θεμελιώθηκε τον Ιού-

¹⁰³. Πρακτικά ΓΣ, 9-2-1994, Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

¹⁰⁴. Κ. Γαβρόγλου κ.ά., *Το Πανεπιστήμιο Αθηνών...*, ό.π., 2014, σελ. 110.

¹⁰⁵. Ανώνυμος, *Το Αθήνησι Πανεπιστήμιον μετά των παραρτημάτων αυτού*, Αθήναι: εκδ. Π.Α., 1923-1924, σελ. 21.

νιο του 1887 και αποπερατώθηκε βάσει των σχεδίων του σημαντικού Γερμανού αρχιτέκτονα Ernst (Moritz Theodor) Ziller¹⁰⁶ (1837-1923) τον Ιανουάριο του 1890. Τον Αύγουστο του 1910¹⁰⁷ το Χημείο καταστράφηκε σχεδόν ολοκληρωτικά από πυρκαγιά. Επαναλειτούργησε, μετά την ανακατασκευή του, το 1917. Το 1925 αποφασίστηκε η προσθήκη ακόμα ενός ορόφου για την κάλυψη των αναγκών της Φυσικομαθηματικής Σχολής, η οποία και ολοκληρώθηκε το 1931.

Φωτογραφία 6. Το αρχικό κτίριο του Παλαιού Χημείου

Πηγή: *Το Αθήνησι Πανεπιστήμιον μετά των παραρτημάτων αυτού*, Αθήναι, 1923-1924, σελ. 23

Φωτογραφία 7. Το κτίριο του Παλαιού Χημείου μετά την προσθήκη του τρίτου ορόφου.

Πηγή: *Εθνικόν και Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, Εκατονταετηρίς 1837-1937*, Αθήναι: Πυρσός, 1937

¹⁰⁶. Τα έργα που σχεδίασε ο Τσίλλερ στην Ελλάδα, ξεπερνούν τα 500. Ανάμεσα σε αυτά είναι το σημερινό Προεδρικό Μέγαρο, το σημερινό Νομισματικό Μουσείο Αθηνών, το σημερινό Εθνικό Θέατρο, το Μέγαρο Μελά κ.ά.

¹⁰⁷. *Το Αθήνησι Πανεπιστήμιον μετά των παραρτημάτων αυτού*, ό.π., σελ. 21.

Ο χώρος που περιβάλλεται από τις οδούς Χ. Τρικούπη – Ναυαρίνου – Μαυρομιχάλη ήταν ελεύθερος και φιλοξενούσε το Πανεπιστημιακό Γυμναστήριο. Στον ακάλυπτο αυτό χώρο, τη δεκαετία του 1960 οικοδομήθηκε το κτίριο που σήμερα είναι γνωστό ως «Νέο Χημείο», στον δεύτερο όροφο του οποίου είναι εγκατεστημένη η Βιβλιοθήκη του ΤΟΕ.

Φωτογραφία 8. Το ακαδημαϊκό γυμναστήριο – ο χώρος που αργότερα κατασκευάστηκε το κτίριο του Νέου Χημείου

Πηγή: Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Εκατονταετηρίς 1837-1937, Αθήναι: Πυρός, 1937

4.3. Τα εργαστήρια του ΤΟΕ και η βάση δεδομένων REFINITIV

Εργαστήριο Πληροφορικής

Το Εργαστήριο Πληροφορικής ξεκίνησε τη λειτουργία του τον Απρίλιο του 1990 με εξοπλισμό που είχε αγοραστεί το 1987: επρόκειτο για 50 Η/Υ με επεξεργαστές 8086 και 8088. Έως το 2005 λειτουργούσε ως Εργαστήριο όλης της Σχολής ΝΟΠΕ. Με την αποχώρηση του Τμήματος Νομικής και των Πολιτικών Επιστημών, το Εργαστήριο παρέμεινε στο ΤΟΕ. Σήμερα ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός αποτελείται από 100 περίπου σύγχρονα PC που λειτουργούν με Windows 10 σε τοπικό δίκτυο και πρόσβαση στο διαδίκτυο μέσω του δικτύου του Πανεπιστημίου. Στους υπολογιστές του Εργαστηρίου είναι εγκατεστημένα λογισμικά όπως το Microsoft Office, το Matlab, το μαθηματικό πρόγραμμα Mathematica, λογισμικά υποστήριξης μαθημάτων στατιστικής και μαθηματικών, διάφορες γλώσσες προγραμματισμού, όπως η Python, η R κ.λπ.

Το Εργαστήριο Πληροφορικής λειτουργεί υπό την ευθύνη του Τομέα Μαθηματικών-Πληροφορικής και Στατιστικής-Οικονομετρίας και είναι εγκατε-

στημένο στον 3ο όροφο του ανακαινισμένου ΜΘΕ. Υπεύθυνος του Εργαστηρίου είναι ο εκάστοτε διευθυντής του Τομέα Μαθηματικά-Πληροφορική και Στατιστική-Οικονομετρία. Στην πτέρυγα Μασσαλίας η αίθουσα έχει 40 θέσεις εργασίας, στην πτέρυγα Σίνα η αίθουσα έχει 30 θέσεις Η/Υ, ενώ υπάρχει και ένα εργαστήριο στο κτίριο της οδού Ευριπίδου, με 30 θέσεις εργασίας. Στο ΜΘΕ υπάρχουν επίσης τρεις αίθουσες για μαθήματα και μία αίθουσα συσκέψεων.

Σκοπός του Εργαστηρίου είναι να παρέχει εκπαίδευση πληροφορικής στους φοιτητές του Τμήματος αλλά και να επικουρεί το εκπαιδευτικό έργο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος σε μαθήματα που χρησιμοποιούν υπολογιστές. Παράλληλα παρέχει επιμορφωτικά σεμινάρια χειρισμού υπολογιστών, εφαρμογών πληροφορικής, προγραμματισμού σε Visual Basic και διαδικτυακών εφαρμογών (σεμινάριο στην ηλεκτρονική διακυβέρνηση και εργαστήριο στην ανάπτυξη ιστοτόπων).

Υπολογίζεται ότι το Εργαστήριο, από την ίδρυσή του (1990) έως σήμερα, έχει εκπαιδεύσει περισσότερους από 33.000 φοιτητές.

Από το 2009, το Τμήμα χρησιμοποιεί τη βάση δεδομένων REFINITIV πρώην REUTERS. Η βάση αυτή αξιοποιείται στον τομέα της επιστημονικής έρευνας και εκπαίδευσης παρέχοντας χρηματοοικονομική πληροφόρηση, αναλύσεις και αποκλειστικές ειδήσεις για τις παγκόσμιες χρηματοοικονομικές αγορές.

Υπεύθυνος του Εργαστηρίου είναι ο αναπληρωτής καθηγητής Βασίλειος Κατσίκης.

Εργαστήριο Πειραματικών Ερευνών στις Οικονομικές και Κοινωνικές Θεωρίες

Πρόκειται για το πρώτο εργαστήριο στην Ελλάδα (ιδρυτικό ΦΕΚ 24/Α/31-01-2003), για τη διεξαγωγή πειραματικών μελετών, υπό αυστηρές εργαστηριακές συνθήκες, στην οικονομική και κοινωνική θεωρία (το Εργαστήριο σήμερα είναι ανενεργό). Η πειραματική προσέγγιση σε βασικά ζητήματα της οικονομικής επιστήμης βασίζεται στην παρακολούθηση της συμπεριφοράς ατόμων υπό εργαστηριακές συνθήκες με στόχο την εμπειρική μελέτη, την επαλήθευση ή την απόρριψη συγκεκριμένων οικονομικών και κοινωνικών θεωριών. Τα άτομα (α) επιλέγονταν με συγκεκριμένα κριτήρια, (β) επικοινωνούσαν μεταξύ τους μέσω υπολογιστή στο πλαίσιο κανόνων που είχαν καθορίσει οι ερευνητές, (γ) αμείβονταν βάσει κανόνων οι οποίοι στόχο είχαν να δώσουν στα άτομα τα κατάλληλα κίνητρα ώστε να συμπεριφέρονται με τρόπο που να καταδεικνύει την ορθότητα ή μη των εξεταζόμενων θεωριών.

Διευθυντής του Εργαστηρίου ήταν ο καθηγητής Γιάννης Βαρουφάκης.

Εργαστήριο Εκπαίδευσης και Εφαρμογών Λογιστικής

Σκοπός του εργαστηρίου ΕΚΠΕΦΑΡΛΟ (ιδρυτικό ΦΕΚ 2944/Β/16-9-2016) είναι η παροχή τόσο γενικών όσο και εξειδικευμένων γνώσεων λογιστικής σε φοιτητές, αλλά και σε επαγγελματίες του οικονομικού κλάδου, η υλοποίηση εξειδικευμένων λογιστικών μελετών για επιχειρήσεις, η εφαρμογή ηλεκτρονικών λογιστικών μέσων, η δημιουργία λογιστικών βάσεων δεδομένων κ.ά.

Μερικές από τις δραστηριότητες που το ΕΚΠΕΦΑΡΛΟ έχει υλοποιήσει τα τελευταία χρόνια είναι: α) Η υποστήριξη των φροντιστηρίων των προπτυχιακών μαθημάτων λογιστικής στο ΕΚΠΑ, όπως η οργάνωση και υποστήριξη των εργαστηρίων μηχανογραφημένης λογιστικής του Οικονομικού Τμήματος του ΕΚΠΑ, β) η υποστήριξη του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «MBA» του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΑΠΚΥ), γ) η υποστήριξη του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Τραπεζική - Χρηματοοικονομική» του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου (ΑΠΚΥ), δ) η συνεργασία με το Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών σε διάφορα εταιρικά εξειδικευμένα σεμινάρια. Ενδεικτικά αναφέρονται αυτά των εταιριών ΑΒ Βασιλόπουλος, APIVITA κ.ά.

Από το 2021 διευθυντής είναι ο αναπληρωτής καθηγητής Δημήτριος Μπάλιος.

Κέντρο Μελετών και Εκπαίδευσης Χρηματοοικονομικής

Το Κέντρο Μελετών και Εκπαίδευσης Χρηματοοικονομικής (KEMEX) λειτουργεί από το 1990 (ΦΕΚ επανίδρυσης 4971/Β/31-12-2019) στο ΤΟΕ-ΕΚΠΑ. Σκοπός του Κέντρου είναι η μελέτη θεμάτων της οικονομικής των επιχειρήσεων και της χρηματοοικονομικής επιστήμης και η προώθηση της κατάρτισης στα θέματα αυτά.

Ενδεικτικά το KEMEX έχει εκπονήσει μελέτες για το υπουργείο Οικονομικών, το υπουργείο Ανάπτυξης, το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς και την Επιτροπή Ανταγωνισμού, ενώ έχει σχεδιάσει και υλοποιήσει εκπαιδευτικά προγράμματα και σεμινάρια για στελέχη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων της χώρας.

Το επιστημονικό ενδιαφέρον του KEMEX συγκεντρώνεται σε θέματα όπως οι αγορές χρήματος και κεφαλαίου, οι αγορές εμπορευμάτων και ενέργειας, η ανάλυση σύγχρονων μορφών χρηματοοικονομικών αγορών και επιλογής εναλλακτικών μορφών επενδύσεων, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, οι επιχειρήσεις (χρηματοδότηση, κανονιστική συμμόρφωση, εταιρική διακυβέρνηση και εταιρική κοινωνική ευθύνη, εσωτερικός έλεγχος), η βιομηχανία και άλλοι οικονομικοί κλάδοι, οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η ανάπτυξη της Γαλάζιας Επιχειρηματικότητας και ο κλάδος της Γαλάζιας Οικονομίας (Blue

Economy), και οι νέες τεχνολογίες και εφαρμογές FinTech (Blockchain, Digital Currencies) στον χρηματοπιστωτικό κλάδο και στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου.

Διευθυντής για το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 είναι ο καθηγητής Δημήτρης Καινούργιος.

Εργαστήριο Πολιτικής Οικονομίας και Βιώσιμης Ανάπτυξης

Το Εργαστήριο Πολιτικής Οικονομίας της Βιώσιμης Ανάπτυξης (ιδρυτικό ΦΕΚ 2452/Β/9-8-2016) αναλαμβάνει βασική και εφαρμοσμένη έρευνα στο επιστημονικό πεδίο της βιώσιμης ανάπτυξης, το οποίο αποτελεί κεντρική πρόκληση της εποχής μας. Στην κατεύθυνση της βιώσιμης ανάπτυξης επιχειρείται η κατανόηση της αλληλεπίδρασης τριών σύνθετων συστημάτων: (α) της παγκόσμιας οικονομίας, (β) της παγκόσμιας κοινωνίας και (γ) του φυσικού περιβάλλοντος. Η ατζέντα για τη βιώσιμη ανάπτυξη εστιάζει σε επίπεδο παγκόσμιο, περιφερειακό, εθνικό και τοπικό, ακολουθώντας μεταξύ άλλων τους στόχους των Ηνωμένων Εθνών, για εξασφάλιση πρόσβασης σε προσιτή, αξιόπιστη, βιώσιμη και σύγχρονη ενέργεια για όλους και για διασφάλιση βιώσιμων μοντέλων κατανάλωσης και παραγωγής.

Το Εργαστήριο εξειδικεύεται στην έρευνα αυτής της κρίσιμης διάστασης της πολιτικής οικονομίας και βιώσιμης ανάπτυξης, καθώς και στην προώθηση της διδασκαλίας και της συμμετοχής των φοιτητών και της ακαδημαϊκής κοινότητας σε αυτά τα θέματα. Διαθέτει εμπειρία ευρωπαϊκών αναπτυξιακών έργων και ειδικές γνώσεις στην ανάπτυξη καινοτόμων επιχειρηματικών μοντέλων βιώσιμης ανάπτυξης και στην ανάπτυξη συστημάτων, αλλά και στη διαμόρφωση περιεχομένου ηλεκτρονικής εκπαίδευσης. Το Εργαστήριο φιλοξενεί την Μονάδα Συμπεριφοράς και Πειραματικής Οικονομίας και Κοινωνικών Επιστημών (ABEES) της Αθήνας (<http://abeess.econ.uoa.gr/>).

Το Εργαστήριο είναι μέλος του Ελληνικού Συνεργατικού Συγκροτήματος του Διεθνούς Κέντρου Έρευνας του Περιβάλλοντος και της Οικονομίας (ICRE8), αφιερωμένο στη διεπιστημονική έρευνα για το περιβάλλον, την ενέργεια, την οικονομία, τις οικολογικές καινοτομίες και τις ηλεκτρονικές τους εκδόσεις (<http://icre8.eu/>).

Επίσης, φιλοξενεί (μαζί με το ICRE8) το Δίκτυο Λύσεων Αειφόρου Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών στην Ελλάδα (<http://www.unsdsn.gr/sdsn-greece>), για το οποίο διενεργεί πειράματα.

Διευθυντής για το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 είναι ο καθηγητής Ανδρέας Παπανδρέου.

Εργαστήριο Διεθνούς Οικονομικής και Ανάπτυξης

Το Εργαστήριο Διεθνούς Οικονομικής και Ανάπτυξης (International Economics and Development Laboratory - IEDL) του ΕΚΠΑ ιδρύθηκε το 2017 (ΦΕΚ 4189/30-11-2017), με στόχο την ανάδειξη και την αξιοποίηση της διαχρονικής συμβολής του ΤΟΕ σε θέματα οικονομικής ανάπτυξης και διεθνοποίησης. Το Εργαστήριο έχει σκοπό την προαγωγή της βασικής και εφαρμοσμένης επιστημονικής έρευνας και την υποστήριξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας στα πεδία της οικονομικής ανάπτυξης και της διεθνούς οικονομικής, αλλά και των συναφών επιστημονικών κλάδων.

Διευθυντής για το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 είναι ο αναπληρωτής καθηγητής Αντώνης Μπαρτζώκας.

Εργαστήριο Τραπεζικής

Το Εργαστήριο Τραπεζικής (Athens Banking Laboratory - ABL) του ΕΚΠΑ ιδρύθηκε το 2017 με την απόφ. υπ' αριθμ. 466/22-11-2017 (ΦΕΚ 4189/Β/30-11-2017) με σκοπό τη διεξαγωγή υψηλού επιπέδου έρευνας, βασικής και εφαρμοσμένης, για την επιχειρηματική και χρηματοοικονομική τεχνολογία (FinTech), την καινοτομία, την εκπαίδευση, την παροχή συμβουλών και την κατάρτιση. Το όραμα του ABL είναι να αποτελέσει κορυφαίο κέντρο έρευνας και γνώσης επικεντρωμένο στην επιχειρηματική και χρηματοοικονομική έρευνα, κατάρτιση, υπηρεσίες και τεχνολογία. Η αποστολή του ABL είναι να διεξάγει εξαιρετική έρευνα, διδασκαλία και παροχή υπηρεσιών, καθώς επίσης να παράγει νέες τεχνολογίες και καινοτομίες με τη βοήθεια των οποίων επιχειρήσεις, οργανισμοί και χρηματοπιστωτικά ιδρύματα θα αντιμετωπίζουν επιτυχώς τα εμπόδια και τις προκλήσεις που συναντούν. Επιπλέον το ABL στοχεύει στην αξιοποίηση των αναδυόμενων τεχνολογιών με σκοπό την ανάπτυξη κουλτούρας καινοτομίας και τη συμβολή στην ψηφιακή στρατηγική μιας τράπεζας. Πρόσθετη επιδίωξη του ABL είναι η ανάπτυξη και η προώθηση της έρευνας στο πεδίο της αναπτυξιακής τραπεζικής (Development Banking) με στόχο τη στοχευμένη και συντονισμένη αξιοποίηση εγχώριων και διεθνών επενδυτικών κεφαλαίων και χρηματοδοτικών εργαλείων, προκειμένου να χρηματοδοτηθούν επενδυτικά σχέδια με πολλαπλασιαστικά κοινωνικοοικονομικά οφέλη, που θα συμβάλουν αποτελεσματικά στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας.

Διευθυντής για το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 είναι ο αναπληρωτής καθηγητής Γιώργος Δότσης.

Εργαστήριο Αναλυτικής και Δεδομένων

Το Εργαστήριο Αναλυτικής και Δεδομένων (Analytics and Data Lab) του ΕΚΠΑ ιδρύθηκε το 2017 (απόφ. υπ' αριθμ. 467/22-11-2017, ΦΕΚ 4189/Β/30-11-2017).

Τα τελευταία χρόνια οι επιστημονικές εξελίξεις στους τομείς της τεχνητής νοημοσύνης (Artificial Intelligence) και της επιστήμης δεδομένων (Data Science) τρέχουν με ιλιγγιώδη ρυθμό. Ωστόσο, ο επιχειρηματικός κόσμος αδυνατεί να παρακολουθήσει στενά τα νέα επιστημονικά επιτεύγματα, με συνέπεια την καθυστερημένη εφαρμογή στα πραγματικά προβλήματα της νέας γνώσης που έχει παραχθεί.

Το Εργαστήριο Αναλυτικής και Δεδομένων αποτελεί τον συνδετικό κρίκο ανάμεσα στην επιστημονική έρευνα σε αυτές τις περιοχές και την επιχειρηματικότητα. Ειδικότερα, σκοπός του Εργαστηρίου είναι:

- Να προάγει την έρευνα, την καινοτομία, την ανάπτυξη και την εκπαίδευση στο ευρύτερο γνωστικό αντικείμενο της αναλυτικής (Business Analytics) και της επιστήμης δεδομένων (Data Science).
- Να παρακολουθεί από κοντά τις επιστημονικές εξελίξεις στους τομείς του Artificial Intelligence και του Machine Learning.
- Να αναπτύσσει καινοτόμες πρακτικές ξεκινώντας από real-world problems και να δίνει λύσεις στις σύγχρονες ανάγκες επιχειρήσεων και εταιριών.
- Να φέρνει σε επαφή την επιχειρηματικότητα με τις τελευταίες επιστημονικές εξελίξεις, ειδικά στους τομείς του Artificial Intelligence, Machine Learning και της επιστήμης δεδομένων.

Τομείς στους οποίους έχουμε εξειδίκευση περιλαμβάνουν: (1) οικονομικά και χρηματοοικονομικά, (2) οικονομετρία, (3) μαθηματικά και στατιστική, (4) Data-driven Mathematical Methods, (5) Machine Learning και Artificial Intelligence.

Διευθυντής του Εργαστηρίου έχει διατελέσει ο καθηγητής Ιωάννης Δημητρίου (2017-2021), ενώ από το 2021 διευθυντής είναι ο καθηγητής Ιωάννης Λεβεντίδης.

Κέντρο Δυναμικής Μακροοικονομικής

Σκοπός του Εργαστηρίου (που ιδρύθηκε με το ΦΕΚ 2944/Β/16-9-2016) είναι:

- Η δημιουργία δυναμικών μακροοικονομικών υποδειγμάτων, προσαρμοσμένων στην ελληνική οικονομία.
- Η παροχή εκτιμήσεων αναφορικά με τη μελλοντική πορεία της οικονομίας.

Η μελέτη εναλλακτικών σεναρίων οικονομικής πολιτικής.

- Ο σχεδιασμός και περιγραφή πολιτικών, μέσω μαθηματικών και αλγοριθμικών μεθόδων.

- Η ανάπτυξη μαθηματικών - υπολογιστικών τεχνικών και πληροφοριακών συστημάτων που επιτρέπουν την άντληση δεδομένων για τον «πειραματικό» έλεγχο των θεωρητικών αποτελεσμάτων αλλά και την προσομοίωση των υποδειγμάτων με πραγματικά δεδομένα.

Διευθυντής για το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 είναι ο καθηγητής Στέλιος Κώτσιος.

Εργαστήριο Διεθνούς Στρατηγικού Management και Ανταγωνιστικότητας

Το Εργαστήριο (που ιδρύθηκε με το ΦΕΚ 2145/Β/11-6-2018) διεξάγει έρευνα και υποστηρίζει τις διδακτικές ανάγκες στο ευρύτερο πεδίο του διεθνούς και στρατηγικού management επιχειρήσεων, περιοχών και κρατών. Επίσης συνεργάζεται με το ΜΠΣ Στρατηγικής Διοίκησης και Ανταγωνιστικότητας μέσω συγγραφής εγχειριδίων και μελετών περίπτωσης (case studies). Μέλη του Εργαστηρίου συνεργάζονται με επιχειρήσεις, με τον δημόσιο τομέα και τον τριτογενή τομέα και προσφέρουν διοικητικές και συμβουλευτικές υπηρεσίες στην Ελλάδα και διεθνώς.

Διευθυντής είναι ο καθηγητής Χρήστος Πιτέλης (για το ακαδημαϊκό έτος 2023-24 αναπληρώνεται από τον καθηγητή Γιώργο Αργείτη).

Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης

Το Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης φοιτητών ξεκίνησε το 1997 και ολοκληρώθηκε στις 30-9-2008, με χρηματοδότηση από το ΕΠΕΑΕΚ Β' και το Γ' ΚΠΣ. Στα έντεκα χρόνια λειτουργίας του εξασκήθηκαν περισσότεροι από 2.000 προπτυχιακοί φοιτητές· οι φορείς στους οποίους εργάστηκαν ως ασκούμενοι απορρόφησαν εντέλει επαγγελματικά το 20% εξ αυτών. Επίσης εξασκήθηκαν περίπου 120 μεταπτυχιακοί φοιτητές στο πλαίσιο διασύνδεσης του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης με την αγορά εργασίας. Υπεύθυνη του προγράμματος ήταν η κα Γεωργία Στρατηγοπούλου.

Ύστερα από διακοπή δύο ετών, το πρόγραμμα επαναλειτούργησε το 2010. Σκοπός του Προγράμματος είναι η αφομοίωση της ακαδημαϊκής και εκπαιδευτικής γνώσης, η εξοικείωση με το εργασιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις του επαγγελματικού χώρου καθώς και η ομαλότερη μετάβαση των φοιτητών από τον ακαδημαϊκό χώρο στον κόσμο των επιχειρήσεων και οργανισμών. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές επιλέγουν ελεύθερα σε ποια επιχείρηση και σε ποιο εργασιακό αντικείμενο θα εκπονήσουν την πρακτική τους άσκηση.

Πίνακας 12. Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης. Αριθμός φοιτητών και η τοποθέτησή τους, 2010-2022

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ	ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ ΣΕ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ	ΕΠΙΣΤΗΜ. ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ/Η
2010-15	ΕΣΠΑ 2007-13	600	162	438	Γεωργία Στρατηγοπούλου
2015-16	ΕΣΠΑ 2007-13	34	17	17	Δημήτριος Μπάλιος
2016-17	ΕΣΠΑ 2014-20	40	8	32	Χαρά Ντελοπούλου
2017-18	ΕΣΠΑ 2014-20	69	8	61	Χαρά Ντελοπούλου
2018-19	ΕΣΠΑ 2014-20	49	4	45	Χαρά Ντελοπούλου
2019-20	ΕΣΠΑ 2014-20	33	0	33	Χαρά Ντελοπούλου
2020-21	ΕΣΠΑ 2014-20	29	0	29	Χαρά Ντελοπούλου
2021-22	ΕΣΠΑ 2014-20	34	3	31	Ιωάννης Λεβεντίδης

Πηγή: Πρόγραμμα Πρακτικής Άσκησης

Σχετικά με την απασχόληση φοιτητών ανά αντικείμενο εργασίας για την περίοδο 2015-2020, την πρώτη θέση, με ποσοστό 19% στο σύνολο των εργασιακών αντικειμένων, κατέχουν οι Τραπεζικές Εργασίες σε υποκαταστήματα. Ακολουθούν η Έρευνα, η Δημόσια Διοίκηση (καταχώριση σε βάσεις δεδομένων), ο Βοηθός Λογιστή, και οι Λογιστικές Εργασίες - Υπάλληλος Τμήματος Λογιστηρίου. Η απασχόληση των φοιτητριών και φοιτητών στον δημόσιο τομέα μειώνεται από το 2017 μέχρι και σήμερα.

Προγράμματα Erasmus και CIVIS

Στο πλαίσιο του Προγράμματος Σωκράτης / Erasmus+ και του δικτύου «Πανεπιστήμιο Πολιτών της Ευρώπης» με τον τίτλο CIVIS (Civic University Alliance), μια πρωτοβουλία συμμαχίας έντεκα δημόσιων ευρωπαϊκών πανεπιστημίων¹⁰⁸, από την ίδρυση της οποίας –το 2019– συμμετέχει το ΕΚΠΑ, το Τμήμα παρέχει τη δυνατότητα στους φοιτητές να μετακινηθούν στα συνεργαζόμενα πανεπιστήμια και να φοιτήσουν εκεί έχοντας συγχρόνως δυνατότητα αναγνώρισης των μαθημάτων στα οποία θα εξεταστούν επιτυχώς. Οι αιτήσεις για συμμετοχή των φοιτητών υποβάλλονται κατά το τρέχον ακαδημαϊκό έτος για τη μετακίνησή τους μέσα στο επόμενο έτος.

¹⁰⁸ Εκτός από το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, στο Δίκτυο συμμετέχουν: Το Πανεπιστήμιο της Μασσαλίας, Aix Marseille Université (Aix-en-Provence και Μασσαλία, Γαλλία), το Ελεύθερο Πανεπιστήμιο των Βρυξελλών, Université Libre de Bruxelles (Βρυξέλλες, Βέλγιο), το Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου, Universitatea din București (Βουκουρέστι, Ρουμανία), το Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Μαδρίτης, Universidad Autónoma de Madrid (Μαδρίτη, Ισπανία), το Πανεπιστήμιο Sapienza της Ρώμης, Sapienza Università di Roma (Ρώμη, Ιταλία), το Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης, Stockholms Universitet (Στοκχόλμη, Σουηδία), το Eberhard-Karls-Universität Tübingen (Tübingen, Γερμανία), το Πανεπιστήμιο της Γλασκώβης, University of Glasgow (Γλασκώβη, Ην. Βασίλειο), το Πανεπιστήμιο του Salzburg, Paris Lodron Universität Salzburg (Salzburg, Αυστρία) και το Πανεπιστήμιο της Λωζάνης, University of Lausanne (Λωζάνη, Ελβετία).

Για το ακαδημαϊκό έτος 2022-23, το Τμήμα συνεργάζεται με τα παρακάτω πανεπιστήμια (πρόγραμμα Erasmus):

Πίνακας 13. Πρόγραμμα Erasmus+. Συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια

ΧΩΡΑ	ΣΥΝΕΡΓΑΖΟΜΕΝΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗ ΔΙΜΕΡΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ
ΣΕΡΒΙΑ	University of Nis	1
ΑΥΣΤΡΙΑ	Karl-Franzens-Universität Graz	2
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	Julius-Maximilians-Universität Würzburg	3
ΓΑΛΛΙΑ	Université Grenoble Alpes	3
ΓΑΛΛΙΑ	Université de Montpellier	2
ΙΤΑΛΙΑ	Alma Mater Studiorum-Università di Bologna	2
ΙΤΑΛΙΑ	Università degli studi di Milano-Bicocca	2
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	University of Economics in Bratislava	2

Πηγή: Γραφείο Διεθνών Σχέσεων ΕΚΠΑ

Για τους αλλοδαπούς φοιτητές που φοιτούν στο ΤΟΕ προσφέρονται ορισμένα μαθήματα στην αγγλική γλώσσα, όπως και σε μικρές ομάδες συνεργασίας με τους διδάσκοντες (tutorial).

Πίνακας 14. Προγράμματα Erasmus+ και CIVIS. Εξερχόμενοι και εισερχόμενοι φοιτητές, 1995-2023

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ	ΕΞΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ	ΕΙΣΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΓΙΑ ΣΠΟΥΔΕΣ
1994-1995		2
1995-1996		4
1996-1997		2
1997-1998		4
1998-1999		8
1999-2000	29	15
2000-2001		10
2001-2002		3
2002-2003		14
2003-2004		8
2004-2005		5
2005-2006	16	5
2006-2007	20	8
2007-2008	13	10
2008-2009	24	11
2009-2010	20	16
2010-2011	15	6
2011-2012	15	2
2012-2013	11	3
2013-2014	14	2
2014-2015	18	4
2015-2016	22	7
2016-2017	19	3
2017-2018	21	8
2018-2019	23	7
2019-2020	10	7
2020-2021	11	3
2021-2022	12	10
2022-2023	21	10

Πηγή: Ι.Α. ΤΟΕ-ΕΚΠΑ και Γραφείο Διεθνών Σχέσεων ΕΚΠΑ

Ο Γρηγόρης Αντωνίου, απόφοιτος του Τμήματος και υποψήφιος διδάκτορας καταθέτει τη δική του εμπειρία:

Μέσω του προγράμματος είχα την ευκαιρία να σπουδάσω στα Πανεπιστήμια του Βίρτσμπουργκ (2016) και της Λυών (2018) σε προπτυχιακό επίπεδο, της Γκρενόμπλ (2020) σε μεταπτυχιακό επίπεδο, της Γλασκόβης και του Κέιμπριτζ (2023) σε διδακτορικό επίπεδο. Οι γνώσεις, οι εμπειρίες και το ακαδημαϊκό κύρος όλων αυτών των μετακινήσεων είναι εξαιρετικής σημασίας στη διαμόρφωσή μου ως νέου ερευνητή. Ειδικά, η δυνατότητα που μου δίνεται να παρουσιάσω και να συζητήσω τη μεθοδολογία και την έρευνα που κάνω στο πλαίσιο της διατριβής μου, με ξένους συναδέλφους και καθηγητές άλλων σημαντικών πανεπιστημίων είναι πραγματικά ανεκτίμητη.

Ο Guillaume Carême, φοιτητής του Πανεπιστημίου του Montpellier στη Γαλλία, γράφει:

Έχω πολύ όμορφες αναμνήσεις από την Ελλάδα και την ακαδημαϊκή μου εμπειρία στο ΤΟΕ. Είμαι περήφανος που υπήρξα ένας από τους μαθητές σας. Η εμπειρία μου στην Ελλάδα ήταν καταπληκτική. Εκτίμησα τον τρόπο με τον οποίο οι περισσότεροι καθηγητές του Τμήματος χειρίστηκαν τους μαθητές του Erasmus, ήταν πολύ κατανοητοί και προσαρμόσαν τα πάντα στις δικές μας καταστάσεις και ανάγκες.

Ο Ferdinando La Mantia, φοιτητής του Πανεπιστημίου της Ρώμης, που συμμετείχε στο Πρόγραμμα CIVIS, χαρακτήρισε την εμπειρία:

Πραγματικά αξέχαστη. Αξίζει να σημειωθεί ότι το ακαδημαϊκό περιβάλλον ήταν εξαιρετικό και η υποστήριξη τόσο από το πανεπιστήμιο όσο και από τους συμφοιτητές ήταν εξαιρετική.

ΕΘΝΙΚΟ
&
ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ

Κεφάλαιο 5^ο:

Η χρηματοδότηση του ΤΟΕ και η συμβολή του στη χρηματοδότηση του ΕΚΠΑ

5.1. Η χρηματοδότηση μέσω του ΕΛΚΕ (Ειδικός Λογαριασμός Κονδυλίων Έρευνας)

Η κατανομή της χρηματοδότησης που εισπράττει το ΕΚΠΑ μέσω του ΕΛΚΕ στα διάφορα Τμήματα πραγματοποιείται με βάση έναν αλγόριθμο, ο οποίος περιλαμβάνει: α) τις λειτουργικές ανάγκες εκπαίδευσης των Τμημάτων, οι οποίες υπολογίζονται λαμβάνοντας υπόψη το πλήθος των μελών ΔΕΠ και των προπτυχιακών φοιτητών καθώς και το κόστος εκπαίδευσης ανά Τμήμα και β) την επιστροφή μέρους της παρακράτησης των ερευνητικών έργων των μελών ΔΕΠ των Τμημάτων που εφαρμόζει ο ΕΛΚΕ. Όταν τα μέλη ΔΕΠ έχουν ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα ή υλοποιούν σημαντικές μελέτες και έργα για τον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα, το Πανεπιστήμιο παρακρατεί ένα ποσοστό γύρω στο 15% του συνολικού προϋπολογισμού για να καλύψει διάφορες λειτουργικές δαπάνες, αλλά στη συνέχεια ανακατανέμει στα Τμήματα τα ποσά ανάλογα με τη συμμετοχή κάθε Τμήματος στα έσοδα αυτά.

Το 2022 η συνολική χρηματοδότηση προς τα 41 Τμήματα του ΕΚΠΑ ήταν 3.750.000 ευρώ. Το ΤΟΕ έλαβε τη δεύτερη μεγαλύτερη χρηματοδότηση ύψους 263.587 ευρώ (7%). Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι το σύνολο των ενεργών έργων που υλοποίησε το Τμήμα την ίδια χρονιά ανέρχεται στο ποσό των 9.679.173,84 ευρώ. Τα έργα αυτά αφορούν τα μεταπτυχιακά προγράμματα, τα ερευνητικά προγράμματα και τη Διά Βίου Εκπαίδευση.

5.2. Τα μεταπτυχιακά προγράμματα ως φορείς χρηματοδότησης

Τα Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών είναι αυτοχρηματοδοτούμενα, έχοντας ως πόρους τα διδάκτρα και πιθανές χορηγίες. Αποτελούν τη δεύτερη σημαντικότερη εισροή από τον ιδιωτικό τομέα, μετά το πρόγραμμα της Διά Βίου Εκπαίδευσης, αποφέροντας ετησίως 1,5 εκ. ευρώ (Μ.Ο. τριών τελευταίων ετών).

5.3. Τα ερευνητικά προγράμματα ως πηγή χρηματοδότησης

Τα έσοδα από τα ερευνητικά προγράμματα (είτε από εθνικούς είτε από διεθνείς φορείς) αποτελούν την τρίτη σε μέγεθος εισροή εσόδων, αποφέροντας περίπου 150.000 ευρώ ετησίως (Μ.Ο. τριών τελευταίων ετών). Η συγκριτική μελέτη που έγινε για τη σύγκριση των Οικονομικών Τμημάτων της χώρας (βλ. κεφ. 7) καταδεικνύει τα πρωτεία του ΤΟΕ στη συνολική παραγωγή έρευνας.

Πίνακας 15. Χρηματοδοτούμενα έργα (έτος αναφοράς)

	2020	2021	2022
Ενεργά χρηματοδοτούμενα έργα	43	46	42
Χρηματοδοτούμενα ευρωπαϊκά έργα	5	1	3
Ευρωπαϊκά έργα ανταγωνιστικά			
Εθνικά έργα από ευρωπαϊκά ταμεία	1	3	3
Έργα από διεθνείς εταιρίες και οργανισμούς	5	2	1
Έργα από εθνικές εταιρίες και οργανισμούς			
Ενεργά έργα από δημόσιους και ιδιωτικούς εθνικούς φορείς	7	7	6
Ενεργά έργα από δίδακτρα ΠΜΣ	14	15	10
Ενεργά έργα από έσοδα ΠΟΥ εργαστηρίων		5	4
Ενεργά έργα από άλλους πόρους – πανεπιστημιακούς	11	18	20
Ενεργά έργα <50K	22	20	20
Ενεργά έργα 50-200K	11	13	10
Ενεργά έργα >200K	10	13	12
Εξωτερικοί συνεργάτες έργων	126	0	8

Πηγή: Γραμματεία Τμήματος

Πίνακας 16. Παραγωγή και αναγνώριση του ερευνητικού έργου (έτος αναφοράς)

	2020	2021	2022
Εργασίες σε επιστημονικά περιοδικά με κριτές Scopus	46	62	126
Ανακοινώσεις σε πρακτικά συνεδρίων με κριτές	33	-	-
Ανακοινώσεις σε πρακτικά συνεδρίων χωρίς κριτές	0	-	-
Μονογραφίες	-	3	2
Βιβλία	-	6	4
Κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους	-	5	15
Συνέδρια υπό την αιγίδα της ακαδημαϊκής μονάδας	30	5	6
Ετεροαναφορές Scopus	1.272	1.537	2.870
Αναφορές Scopus	821	1501	3113
Διεθνή βραβεία και διακρίσεις	1	2	7

Πηγή: Γραμματεία Τμήματος

5.4. Η Διά Βίου Εκπαίδευση

Το Πρόγραμμα Συμπληρωματικής Εκπαίδευσης λειτουργεί από το 2001, υπό την οργάνωση και επίβλεψη του, ομότιμου πλέον, καθηγητή Παναγιώτη Πετράκη, προσφέροντας πάνω από 500 προγράμματα στην ελληνική γλώσσα και πάνω από 45 στην αγγλική γλώσσα. Το πρόγραμμα είναι πλήρως αυτοχρηματοδοτούμενο, με πόρους προερχόμενους αποκλειστικά από τα διδάκτρα που καταβάλλονται από τους εκπαιδευομένους, και έχει επιτύχει να εισρεύσουν 85 εκ. ευρώ από τον ιδιωτικό τομέα στο ΕΚΠΑ. Η επιτυχία του αποτελέσματος οφείλεται στο νομικό περίβλημα της συνεργασίας που εξασφαλίζει τη συνεχή επέκταση της κοινωνικής επιρροής του προγράμματος. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη διαχρονικά εισροή στα ελληνικά ΑΕΙ από τον ιδιωτικό τομέα. Έχει εκπαιδεύσει μέχρι σήμερα περισσότερους από 165.000 ενήλικες πολίτες, οι εγγραφές ανά έτος (Μ.Ο. τριών τελευταίων ετών) είναι 23.750 με 1.047 συμβάσεις συνεργατών και έχει 10-11 εκ. ευρώ ετήσιο κύκλο εργασιών¹⁰⁹, με προϋπολογισμό περίπου 17 εκ. ευρώ και ταμειακό πλεόνασμα 7 εκ. ευρώ. Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα E-Learning έχει έντονη κοινωνική δράση (χιλιάδες δωρεάν προγράμματα σε ευπαθείς ομάδες κτλ.), ενώ παρέχει υπηρεσίες στον δημόσιο τομέα με προνομιακούς όρους.

Από τα παραπάνω γίνεται σαφές ότι η ύπαρξη τόσο μεγάλων χρηματοδοτήσεων και εισροών στο Πανεπιστήμιο έχει οδηγήσει το Τμήμα να είναι το δεύτερο σε μέγεθος στο ΕΚΠΑ από πλευράς συνεισφοράς αλλά και διαθέσιμου προϋπολογισμού για τις ανάγκες του (περίπου 250.000 ευρώ ετησίως, Μ.Ο. τριών τελευταίων ετών).

¹⁰⁹. Επί του ποσού αυτού υφίσταται παρακράτηση 8% υπέρ του ΚΕΔΙΒΙΜ και 8% υπέρ του ΕΛΚΕ του ΕΚΠΑ (βλ. το με αριθμ. πρωτ. 1617035607/1-8-2017 έγγραφο της Γραμματείας της Συγκλήτου).

Κεφάλαιο 6^ο:

Η γραμματειακή υποστήριξη και διοίκηση του ΤΟΕ

6.1. Η Γραμματεία του ΤΟΕ

Όταν ιδρύθηκε η Σχολή Οικονομικών Επιστημών, το 1981, η Γραμματεία αποτελούνταν από δύο άτομα και στεγαζόταν στο ισόγειο της Νομικής Σχολής σε έναν χώρο με δύο θυρίδες για την υποδοχή κοινού που καταλάμβανε μόλις 18 τ.μ.¹¹⁰ Η πρώτη γραμματέας ήταν η κ. Σοφία Ιω. Αθανασάκη-Ντίλλη (συνταξιοδοτήθηκε το 1986). Στη συνέχεια ανέλαβε η κ. Μαρία Φιλιππάκη-Ψαρρή έως το 2008, οπότε και ανέλαβε η σημερινή γραμματέας του Τμήματος, κ. Αικατερίνη Σκούρα.

Σήμερα, η Γραμματεία του Τμήματος στεγάζεται στο Γρυνάρειο Μέγαρο και αποτελείται από δέκα άτομα.

6.2. Η ιστορική εξέλιξη της διοίκησης του ΤΟΕ. Πρόεδροι, Αναπληρωτές Πρόεδροι, Τομείς και Διευθυντές Τομέων

Πίνακας 17. Πρόεδροι του Τμήματος

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
2020-	Στυλιανός Κώτσος	Δημήτριος Καινούργιος
2019-20		Στυλιανός Κώτσος
2018-19	Νικόλαος Ηρειώτης	Στυλιανός Κώτσος
2015-18	Νικόλαος Ηρειώτης	Ανδρέας Παπανδρέου
2013-15	Ιωάννης Κ. Δημητρίου	Νικόλαος Ηρειώτης
2011-13	Ιωάννης Κ. Δημητρίου	Νικόλαος Ηρειώτης
2009-11	Ιωάννης Κ. Δημητρίου	Νικόλαος Ηρειώτης (2010-11)

¹¹⁰. Πρακτικά ΓΣ, 7-10-1981, Ι.Α.ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ	ΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ
2007-09	Παναγιώτης Πετράκης	Ιωάννης Κ. Δημητρίου
2005-07	Παναγιώτης Πετράκης	Κυριάκος Κιουλάφας
2003-05	Κυριάκος Κιουλάφας	Παναγιώτης Πετράκης
2001-03	Κυριάκος Κιουλάφας	Παναγιώτης Πετράκης
1999-2001	Λούκα Κατσέλη	Γεώργιος Δονάτος
1997-99	Λούκα Κατσέλη	Γεώργιος Δονάτος
1995-97	Αναστάσιος Γιαννίσης	Δημήτριος Παπούλιας
1993-95	Κωνσταντίνος Βαΐτσος	Σταύρος Θωμαδάκης
1991-93	Κωνσταντίνος Βαΐτσος	Νικόλαος Πετραλιάς
1989-91	Κωνσταντίνος Βαΐτσος	Ιωάννης Σαμαράς
1988-89	Γεώργιος Κριμπάς	Ιωάννης Σαμαράς
1986-88	Γεώργιος Κριμπάς	-
1984-86	Γεώργιος Κριμπάς	-
1982-84	Γεώργιος Κριμπάς	-
1981-82	Κωνσταντίνος Δρακάτος (Κοσμήτωρ)	

Πηγή: Γραμματεία Τμήματος

Σύντομη παρουσίαση του έργου των προέδρων του Τμήματος Οικονομικών Επιστημών του ΕΚΠΑ

Γιώργος Κριμπάς (1982-1989)

Η ίδρυση του ΤΟΕ συνδέεται άμεσα με το όνομα του πρώτου προέδρου, που υπήρξε μια από τις σημαντικότερες προσωπικότητες του Πανεπιστημίου Αθηνών. Αναφερθήκαμε ήδη στον ρόλο του στα πρώτα χρόνια της δημιουργίας του ΤΟΕ (πρόγραμμα σπουδών, μετακλήσεις) και στον καταλυτικό του ρόλο για τη διεπιστημονική και πολύπλευρη ταυτότητα του Τμήματος, ταυτότητα που ενίσχυσε έτι περαιτέρω ο διάδοχός του Κωστής Βαΐτσος.

Κωνσταντίνος Βαΐτσος (1991-1995)

Έχουμε ήδη αναφερθεί στον σημαντικό ρόλο που διαδραμάτισε ο Κωστής Βαΐτσος τόσο στη δημιουργία του Τμήματος και την αρχική του ανάπτυξη, με εξαιρετικές επιστημονικές προσωπικότητες, πριν καν αναλάβει πρόεδρος του Τμήματος, όσο και στην κατασκευή της Βιβλιοθήκης του Τμήματος. Πράγματι, η όλη κατοχύρωση προσδιοριστικών κατασκευαστικών εργασιών, όπως και η συγκρότηση υψηλού επιπέδου τεχνολογικού και λειτουργικού εξοπλισμού για τη διασφάλιση αναβαθμισμένων υποδομών βι-

βλιοθήκης, μοναδικής για τα ως τότε δεδομένα του ΕΚΠΑ, εκτελέστηκαν κατά τη δεκαετία του 1980. Μάλιστα, ο Κ. Βαΐτσος φρόντισε ώστε η ανάληψη του σύνθετου αυτού κατασκευαστικού έργου, όπως και των λοιπών επενδυτικών πρωτοβουλιών που αφορούσαν την αγορά κατάλληλου και ποικίλου εξοπλισμού για τις υποδομές μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης να καλυφθούν κυρίως από δημόσιες πηγές πόρων. Και αυτό έγινε στο πλαίσιο του διαθέσιμου προϋπολογισμού και των συσσωρευμένων αλλά και ελλειπτικά προβαλλόμενων περιουσιακών στοιχείων του ΕΚΠΑ.

Αναστάσιος Γιαννίτης (1995-1997)

Κατά τη διετή προεδρία του Α. Γιαννίτη το Πρόγραμμα Σπουδών άλλαξε, με την εισαγωγή κατευθύνσεων και κυρίως με μεγαλύτερη συνεκτικότητα, διαδικασία που απαίτησε μεγάλη επιμονή και μακρά συνεργασία με τα μέλη ΔΕΠ. Στη διάρκεια της προεδρίας του επίσης θεσπίστηκε για πρώτη φορά το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών.

Λούκα Κατσέλη (1997-2001)

Κατά τη διάρκεια της προεδρίας της Λ. Κατσέλη εξασφαλίστηκαν και διαμορφώθηκαν οι χώροι για τη λειτουργία του ΠΜΣ στην οδό Ευριπίδου, πραγματοποιήθηκε η πρώτη εξωτερική αξιολόγηση του Προγράμματος Σπουδών του Τμήματος και του εκπαιδευτικού έργου, και ενισχύθηκε το πρόγραμμα της Πρακτικής Άσκησης των φοιτητών. Τέλος, η Λ. Κατσέλη κατάρφερε να λάβει την αδειοδότηση και να θέσει σε λειτουργία με μεγάλη επιτυχία, για τρία χρόνια, το αγγλόφωνο Athens PhD Program, σε συνεργασία με το Τμήμα Οικονομικής Επιστήμης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών και του CEPR.

Κυριάκος Κιουλάφας (2001-2005)

Κατά την περίοδο της προεδρίας του Κ. Κιουλάφα, συνεχίστηκε η ανάπτυξη του διδακτικού προσωπικού και οργανώθηκαν οι διδακτορικές σπουδές (2003-2004).

Παναγιώτης Πετράκης (2005-2009)

Ο Π. Πετράκης υπηρέτησε ως αναπληρωτής πρόεδρος από το 2004 έως το 2006 και ως πρόεδρος από το 2005 έως το 2009. Στη διάρκεια της θητείας του επικυρώθηκε το πρόγραμμα σπουδών (2009) που ισχύει ως σήμερα. Το 2009 πραγματοποιήθηκε ο εκσυγχρονισμός της Γραμματείας του Τμήματος. Τέλος, κατά τη θητεία του εγκρίθηκε η κατεύθυνση της Ελεγκτικής Λογιστικής στο μεταπτυχιακό Εφαρμοσμένης Οικονομικής και Χρηματοοικονομικής και η εισαγωγή της διδακτικής επάρκειας στο προπτυχιακό.

Ιωάννης Κ. Δημητρίου (2009-2015)

Κατά τη θητεία του, ο Ι. Κ. Δημητρίου προχώρησε με επιτυχία στις εσωτερικές αξιολογήσεις του Τμήματος για τα έτη 2003-2009, 2009-2010, 2011-2012 και 2012-2013, αλλά και της εξωτερικής αξιολόγησης του Τμήματος από Διεθνή Επιτροπή Εξωτερικής Αξιολόγησης, τον Φεβρουάριο 2014, με άμεσο αποτέλεσμα την ίδρυση νέων ΠΜΣ. Επίσης, ο Ι. Δημητρίου υποστήριξε τη μετάπτωση του μηχανογραφικού συστήματος της Γραμματείας από το σύστημα ANITA στο ILYDA. Στη διάρκεια της θητείας του επίσης σχεδιάστηκαν νέες ιστοσελίδες (σε ελληνική και αγγλική γλώσσα), αναπτύχθηκε σύστημα υποστηρικτικής έρευνας του Τμήματος και ψηφιοποιήθηκαν τα πρακτικά των γενικών συνελεύσεων του Τμήματος 1982-2013.

Την Άνοιξη του 2014, ο Ι. Δημητρίου, και ενώ μέχρι τότε το Τμήμα ήταν διεσπαρμένο σε πέντε κτίρια, υλοποίησε την εγκατάσταση του Τμήματος στο Γρυπάρειο Μέγαρο, Σοφοκλέους 1 και Αριστείδου, ικανοποιώντας μια πάγια ανάγκη κοινής στέγασης των μελών ΔΕΠ και της Γραμματείας από τότε που ιδρύθηκε το Τμήμα, το 1982.

Νικόλαος Ηρειώτης (2015-2019)

Η προεδρία του Ν. Ηρειώτη χαρακτηρίζεται από την αгаσθή συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό, που οδήγησε στην υιοθέτηση συγκεκριμένων ποιοτικών κριτηρίων για τις αξιολογήσεις και τις εξελίξεις στην επόμενη βαθμίδα αρκετών διδασκόντων.

Επί της προεδρίας του, αξιοποιώντας την ειδικότητα και την πείρα του, ο Ν. Ηρειώτης κατάφερε να λάβει αρκετές χρηματοδοτήσεις ώστε να ιδρυθούν νέα μεταπτυχιακά προγράμματα, αυξάνοντας σημαντικά τα έσοδα του Τμήματος, που τελικά ξεπέρασαν 1,5 εκ. ευρώ. Οι πόροι αυτοί αξιοποιήθηκαν στη συνέχεια στην ανανέωση του Εργαστηρίων Πληροφορικής κ.ά.

Στυλιανός Κώτσιος (2020-2024)

Με την ανάληψη της προεδρίας από τον Σ. Κώτσιο, το Τμήμα αντιμετώπισε με απόλυτη επιτυχία την εξωτερική αξιολόγηση από την ΕΘΑΑΕ, στην οποία αξιολογήθηκε με ΑΡΙΣΤΑ (7/10). Ακολούθησε η πανδημία Covid19, όπου όλες οι δραστηριότητες, μαθήματα και εξετάσεις, έπρεπε να γίνονται εξ αποστάσεως, έργο πρωτόγνωρο και τιτάνιο, στο οποίο το Τμήμα κατάφερε να αντεπεξέλθει υποδειγματικά. Στην συνεισφορά του Σ. Κώτσιου συγκαταλέγονται ακόμα, μεταξύ πολλών άλλων, η ολική αναβάθμιση και των τριών Εργαστηρίων Πληροφορικής, η αναβάθμιση των χώρων της Ευριπίδου, ο άφογος χειρισμός των σχέσεων με το νέο Τμήμα ΔΕΟ, που προήλθε από το ΤΟΕ, η μετάβαση σε διοικητικό σχήμα τεσσάρων Τομέων, η βελτίωση της απήχησης του Τμήματος στην κοινωνία, αλλά κυρίως η βελτίωση της

θέσης του στο Πανεπιστήμιο, όπου σήμερα το ΤΟΕ συγκαταλέγεται στα σημαντικότερα Τμήματά του.

Οι Τομείς του Τμήματος

Όπως ήδη αναφέρθηκε, με την ψήφιση και εφαρμογή του νόμου-πλασίου το 1982, οπότε και οι Τομείς αντικατέστησαν τις έδρες, συγκροτήθηκαν στο Τμήμα (πλέον) Οικονομικών Επιστημών τρεις τομείς:

- Τομέας Ι: Οικονομικής Θεωρίας – Πρόεδρος Π. Γέμτος ή Π. Παυλόπουλος
- Τομέας ΙΙ: Οικονομικής Ανάπτυξης – Πρόεδρος Αλέξανδρος Σαρρής
- Τομέας ΙΙΙ: Ποσοτικής Ανάλυσης – Πρόεδρος Κωνσταντίνος Δρακάτος

Λίγα χρόνια αργότερα, το ακαδημαϊκό έτος 1987-88, ύστερα από πολύμηνες συζητήσεις στη γεν. συνέλευση και στο πλαίσιο αναβάθμισης του προγράμματος σπουδών, οι Τομείς του Τμήματος αυξήθηκαν σε επτά:

- Τομέας Ι: Πολιτική Οικονομία
- Τομέας ΙΙ: Ανάπτυξη και Διεθνής Οικονομική
- Τομέας ΙΙΙ: Οικονομία, Πολιτική και Κράτος
- Τομέας ΙV: Οικονομική των Επιχειρήσεων και Χρηματοοικονομική
- Τομέας V: Φιλοσοφία και Μεθοδολογία των Κοινωνικών Επιστημών – Οικονομική και Κοινωνική Ιστορία
- Τομέας VI: Μαθηματικά και Πληροφορική
- Τομέας VII: Στατιστική και Οικονομετρία

Σήμερα, οι Τομείς του Τμήματος είναι τέσσερις:

- Τομέας Ι: Πολιτική Οικονομία
- Τομέας ΙΙ: Οικονομική των Επιχειρήσεων και Χρηματοοικονομική
- Τομέας ΙΙΙ: Οικονομία, Πολιτική και Κράτος
- Τομέας ΙV: Ποσοτικές Μέθοδοι

Φωτογραφία 9. Ο παλαιότερος Οδηγός σπουδών που σώζεται στο Ιστορικό Αρχείο του Τμήματος (εξώφυλλο και οπισθόφυλλο)

6.3. Το προσωπικό του ΤΟΕ. Μέλη ΔΕΠ και επιστημονικοί συνεργάτες

Ο ιδρυτικός πυρήνας της δημιουργίας του Τμήματος (Γ. Κριμπάς, Κ. Βαϊτσος), έδωσε από την αρχή πολύ συγκεκριμένο στίγμα στο ΤΟΕ για τη θεώρηση της οικονομικής επιστήμης. Η ολιστική προσέγγιση που πρότεινε το Τμήμα προσείλκυσε επιστήμονες με διαφορετικές καταβολές, επιστήμονες από τον χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών που η εφαρμογή της πολιτικής υπήρξε στα ενδιαφέροντα και τις προτεραιότητές τους.

Το ΤΟΕ υπήρξε το μόνο Τμήμα που αναζήτησε τον συγκερασμό της θεωρητικής γνώσης με την άσκηση δημόσιας πολιτικής, με πολλά μέλη ΔΕΠ να αναλαμβάνουν σημαντικά δημόσια αξιώματα. Σίγουρα το χαρακτηριστικό αυτό συνεπάγεται και κάποια μειονεκτήματα, όπως την αποχή από τη διδασκαλία ή τα διοικητικά καθήκοντα για κάποιο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, η εμπειρία που αποκτούσαν τα μέλη ΔΕΠ από την πρακτική εφαρμογή των θεωρητικών γνώσεων / προσεγγίσεων που δίδασκαν διαμόρφωνε στη συνέχεια τον τρόπο και το περιεχόμενο της διδασκαλίας τους όταν επέστρεφαν στα ακαδημαϊκά τους καθήκοντα. Αυτό υπήρξε πάντα ένα από τα μεγαλύτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα του ΤΟΕ.

Πίνακας 18. Διδακτικό προσωπικό, 1982-2023

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΕ ΕΚΤΑ	ΘΕΣΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΤΑ
ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	1951, ΑΘΗΝΑ-2021	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΓΕΝΕΥΗΣ, ΕΛΒΕΤΙΑ	ΤΟΕ ΕΚΤΑ	1998-2018	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2008-2018 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 2003-2008/ ΕΔΕΠ 1998-2003/	
ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	1965, ΠΕΡΑΙΑΣ	ΠΑΠΕΙ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΥΟΡΚ, ΚΑΝΑΔΑΣ	1998-2006	ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1998-2006	
ΑΛΕΞΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	1953, ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑ	ΤΟΕ ΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ STIRLING, ΣΚΟΤΙΑ	1996-2021	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2021 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2010-2021 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1996-2010	Συνεργάτης του Υπ. Εθν. Οικονομίας και της Τραπεζικής της Ελλάδος, Πρόεδρος του Χ.Α.Α. (1998-2004).
ΑΡΓΕΙΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1967, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΕ ΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CAMBRIDGE, ΑΥΤ/ΛΙΑ	2007-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2017- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2012-2017 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2007-2012 ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2009	Επιστημονικός Διευθυντής του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ (ΝΕΕ/ΓΣΕΕ).
ΒΑΪΤΣΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1942, ΑΘΗΝΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ YALE, ΗΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ HARVARD, ΗΠΑ	1979-2009	ΤΑΚΤΙΚΟΣ 1979-2009	Πρόεδρος του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας και Τεχνολογίας, 1979-81/ Διοικήτης της Εμπορικής Τράπεζας, 1981-82/ Υπουργός, 1982-83 και Αναπληρωτής Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, 1983-85/ Πρόεδρος του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, 2001-2008.
ΒΑΡΟΥΦΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1961, ΑΘΗΝΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ESSEX, ΑΥΤ/ΛΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ESSEX, ΑΥΤ/ΛΙΑ	2000-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2007- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2000-2007	Υπουργός Οικονομικών, 2015/ Βουλευτής 2015 και 2019-2023.
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1958, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΕ ΕΚΤΑ	UNIVERSITY OF KENT AT CANTERBURY, ΑΥΤ/ΛΙΑ	2016-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2016-	Μέλος του Human and Societal Dynamics Advisory Panel του ΝΑΤΟ με τετραετή θητεία (15/7/2004 – 31/12/2008), αναπληρωματικό μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρυματος Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) με τετραετή θητεία (7/4/99/ Β2/12.6.2004).
ΒΕΡΓΙΝΗΣ ΞΕΝΟΦΩΝ	1938, ΛΕΥΚΑΔΑ	ΠΟΕ ΕΚΤΑ	ΤΟΕ ΕΚΤΑ	1968-2004	ΛΕΚΤΟΡΑΣ 2000-2004 ΒΟΗΘΟΣ 1968-2000	Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας για τις ΔΕΚΟ, 1989/ Υποδιοικήτης της Αγροτικής Τράπεζας, 1991-93/ Βουλευτής Λευκάδας, 2004-07/ Βουλευτής, 2004/ Διοικήτης ΟΤΑ, 2013-15.
ΒΕΤΤΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1967, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΕ ΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ PENNSYLVANIA, ΗΠΑ	1998-2003	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2001-2003 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1998-2001	
ΒΛΑΜΙΝΟΣ ΣΥΡΡΩΔΩΝ	1951, ΣΑΜΟΣ	ΤΟΕ ΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΛΟΝΔΙΝΟΥ, ΑΥΤ/ΛΙΑ	1980-1993	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1989-93 ΕΔΕΠ 1980-89	Εμπειρογνώμονας του Joint Research Centre της Ευρωπαϊκής Ένωσης/ Μέλος του Δ.Σ. του Χ.Α.Α., Μέλος του Δ.Σ. του Ο.Τ.Ε.
ΓΕΜΤΟΣ ΠΕΤΡΟΣ	1939, ΛΑΡΙΣΑ	ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ TUBINGEN, ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1976-1994	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2006 ΤΑΚΤΙΚΟΣ 1981-94 ΥΦΗΓΗΤΗΣ 1977-81 ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ 1976-77	Οικονομικός Σύμβουλος της Δ/σης Μελετών της Αγροτικής Τράπεζας της Ελλάδος, 1976-79/ Μέλος του Δ.Σ. του Οργανισμού Προώθησης Εξαγωγών, 1978-80/ ΓΓ ΥΠΕΠΘ 1989/ Αναπρόεδρος του Δ.Σ. της ΕΡΤ.

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΕ ΕΚΠΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑ
ΔΕΡΤΙΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1939, ΑΘΗΝΑ-2022	ΝΟΜΙΚΗ-ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ SHEFFIELD, ΑΙΤΛΙΑ	1978-2000	ΟΜΟΤΙΜΟΣ	Γεν. γραμματέας Δ.Σ. του Μορφωτικού Ιδρύματος Εθνικής Τραπέζης, 1986-1991/ Πρόεδρος Δ.Σ. του Ιστορικού Αρχείου του Πανεπιστημίου Αθηνών, 1987-2002, του οποίου ήταν ο ιδρυτής/ Διευθυντής ερευνών στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος και πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Οικονομικής Ιστορίας.
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1983-2000	
					ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1980-83	
					ΥΦΗΓΗΤΗΣ 1979-80	
ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	1956, ΙΩΑΝΝΙΝΑ	ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗ- ΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ- ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ Ι- ΩΑΝΝΙΝΩΝ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CAMBRIDGE, ΑΙΤΛΙΑ	1992-2023	ΕΛΕΠ 1978-79	
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2007-2023	
					ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1997-2007	
					ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1992-97	
ΔΟΝΑΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1944, ΚΕΡΚΥΡΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΕΚΠΑ & ΠΟΛ. ΜΗ- ΧΑΝΙΚΟΣ ΕΜΠ	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	1980-2010	ΟΜΟΤΙΜΟΣ	Επιστημονικός Διευθυντής της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και του Ινστιτούτου Διαρκούς Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης, 1989-94.
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1995-2010	
					ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1989-95	
					ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1985-89	
ΔΟΥΤΣΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1976 ΑΘΗΝΑ	ΑΣΟΕΕ	ΑΣΟΕΕ	2011-	ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1985-85	
					ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ 1980-81	
					ΒΟΗΘΟΣ 1973-80	
					ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2021-	
ΔΡΑΚΑΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1928, ΙΩΑΚΗ+2013	ΠΟΕ-ΕΚΠΑ & Α- ΝΟΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗ- ΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	LONDON SCHOOL OF ECONOMICS, ΑΙΤΛΙΑ	1969-96	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2015-2021	Διοικητής της ΕΤΒΑ, 1989-91/ Πρόεδρος Δ.Σ. του ΚΕΠΕ, 1990-93/ Πρόεδρος Επιστημονικού Συμβουλίου της Ένωσης Ελλ. Τραπεζών/ Αντιπρόεδρος του φιλολογικού Συλλόγου Γαργασσός/ Αντιπρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών, 2007/ πρόεδρος της Επιτροπής Μελέτης των Επιπτώσεων της Καμπαναρίας Αλλαγής στην Τ.Ε. 2009-2013.
					ΟΜΟΤΙΜΟΣ 1996	
					ΤΑΚΤΙΚΟΣ 1972-96	
					ΕΚΤΑΚΤΟΣ 1969-72	
ΔΡΟΥΚΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1946, ΑΘΗΝΑ	ΑΣΟΕΕ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΕΝ- ΔΙΜΒΟΥΡΓΙΟΥ, ΑΙΤΛΙΑ	1990-2012	ΟΜΟΤΙΜΟΣ	Επιστημονικός Διευθυντής του ΚΕΠΕ, 1994-97/ Μέλος του Συμβουλίου Οικ. Επιμερομυωμών, Υπ. Εθν. Οικονομίας, 1995-98/ Μέλος της Επιτροπής για την εξέταση της Μακρο-πρόθεσμης Οικονομικής Πολιτικής (Επιτροπή Σπρού, 1996-97)/ Μέλος του Συμβουλίου Νομισματικής Πολιτικής, Τ.Ε. 1998-2006/ Μέλος του Επιστημονικού Συμβουλίου της Βουλής, μετά το 2004.
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1990-2012	
ΖΑΪΡΗΣ ΠΟΣΙΔΩΝ	1947, ΑΘΗΝΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΚΑΙ Τ.Ο.Ε	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	1975-2010	ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1989-2010	
					ΒΟΗΘΟΣ 1975-89	

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΞΕΚΤΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΒΚΠΑ
ΗΡΕΩΤΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1962, ΚΥΠΡΟΣ	ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	PARIS I ΡΑΝΤΗΘΕΟΝ ΓΑΛΛΙΑ	1999-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2016-ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2006-2016 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1999-2006	Ειδικός επιστήμονας σε θέματα λογιστικής και χρηματοοικονομικής ανάλυσης στο Υπ. Ανάπτυξης, Υπ. Εμπορίου, 1991-95/ Ειδικός Σύμβουλος στην Επιτροπή Ενέργειας του Υπ. Α-νάπτυξης, 1993-94/ Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου του Εθνικού Κέντρου Αξιολόγησης της Ποιότητας και Τεχνολο-γίας στην Υγεία "ΕΚΑΠΤΥ" (φορέας του Υπουργείου Υγείας), 2014-16.
					ΕΙΔΙΚΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝΑΣ 1989-95	
ΘΕΟΧΑΡΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1956, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΞΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CAMBRIDGE, ΑΓΓΛΙΑ	1989-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2018-ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2013-2018 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2005-2013	Γενικός Γραμματέας Δημοσιονομικής Πολιτικής της Υπουρ-γείου Οικονομικών (Προϊστάμενος Τεχνικού Λογιστηρίου του Κράτους), Μάρτιος-Οκτώβριος 2015/ Επικεφαλής της ελ-ληνικής αντιπροσωπείας του «Brussels Group», Μάρτιος-Μάιος 2015/ Εκπαιδευτής της Ελληνικής Κυβέρνησης στο Euro Working Group, Μάρτιος – Ιούνιος 2015/ Πρόεδρος και Επιστημονικός Διευθυντής ΚΕΠΕ 2015- 2019/ Αντιπρόε-δρος επιστημονικής επιτροπής Αναπτυξιακού Συμβουλίου Υ-πουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης, 2017-2019/ Πρόεδρος ΔΣ του Οργανισμού Μεγάρου Μουσικής Αθηνών, 2016- 2020.
					ΕΔΕΠ 1989-2005	
ΘΩΜΑΣ ΑΚΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	1945, ΑΘΗΝΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΥΑΛΕ, ΗΠΑ	M.I.T.-ΗΠΑ	1987-2012	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2012	Πρόεδρος ΚΕΠΕ, 1993-1995/ Πρόεδρος της Επιτροπής Επi-φραλασφοράς, 1996-2004/ Πρόεδρος της Επιτροπής Επi-τροπής του Διεθνούς Οργανισμού Επιτροπών Κεφαλαιαγο-ρας, 2000-2004/ Ίδρυτικός Πρόεδρος του Public Interest Oversight Board, Madrid Spain, (Επιστρεψα Διεθνών Προτύπων για το Λογιστικό Επάγγελμα), 2005-11/ Μέλος του Ελληνικού Συμβουλίου Εταιρικής Διακρίβωσης (από το 2014)/ Μέλος της Ανώτερης Συμβουλευτικής Επιτροπής της European Securities Markets Authority (ESMA) 2014-16, Paris France/ Πρόεδρος του International Ethics Standards Board for Accountants, New York USA (Παγκόσμιο Συμβούλιο Λεοντο-λογικών Προτύπων Ελεγκτών/Λογιστών), 2015-21/ Μέλος του Συμβουλίου Επιτροπών του Ινστιτούτου Κύπρου (από το 2019).
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1987-2012	
ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1973, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΞΕΚΤΑ	ΤΟΞΕΚΤΑ	1996-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2021-ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2016-2021 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2010-16	Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου της Ελεγκτικής Εταιρείας Α-θηνών (Γροκομειών - Πτυχοκομειών), 2021- / Μέλος της Ει-δικής Συνεδριακής Επιτροπής Θεσias και Πολιτικής Οικονομίας και Οικολογίας, Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, 2021- / Αντιπρόεδρος Ελληνικού Δημοσιονομικού Συμβου-λίου, 2022- / Πρόεδρος Επιτροπής αξιολόγησης υποψηφίων για πρόσληψη Ειδικού Επιστημονικού Προσωπικού στην Τρά-πεζα της Ελλάδος, 2023.
					ΛΕΚΤΟΡΑΣ 2006-2010 ΕΔΕΠ 2022-2004	
					ΕΠ. ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ 1996-2000	

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΔΙΑΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΕ ΕΚΤΑ	ΘΕΣΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΒΚΠΔ
ΚΑΠΑΝΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	1971, ΑΘΗΝΑ	ΟΤΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CAMBRIDGE, ΑΓΓΛΙΑ	2009-	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ 2020-ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ 2015-2020 ΕΠΙΚΟΥΡΗ 2009-2015	Μέλος της ομάδας εργασίας στα Διμήσια Οικονομικά και των ομάδων εργασίας στη Στατιστική Δημοσίων Οικονομικών της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, 1998/ Μέλος της ομάδας εργασίας για την αναμόρφωση του ελληνικού φορολογικού συστήματος, 2001-02.
ΚΑΤΣΕΛΗ ΛΟΥΚΙΑ	1952, ΑΘΗΝΑ	SMITH-COLLEGE ΗΓΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ PRINCETON, ΗΠΑ	1987-2019	ΟΜΟΤΙΜΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ 1987-2019	Επιστημονική Διευθύντρια ΚΕΠΕ, 1982-86/ Ειδική οικονομική σύμβουλος του πρωθυπουργού, 1993-96/ Διευθύντρια του Κέντρου Ανάπτυξης του ΟΟΣΑ, 2003-07/ Βουλευτής Επικρατείας, 2007-09/ Βουλευτής Β' Αθηνών, 2009-12/ Υπουργός Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας 2009-2010/ Υπουργός Εργασίας & Κοινωνικής Ασφάλισης 2010-12/ Διοικήτρια της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, 2015-16/ Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, 2015-16/ Πρόεδρος Εθνικής Τράπεζας Κύπρου, 2015-21.
ΚΑΤΣΙΚΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1973, ΑΘΗΝΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ-ΕΚΠΑ	ΕΜΠ	2014-	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2019-ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2014-2019/ ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2019-	
ΚΙΟΥΛΑΦΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	1940, ΣΑΜΟΣ- 2011	ΑΣΟΕΕ & ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ HERIOT-WATT, ΑΓΓΛΙΑ	1977-2007	ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1998-2007 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1991-98 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1983-91 ΕΔΕΠ 1977-81	Γεν. Διευθυντής ΟΤΕ, 1989-90.
ΚΟΡΚΟΤΣΙΔΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ	1950, ΑΘΗΝΑ	ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ-ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CLEMSON, ΗΠΑ	1985-2017	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1989-2017 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1985-89	
ΚΟΥΝΤΟΥΡΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	1956, ΕΡΜΟΝΙΟΠΟΛΗ ΣΥΡΟΥ	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	1982-2023	ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1999-2023 ΕΠΙ. ΣΥΝΕΡΓ. ΑΤΗΣ 1982-1999	
ΚΟΥΡΑΝΤΗ ΦΡΑΓΚΙ	1982, ΑΘΗΝΑ	ΟΤΙΑ	ΟΤΙΑ	2018-	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2018-	
ΚΡΕΜΜΥΝΔΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1935, ΜΕΣΣΗΝΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ-2017	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ-ΕΚΠΑ	ΑΓΘ	1988-2003	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2004 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1988-2003	Πρόεδρος της Εθνικής Βιβλιοθήκης, 1994-98/ Διευθυντής των Αρχείων του Πρωθυπουργού.
ΚΡΙΜΓΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1936, ΑΘΗΝΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΕΧΑΣ, ΗΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ BRUNEL, ΑΓΓΛΙΑ	1976-2003	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2004 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1984-2003 ΕΚΤΑΚΤΟΣ 1976-84	Πρόεδρος στον ΟΟΣΑ.
ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑ		ΤΟΕ-ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	ΠΑΠΕ	2022-	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ	

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΞΕΚΤΑ	ΘΕΣΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΒΚΠΑ
ΚΥΡΤΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ- ΑΝΔΡΕΑΣ	1951, ΑΘΗΝΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΖΥΡΥΧΗΣ, ΕΛΒΕΤΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΖΥΡΥΧΗΣ, ΕΛΒΕΤΙΑ	1987-2018	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2008-2018 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1998-2005 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1992-98 ΕΔΕΠ 1987-88 ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2022-	Αντιπρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Ελληνικού Τραπεζικού Ινστιτούτου, 1999-2004. Από το 2004-5 μετακινήθηκε στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ.
ΚΩΣΤΕΛΕΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑΝΑ	1955, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΞΕΚΤΑ	LONDON SCHOOL OF ECONOMICS, ΑΙΤΤΛΙΑ	1978-2022	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ 2021-2022 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ 2013-2021 ΕΠΙΚΟΥΡΗ 2001-2013 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1985-2001 ΒΟΗΘΟΣ 1978-85	Μέλος Συμβουλίου Διοίκησης της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), 2017-2022. Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου Δημοτικής Βιβλιοθήκης Αγίας Παρασκευής, 2002.
ΚΩΣΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	1957, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΞΕΚΤΑ	EHSS, ΓΑΛΛΙΑ	1988-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2004	Επιστημονικός Υπεύθυνος Ιστορικού Αρχείου Alpha Bank
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ	1985, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΞΕΚΤΑ	ΤΟΞΕΚΤΑ	2022-	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2022-	
ΚΟΥΤΣΟΣ ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ	1960, ΑΘΗΝΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ-ΕΚΠΑ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ-ΕΚΠΑ	1999-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2016- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2010-16 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2003-2010 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1999-2003	Πρόεδρος Ευγενιδείου Θεραπευτηρίου του ΕΚΠΑ.
ΛΕΒΕΝΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1965, ΑΓ. ΒΑΡΒΑΡΑ ΑΤΤΙΚΗΣ	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ-ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΟΥΤΥ, ΑΙΤΤΛΙΑ	2004-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2021- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2017-2021 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2009-2017 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 2004-2009	
ΛΕΓΑΤΟΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ- ΣΤΥΡΩΔΩΝ	1916-2012	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΤΗΣ ΦΥ- ΣΙΚΟΜΑΘΗΜΑΤΗ- ΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ		1974-1984	ΤΑΚΤΙΚΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ ΕΔΡΑΣ ΤΩΝ ΘΕΩΡΩ- ΣΙΜΕΝΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ 1974-1984	
ΜΑΝΙΑΤΗΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	1958, ΝΙΚΑΙΑ ΑΤΤΙ- ΚΗΣ	ΑΣΟΕΕ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ NEW SCHOOL FOR SOCIAL RESEARCH, ΗΓΙΑ	1998-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2017- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2013-17 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2006-2012 ΕΙΔ. ΕΠΙΣΤ. 1998-2006	
ΜΕΝΤΑΝΗΣ ΣΙΜΩΣ	1959, ΑΘΗΝΑ	ΑΣΟΕΕ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ	1995-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2012 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2007- ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2003-07	
ΜΕΡΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1948, ΚΑΘΕΝΟΙ ΕΥΒΟΙΑΣ	ΓΓΤΑ & ΤΟΞΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ LELAND STANFORD JUNIOR, ΗΓΙΑ	1986-2015	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1995-2015 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1994-99 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1989-94 ΕΔΕΠ 1986-89	Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, 2004-2007/ Διοικητής του ΙΚΑ, 2007/2009/ Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου Συντάξεων του Συμβουλίου της Ευρώπης, 2009 – 2012/ Γενικός Γραμματέας στο Υπουργείο Οικονομικών, 2012-2013.

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΕ ΕΚΠΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑ
ΜΙΝΟΤ ΛΟΥ ΘΕΜΙΣ	1952, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΕ ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CLARK WORCHESTER, ΗΠΑ	1981-2006	ΕΠΙΚΟΥΡΗ 1989-2006 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1983-89 ΕΠΙΜΕΛΗΤΡΙΑ 1981-83	
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2007-2018 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1997-2007 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1992-97	
ΜΟΣΧΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1950, ΚΟΝ/ΠΟΛΗ	ΠΟΕ ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ESSEX ΑΙΤΛΙΑ	1992-2018	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2021 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2016-2021 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 2014-2016 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2008- ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2002-08	Επιφανής Οικονομολόγος, Υπουργείο Ανάπτυξης, 2010-11/ Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, Πρόεδρος της Επιτροπής Ελέγχου & Πρόεδρος της ομάδας συντονισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, European Bank for Reconstruction and Development, 2012-20/ Εξωτερικός Σύμβουλος για θέματα Τεχνολογικής Πολιτικής, European Commission, 2015/ Ανώτερος Εξωτερικός Σύμβουλος για θέματα Χρηματοδότησης Καινοτομιών και Βιώσιμης Ανάπτυξης, ΟΗΕ, 2022.
ΜΠΑΡΤΖΟΚΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	1962, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ ΗΜΑΘΙΑΣ	ΤΟΕ-ΑΠΘ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ SUSSEX, ΑΙΤΛΙΑ	1992-	ΕΔΕΠ 1992-95	
ΜΠΑΣΙΑΚΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1957, ΑΘΗΝΑ	Τμήμα Μαθηματικών, ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ NORTHEASTERN, ΗΠΑ	1998-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2022- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2015-2022 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2007-15 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1998-2007 ΕΔΕΠ 1996-97	Πρόεδρος Διημερίων Συμβουλίου Χολαργού, 1999-2000.
					ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ 2017-	
					ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ 2003-2017 ΕΠΙΚΟΥΡΗ 1996-2003 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1990-96	
ΜΠΟΥΡΝΟΒΑ ΕΥΓΕΝΙΑ	1958, ΛΑΡΙΣΑ	LYON II-ΓΑΛΛΙΑ	LYON II - ΓΑΛΛΙΑ	1990-	ΕΠΙΚΟΥΡΗ 2019-	Μέλος της Εκτελεστικής Γραμματείας της ΠΟΣΔΕΠ, 1997-2004 και IT της ίδιας Ομοσπονδίας.
ΜΠΟΥΦΟΥΝΟΥ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ		ΤΟΕ ΕΚΠΑ	ΤΟΕ ΕΚΠΑ	2019-	ΕΠΙΚΟΥΡΗ 2019-	Είδικος υπαυγού Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας & Ναυτιλίας, 2009-10/ Σύμβουλος Υπουργού Εσωτερικών, 2014/ Είδικος Σύμβουλος Πρόεδρου Δ.Σ. και Προέδρου ΕΕΤ Εθνική Τραπεζία Ελλάδος, 2015-16/ Επιστημονική Συνεργάτης FORUM ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ, Υπουργείο Οικονομίας, 2015-16/ Επιστημονικός Συνεργάτης EXPERTISE FRANCE (Θυν του υπ. Οικονομικών ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ για παροχή Τεχνικής Βοήθειας), 2019/ Πρόεδρος του συμβουλίου NETWORK EVALUATION SOCIETIES EUROPE (NESE), (εκπρόσωπος της Ελληνικής Επιτερείας Αξιολόγησης), 2021.

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟ ΕΚΠΑ	ΘΕΣΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑ
ΜΥΛΩΝΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1954, ΣΙΔΗΡΟΧΩΡΙ ΠΛΑΤΕΙΟΥ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ - ΘΕΣΣΑ- ΛΟΝΙΚΗ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CITY OF NEW YORK, ΝΥΥΑ	1992-2021	ΟΜΟΤΙΜΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1999-2021	Μέλος ΔΣ Εμπορικής Τράπεζας, 1996-2000/ Πρόεδρος Επενδυτικής Επιτροπής ΑΕΔΑΚ Ασφαλιστικών Οργανισμών, 2007-2010/ Μέλος Επιτροπής Αξιολόγησης Υπομηρίων για τη στελέχωση των οργάνων του Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.), 2012/ Διευθύνων Σύμβουλος ΤΣΑΤ ΚΑΡΦΕΖ Α.Ε. (Εταιρεία ΕΚΠΑ), 2013-2022/ Μέλος Δ.Σ. Ευγενίδειο Θεραπευτήριο Α.Ε. (Εταιρεία ΕΚΠΑ), 2012 - 2021/ Μέλος Δ.Σ. Ιδρυμα Κρατικών Υποτροφιών, 2020 -/ Αναπληρωτής Πρόεδρος Συμβουλίου Διακρίσεως της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων, (ΑΑΔΕ), 2022 -.
					ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1992-99	
ΝΙΑΡΧΟΣ ΝΙΚΗΤΑΣ	1939, ΜΕΡΟΠΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ-2018	ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ NOTTINGHAM, ΑΙΤΓΛΙΑ	1980-2006	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2007 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2000-06 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1994-2000 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1989-94 ΕΔΕΠ 1980-89	Πρόεδρος ΧΑΑ, 1988-93/ Αντιπρόεδρος Επιτροπής Κεφαλαίων, 1991-93.
					ΠΔ 407 1998-2000, LECTURER, BATH, UK 2000- 2003, ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2003- 2021, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2021-	
ΝΙΚΟΛΑΡΗΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	1960	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ McGill, ΚΑΝΑΔΑΣ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΟΥ ΜΟΝΤΡΕΑΛ, ΚΑΝΑΔΑΣ	1998-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2005-2012 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1999-2005 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1988-95 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1983-88 ΒΟΗΘΟΣ 1975-83	Πρόεδρος ΧΑΑ, 1994-98/ Πρόεδρος της Ernst & Young Finance, 1998-2002/ Πρόεδρος της Martin F.G., 2003-2006.
					ΛΕΚΤΟΡΑΣ 2000-2010 ΒΟΗΘΟΣ 1973-2000	
ΞΕΝΑΚΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	1944, ΑΘΗΝΑ-2010	ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ & ΤΟΕ- ΕΚΠΑ	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	1973-2010	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2012 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1994-2005 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1985-94 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1983-84 ΥΠΗΓΗΤΗΣ 1977-81	Οικονομικός Σύμβουλος Προϋπολογισμού, 1979-1981/ Διευθυντής του IOBE 1991-1993.
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1996-2009 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1988-96 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1985-88 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1983-85 ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ 1976-83	
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1938, ΚΑΛΥΜΝΟΣ	ΑΣΟΕΕ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ MANCHESTER, ΑΙΤΓΛΙΑ	1975-2005	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2012 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1994-2005 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1985-94 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1983-84 ΥΠΗΓΗΤΗΣ 1977-81	Διευθύνων Σύμβουλος του Νοσοκομείου "Ερρίκος Ντυνάν", 2012-2017. Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του "Ερρίκος Ντυνάν", 2017-2022. Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου του Οργανισμού "Ιδρυμα Χατζηκωνσταντίνου", 2002-2012.
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1996-2009 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1988-96 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1985-88 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1983-85 ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ 1976-83	
ΠΑΝΕΘΝΙΜΙΤΑΚΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	1942, ΧΑΝΙΑ ΚΡΗ- ΤΗΣ-2022	ΑΝΩΤΑΤΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΕΙΡΑΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ BRUNEL, ΑΙΤΓΛΙΑ	1976-2009		

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΔΙΑΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΕ ΕΚΤΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΤΑ
ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1947, ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ	ΑΣΟΕΕ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CLARK, ΗΠΑ	1974-2014	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1985-2014 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1983-85 ΥΠΟΗΓΗΤΗΣ 1980-83 ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ 1974-80	Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Επιχειρηματιών του ΥΠΕΟ, 1990-92/ Αναπληρωτής Εκτελεστικός Διευθυντής του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου, 1992-94/ Αν. Διευθυντής IOBE, 1994-2003/Συμβουλευτικός Νομισματικής Πολιτικής της Τραπεζας της Ελλάδας, 2007-2009/Υποδιοικητής της Τραπεζας της Ελλάδας, 2009-2014. Διοικητής της ΤΤΕ, 1994-2002/ Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, 2002-2010/ Πρόεδρος της Ακαδημίας Αθηνών, 2017-2018 / Πρωθυπουργός της Ελληνικής Δημοκρατίας, 2011-12.
ΠΑΠΑΔΗΜΟΣ ΛΟΥΚΑΣ	1947, ΑΘΗΝΑ	ΗΠΑ	ΗΠΑ	1988-2014	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1988-2014	
ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	1971, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΕ-ΕΚΤΑ	ΕΑΠ	2019-	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2019- ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2019-	
ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ	1959, ΚΑΛΙΦΟΡΝΙΑ ΗΠΑ	LONDON SCHOOL OF ECONOMICS, ΑΓΓΛΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ, ΑΓΓΛΙΑ	2000-	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2007-2016 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2000-07	Πρόεδρος της Μη κυβερνητικής Οργάνωσης Access2Democracy, 2004-2008/ Πρόεδρος του Ελληνικού Δικτύου Άυλων για την Βιώσιμη Ανάπτυξη που είναι μέρος του δικτύου του United Nations Sustainable Development Solutions Network με έδρα το Πανεπιστήμιο του Columbia, 2016-.
ΠΑΠΑΠΕΤΡΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	1963, ΧΑΝΙΑ ΚΡΗ- ΤΗΣ	ΤΟΕ-ΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CLARK, ΗΠΑ	1997-	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ 2014- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ 2008-2014 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2002-2008 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1997-2002	Υποδιευθύντρια στη Διεύθυνση Οικονομικής Ανάλυσης και Μελετών, 2014-της Τραπεζας της Ελλάδας, Οργανισμός Μεσοαφρικής και Διαατλάντιδας (ΟΜΕΔ), Μέλος Διοικητικού Συμβουλίου, 2003-2011/Μέλος της Επιτροπής Οικονομικών Επιχειρηματιών του Εθνικού Συμβουλίου Ανταγωνιστικότητας και Ανάπτυξης, 2006-2009.
ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	1939, ΠΑΛΑΜΑΡΙ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ, ΕΚΤΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ, ΑΓΓΛΙΑ	1989-2006	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2007 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1995-2006 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1989-95	Υποδιοικητής της ΕΤΒΑ, 1993/ Πρόεδρος του Δ.Σ. του Οργανισμού Τραπεζικών των Ελλάδας, 1996-1998/ Πρόεδρος του Ομίλου Προβληματισμού για τον Εκατοχρονισμό της Κοινωνίας (ΟΠΕΚ), 1991-2001.
ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	1930, ΚΟΡΙΝΘΟΣ ΝΑ- ΞΟΥ - 2020	ΑΣΟΕΕ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ MANCHESTER, ΑΓΓΛΙΑ	1970-1996	ΤΑΚΤΙΚΟΣ 1973-96 ΕΚΤΑΚΤΟΣ 1970-73	Αναπληρωτής Επιστημονικός Διευθυντής στο ΚΕΠΕ, 1971-73/ Γενικός Διευθυντής του IOBE, 1984 – 1988/ Υποδιοικητής της Τράπεζας της Ελλάδας, 1992-1993/ Γενικός Διευθυντής του ΠΕΠ, 1998.
ΠΕΝΤΖΑΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1950, ΑΘΗΝΑ	ΤΜΗΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ, ΕΚΤΑ & ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ MANCHESTER	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ MANCHESTER, ΑΓΓΛΙΑ	1989-2018	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2018 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2015-2018 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1995-2015 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1989-1995	

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟ ΕΚΠΑ	ΘΕΣΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑ
ΠΕΤΡΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	1953, ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	ΤΟ ΕΚΠΑ	ΤΟ ΕΚΠΑ	1981-2021	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2021 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2006-21 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1997-2006 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1988-97 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1982-88 ΕΠΙΣΤ. ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ 1981-82	Σύμβουλος Διοίκησης ΕΤΕ Εμπορικής, Κρατικές Προμήθ- θειες, Σύμβουλος Διοίκησης ΕΑΒ, Υφιακές Υποδομές, Α- λουργα, Ναυπηγεία, Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας, Υπουρ- γείο Παιδείας, Ένωση Ελληνικών Τραπεζών, Οργανισμός Πνευματικής Ιδιοκτησίας, Οργανισμός Μεταλβήρησης και Διαπαισίας, Σύμβουλος Υπουργού Εθνικής Οικονομίας, Μέ- λος Επιτροπής Αξιολόγησης Ποιότητας της Νομοτασκει- στικής Διοίκησης (Βουλή των Ελλήνων).
ΠΕΤΡΑΛΙΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1936, ΠΥΡΓΟΣ Η- ΛΕΙΑΣ	ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΜΑΣΣΑΧΟΥΣΕΤΣ, ΗΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΧΑΙΔΕΛΕΡΓΗΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1987-2000	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2004	Σύμβουλος για την Διάσχεση των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD) στην Παγκόσμια Εκ- θεση Επενδύσεων 2010 (WIR10), Μάιος 2010/ Πρόεδρος Ε- ΟΜΜΕΧ 2010-2012/ Σύμβουλος για την Διάσχεση των Ηνω- μένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD) στην Παγκόσμια Εκθεση Επενδύσεων 2013 (WIR13), Αύγου- στος 2012.
ΠΙΤΕΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	1957, ΚΑΒΑΛΑ	ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ WARWICK, ΑΓΓΛΙΑ	1989-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1987-2000 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2008- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1998-2007 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1992-98 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1989-92	Σύμβουλος για την Διάσχεση των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD) στην Παγκόσμια Εκ- θεση Επενδύσεων 2010 (WIR10), Μάιος 2010/ Πρόεδρος Ε- ΟΜΜΕΧ 2010-2012/ Σύμβουλος για την Διάσχεση των Ηνω- μένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη (UNCTAD) στην Παγκόσμια Εκθεση Επενδύσεων 2013 (WIR13), Αύγου- στος 2012.
ΠΡΟΒΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1950, ΠΕΙΡΑΙΑΣ	ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ESSEX ΑΓΓΛΙΑ	1984-2007	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1989-2007 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1984-89 ΕΔΕΠ 1979	Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Επιχειρηματιών (ΣΟΕ) του Υπουργείου Οικονομίας και Οικονομικών, 1989- 1990/ Υποδιοικήτης της Τράπεζας της Ελλάδος, 1990-1993/ Γενικός Διευθυντής του Ινστιτούτου Οικονομικών και Βιομη- χανικών Ερευνών, 1993-1997/ Πρόεδρος και CEO της Εμπο- ρικής Τράπεζας 2004-2006/ Αντιπρόεδρος της Τραπεζας Πειραιώς, 2006-2008/ Διοικήτης της Τράπεζας της Ελλάδος (2008-2014)/ Αναπληρωτής Διοικήτης του ΔΝΤ για την Ελ- λάδα και μέλος της BIS (Bank for International Settlements), 2008-2014.

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΣΙΑ ΤΟ ΕΚΠΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑ
ΡΑΓΑΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1947, ΚΕΦΑΛΟΣ ΚΩΣ	ΑΣΟΕΕ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ QUEENS, ΚΑΝΑΔΑΣ	1992-2014	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2014	Υποδιευκτις και Διοικητής της Κτηριακής Τράπεζας της Ελλάδος, 1995 – 1998/ Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΤΕ, 1998 – 2000/ Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Επιμερηγονημένων στο Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, 2000 – 2004/ Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος και της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών, 2009 – 2012/ Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου της Alpha Bank, 2014- και μέλος της Ακαδημίας Αθηνών.
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2006-2014	
					ΑΝΑΤΑΓΗΤΗΣ 1997-2006	
					ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1992-97	
ΡΗΓΙΝΟΣ ΜΙΧΑΗΛ	1953, ΠΕΙΡΑΙΑΣ	ΑΣΟΕΕ	PARIS, ΠΑΝΤΗΘΕΟΝ, ΓΑΛΛΙΑ	1991-2021	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2018-2021	Μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Γραφείου Προπολογισμού του Κράτους στη Βουλή, 2013-18.
					ΑΝΑΤΑΓΗΤΗΣ 2003-2018	
					ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1997-2003	
					ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1991-97	
ΡΗΓΙΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1969, ΑΘΗΝΑ	ΠΑΝ/ΜΟ ΠΑΤΡΩΝ	ΕΛΛΑΔΑ	2017-	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2022-	Πρόεδρος του ΔΣ της Ολυμπιακής Αεροπορίας, 1993-95
					ΟΜΟΤΙΜΟΣ 1993	
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1987-1991	
					ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2015	
ΣΑΡΡΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	1948, ΑΘΗΝΑ	Μ.Ι.Τ.-ΗΠΑ	Μ.Ι.Τ.-ΗΠΑ	1982-2015	ΤΑΚΤΙΚΟΣ 1982-	Διευθυντής της Διεύθυνσης Εμπορίου και Αγορών του Παγκοσμίου Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) του ΟΗΕ, 2003-2010.
					ΕΠΙΚΟΥΡΗ 2022-	
					ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1983-94	
					ΥΠΗΓΗΤΗΣ 1980-81	
ΣΤΑΥΡΙΝΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	1940, ΛΕΣΒΟΣ	ΦΥΣΙΚΟΜΑΘΗΤΙΚΟ ΤΜΗΜΑ-ΕΚΠΑ	ΤΟ ΕΚΠΑ	1980-1994	ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ 1978-80	Αντιπρόεδρος της Δημόσιας Επιχείρησης Φυακού Αερίου-ΔΕΠΑ, 1993-1997/ Πρόεδρος του Συμβουλίου Οικονομικών Επιμερηγονημένων του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας, 1994- 2000/ Πρόεδρος και Διευθυν Συμβούλων της Εμπορικής Τράπεζας της Έκωσης Ελληνικών Τραπεζών 2000- 2004/ Διευθυν Συμβούλος της ΚΑΠΠΑ ΑΣΕΤΕΥ 2005- 2008/ Επιστημονικός Διευθυντής του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ), 2008- 2009/ Γενικός Διευθυντής του Ιδρύματος Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ) 2010-12/ Υπουργός Αναπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, 2012/ Υπουργός Οικονομικών, 2012-2014/ Διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος, 2014- και μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
					ΒΟΗΘΟΣ 1972-78	
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2001-	
					ΑΝΑΤΑΓΗΤΗΣ 1994-2001	
ΣΤΟΥΡΝΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1956, ΑΘΗΝΑ	ΤΟ ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ, ΑΓΓΛΙΑ	1989-	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1989-94	

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟ ΕΚΠΑ	ΘΕΣΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΟΠΟΝΟΥ- ΦΑΣΣΟΥ ΓΕΩΡΓΙΑ	1944, ΔΑΡΑ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ	ΠΟΕ-ΕΚΠΑ	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	1969-2011	ΛΕΚΤΟΡΑΣ 2000-2011 ΒΟΗΘΟΣ 1969-1998	Βαυλευτής, Βαυλή των Ελλήνων, ΒΤ: Βόρεας, Τσίμπος Αθή- ναι, Ιούλιος 2012/ Υπουργός Οικονομικών, Ιούλιος 2015 – Ιούλιος 2019/ Αναπληρωτής Υπουργός Διεθνών Οικονομι- κών Σχέσεων Ελλάδας, Φεβρουάριος 2015-Ιούλιος 2015/ Σκιώδης Υπουργός Οικονομικών, Μάιος 2012 – Ιανουάριος 2015.
	1960	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ, ΑΓΓΛΙΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΟΞΦΟΡΔΗΣ, ΑΓΓΛΙΑ	2010-	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2010-	
ΤΣΑΝΗ ΣΤΕΛΛΑ	1982	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ READING, ΑΓΓΛΙΑ	2023-	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ 2023	1. Μέλος του Global Young Academy (πρώτο μέλος από την Ελλάδα από το 2022) 2. Προσκεκλημένο μέλος- εμπειρογνομιών της ομάδας προοπτικής, που συντονίζεται από το Plan Bleu, για το έργο «MED 2050» στη λεκάνη της Μεσογείου (από το 2020) 3. Μέλος στο Ευρωπαϊκό φορέα Ινστιτούτων Οικονο- μικών Επιστημών (Euro-Mediterranean Forum of Institutes of Economic Sciences, FEMISE) από το 2022 4. Ειδικό μέλος του Body of Knowledge καθώς και μέντορας νεοφυών επιχειρήσεων για το έργο Cross-KIC (BT Food, EIT Manufacturing, EIT Climate EIT Raw Materials) «Εύρεση καινο- τόμων λύσεων για τη λειψυδρία στη Northern Europe» ("Finding innovative solutions for water scarcity in Southern Europe"), (2020-2022).
	1953, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	PANTEION-ASSAS, PARIS II, ΓΑΛΛΙΑ	1988-2020	ΟΜΟΤΙΜΗ 2020 ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ 2016-2020 ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΡΙΑ 2003-2015 ΕΠΙΚΟΥΡΗ 1993-2003 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1988-93 ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ 1982-88	Υποδιευκτις της Εθνικής Κτιμιατικής Τράπεζας, 1993-96/ Βαυλευτής, 1996.
ΦΙΛΩΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1954, ΑΘΗΝΑ	LONDON SCHOOL OF ECONOMICS, ΑΓΓΛΙΑ	LONDON SCHOOL OF ECONOMICS, ΑΓΓΛΙΑ	1989-96	ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1989-96	

ΕΠΙΘΕΤΟ	ΓΕΝΝΗΣΗ	ΠΤΥΧΙΟ	ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΗ ΣΤΑΣΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΟ ΤΟΕ ΕΚΠΑ	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΕΚΠΑ
ΦΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ	1955, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ WESTMINSTER, ΑΤΛΑΝΤΑ	1980-2022	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 2016-2022 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 2001-2016	Αντιπρόεδρος Δ.Σ. και Διευθύνουσα Σύμβουλος στο Συνεδριακό και Εκπαιδευτικό Κέντρο Εθνικής Τράπεζας Α.Ε., 2006-10/ Αρμόδιό Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Πα- νελληνίου Συνδέσμου Επαγγελματιών Διαorganιστών Συνεδρίων (HAPCO, Hellenic Association of Professional Congress Organizers), 2010-11/ Αντιπρόεδρος Δ.Σ. και Διευθύνουσα Σύμβουλος στο Συνεδριακό και Εκπαι- δευτικό Κέντρο Εθνικής Τράπεζας Α.Ε., 2006-10.
					ΕΠ. ΣΥΝΕΡΓΑΤΗΣ 1980-2001	
ΧΑΡΙΤΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	1949, ΑΘΗΝΑ	ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ- ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CLARK, ΗΠΑ	1984-2016	ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1989-2016 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1984-89	Γενικός Γραμματέας Ανταγωνισμού και Αποκρατικοποιή- σεων στο Υπουργείο Βιομηχανίας, Ερευνας και Τεχνολογίας/ Γενικός διευθυντής της Εταιρείας Τουριστικής Ανάπτυξης.
					ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2003-2010 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1988-2003 ΕΛΕΠ 1979-88	
ΧΕΙΛΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	1943, ΧΙΟΣ	ΑΣΟΕΕ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ NEW MEXICO, ΗΠΑ	1979-2010	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 1999-2006 ΕΠΙΚΟΥΡΟΣ 1985-99 ΛΕΚΤΟΡΑΣ 1983-85 ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ 1979-82 ΒΟΗΘΟΣ 1973-79	
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2011- ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ 2007	
ΧΟΡΤΑΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	1965, ΘΕΣ/ΚΗ	ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ- ΑΠΘ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ CONNECTICUT, ΗΠΑ	2007-	ΟΜΟΤΙΜΟΣ 2007 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2005-2017	Πρόεδρος Επιστημονικού Συμβουλίου στο Κέντρο Προγράμ- ματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ) 2015/ Αναπλη- ρωτής Εκτελεστικός Διευθυντής ΔΝΤ, 2015-2020.
					ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2007	
ΨΑΛΙΔΟΠΟΥΛΟΣ ΜΧΛΑΗΛ	1950, ΑΘΗΝΑ	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	2005-2017	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 2005-2017	
ΨΥΧΟΠΙΔΑΛΗΣ ΚΩΣΤΑΣ	1944, ΑΘΗΝΑ - 2004	ΠΟΕ-ΕΚΠΑ	ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΤΗΣ ΦΡΑΓΚΦΟΥΡΤΗΣ, ΓΕΡΜΑΝΙΑ	1988-2000	ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ 1988-2000	

Σημείωση: Για την κοινωνική δραστηριότητα και προσφορά, επικοινωνήσαμε προσωπικά με τα μέλη ΔΕΠ. Για όσα μέλη δεν λάβαμε σχετική πλη- ροφόρηση μέχρι την έκδοση του βιβλίου, τα στοιχεία θα συμπεριληφθούν σε νεότερη έκδοση.

753; 10%

321; 10%

299; 4%

423; 5%

235; 3%

362; 5%

423; 5%

362; 5%

423; 5%

345; 4%

289; 4%

199; 3%

253; 3%

■ 1 June 2008

■ 1 July 2008

■ 1 August 2008

■ 1 September 2008

■ 1 October 2008

■ 1 November 2008

■ 1 December 2008

■ 1 January 2009

■ 1 February 2009

■ 1 March 2009

■ 1 April 2009

■ 1 May 2009

■ 1 June 2009

■ 1 July 2009

■ 1 August 2009

■ 1 September 2009

■ 1 October 2009

■ 1 November 2009

■ 1 December 2009

Κεφάλαιο 7^ο:

Επιστημονική αξιολόγηση του ΤΟΕ

Η πρώτη συστηματική διαδικασία αξιολόγησης του Τμήματος ολοκληρώθηκε το 2000 και ακολούθησαν άλλες δύο (2005 & 2014). Τα πορίσματα και οι προτάσεις των εκθέσεων συζητούνταν ενδελεχώς στις γενικές συνελεύσεις του Τμήματος και αποτελούσαν τη βάση για βελτιωτικές παρεμβάσεις.

7.1. Η πιστοποίηση ποιότητας του ΤΟΕ-ΕΚΠΑ

Το 2020, με τον νόμο 4653/2020 ιδρύθηκε η Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘΑΑΕ)¹¹¹, αποστολή της οποίας είναι η διασφάλιση υψηλής ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Το Μάρτιο του 2021, έπειτα από έλεγχο επιτροπής της ΕΘΑΑΕ, το ΤΟΕ έλαβε την πιστοποίηση ότι συμμορφώνεται πλήρως με τις αρχές του Προτύπου Ποιότητας ΠΠΣ της ΕΘΑΑΕ και τις Αρχές διασφάλισης ποιότητας του ευρωπαϊκού χώρου ανώτατης εκπαίδευσης (ESG 2015).

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της επιτροπής, το Τμήμα έχει καθιερώσει μια δυναμική κουλτούρα που ευνοεί την υψηλής ποιότητας διδασκαλία και έρευνα αλλά και την προσφορά σημαντικών υπηρεσιών προς την κοινωνία. Το πρόγραμμα σπουδών (ΠΠΣ) που προσφέρει το ΤΟΕ είναι σύμφωνο με τα επιδιωκόμενα επαγγελματικά προσόντα της ΕΘΑΑΕ και έχει σαφώς ορισμένο ακαδημαϊκό προφίλ που επικεντρώνεται στον ίδιο τον φοιτητή.

Το Τμήμα είναι καλά δομημένο, ακαδημαϊκά και διοικητικά, και παρέχει ποικιλία θεματικών περιοχών, με σαφώς καθορισμένα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Έχοντας επίγνωση των αλλαγών στην αγορά και των αναγκών των φοιτητών, το ΤΟΕ έχει δημιουργήσει διασφαλίσεις για την ομαλή εξέλιξη των φοιτητών σε όλα τα στάδια των σπουδών τους και επιπλέον βοηθά τους φοιτητές να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία μέσω

¹¹¹. Αντικαθιστώντας την Αρχή διασφάλισης και πιστοποίησης της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (ΑΔΙΠ) η οποία λειτουργούσε από το 2012 και η οποία με τη σειρά της είχε αντικαταστήσει την Αρχή διασφάλισης της ποιότητας στην Ανώτατη Εκπαίδευση που λειτουργούσε κατά την περίοδο 2005-2011.

της πρακτικής άσκησης. Εργοδότες, τόσο του δημόσιου όσο και του ιδιωτικού τομέα, με τους οποίους είχε την ευκαιρία να συναντηθεί η επιτροπή, ανέφεραν ότι οι απόφοιτοι του Τμήματος διαθέτουν τα κατάλληλα εργαλεία προκειμένου να αναλάβουν καθήκοντα στις σημερινές απαιτητικές αγορές εργασίας. Οι εργοδότες επαίνεσαν την ικανότητα των αποφοίτων να βλέπουν τη μεγάλη εικόνα και την ικανότητά τους να σκέφτονται κριτικά τα προβλήματα στην εργασία. Σύμφωνα, μάλιστα, με τα λόγια ενός εργοδότη:

Προσλαμβάνουμε πολλούς άπειρους πτυχιούχους αμέσως μετά τη λήψη των πτυχίων τους, επειδή, από προηγούμενες προσλήψεις, γνωρίζουμε ότι θα εκτελέσουν τα καθήκοντά τους τόσο αποτελεσματικά και αποδοτικά όσο οι έμπειροι υπάλληλοι. Είναι καλά εκπαιδευμένοι στο να κατανοούν τη θεωρία και την πράξη και, ως εκ τούτου, αποδίδουν σαν να ήταν έμπειροι.

Φαίνεται, λοιπόν, ότι εκτός από τη διδασκαλία της πολιτικής οικονομίας και την ενασχόληση με τα κοινά, στα οποία το Τμήμα έχει μακρά παράδοση, πλέον τα χρηματοοικονομικά και η διοίκηση επιχειρήσεων έχουν αναδειχθεί ως ισχυροί τομείς μελέτης στο ΤΟΕ.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι οι διδάσκοντες του Τμήματος έχουν καταφέρει να συνδέσουν την ερευνητική δραστηριότητα με τη διδασκαλία αλλά και να συμβάλουν σε μεγάλο βαθμό στη συνδεσιμότητα τόσο με την ιδιωτική όσο και με τη δημόσια αγορά εργασίας. Μάλιστα, η επιτροπή εντυπωσιάστηκε από τη αφοσίωση του ακαδημαϊκού προσωπικού στην έρευνα αλλά και από τη δέσμευση στη δημόσια πολιτική και τη συμμετοχή στα κοινά. Οι επιστημονικές εκδόσεις σε περιοδικά υψηλής ποιότητας και σε περιοδικά με κριτές, η συμμετοχή σε επιστημονικά συνέδρια παγκοσμίως και ο αριθμός των βιβλίων που έχουν εκδώσει τα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος έλαβαν τους επαινούς της επιτροπής.

Όπως σημειώνεται και στην έκθεση της επιτροπής, οι φοιτητές και το διδακτικό προσωπικό εξυπηρετούνται πλέον από πολλά, καλά λειτουργικά και κατάλληλα εξοπλισμένα γραφεία και αίθουσες διδασκαλίας, εργαστήρια υπολογιστών, υπάρχει διαθεσιμότητα υλικού και λογισμικού, μια επαρκώς συνδεδεμένη και λειτουργική βιβλιοθήκη και υπηρεσίες υποστήριξης υψηλής ποιότητας, όπως πρόνοια φοιτητών, πληροφορική και υψηλής απόδοσης διοικητικά γραφεία.

Έχοντας πάντα στο επίκεντρο την ποιότητα και τον φοιτητή, το Τμήμα έχει υιοθετήσει τα τελευταία χρόνια μια διαδικασία συστηματικής ετήσιας εσωτερικής αξιολόγησης και αξιολόγησης των μαθημάτων καθώς και

ανατροφοδότησης των αποτελεσμάτων στους μαθητές. Το αυτοματοποιημένο διαδικτυακό σύστημα αξιολόγησης των μαθημάτων και των καθηγητών από τους ίδιους τους φοιτητές προάγει τόσο την ποιότητα όσο και την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης χρησιμοποιούνται εσωτερικά από το Τμήμα για τη λήψη αποφάσεων. Επίσης, πρόσφατα η Επιτροπή Προπτυχιακών Σπουδών την οποία δημιούργησε το Τμήμα επανεξέτασε τα προσφερόμενα μαθήματα και αναδιοργάνωσε τους Τομείς ώστε το Τμήμα να προσφέρει πλέον ένα νέο, πιο απλοποιημένο και εκσυγχρονισμένο πρόγραμμα σπουδών, διατηρώντας πάντα τον πλουραλισμό που χαρακτηρίζει το Τμήμα από την ίδρυσή του.

7.2. Συγκριτική παρουσίαση της παρουσίας του ΤΟΕ σε σχέση με τα Οικονομικά Τμήματα στην Ελλάδα

Ο Παναγιώτης Ε. Πετράκης, ομότιμος καθηγητής ΤΟΕ-ΕΚΠΑ, και ο Παντελής Χ. Κωστής, επίκουρος καθηγητής ΤΟΕ-ΕΚΠΑ, πραγματοποίησαν μια πολύ ενδιαφέρουσα μελέτη, της οποίας και παραθέτουμε τα σημαντικότερα στοιχεία στο Παράρτημα 1. Αφορά τη συγκριτική μελέτη μεταξύ δεκαπέντε ομοειδών Τμημάτων οικονομικής επιστήμης όλων των πανεπιστημίων της χώρας με βάση την ερευνητική παραγωγή. Από τη μελέτη αυτή αναδεικνύεται η σαφώς υψηλότερη ερευνητική δραστηριότητα και παραγωγή που χαρακτηρίζει το ΤΟΕ-ΕΚΠΑ. Αναδεικνύεται επίσης και η υψηλού επιπέδου ερευνητική παραγωγή.

Επιμύθιο

Κλείνοντας, η συγγραφή της ιστορίας του ΤΟΕ έχει προφανώς στόχο να αναδείξει το πολυποίκιλο έργο που παράγεται στο συγκεκριμένο Τμήμα και επιτρέπει στους συναδέλφους των άλλων Τμημάτων του ΕΚΠΑ να γνωρίσουν αυτό το έργο. Συγχρόνως, η ιστορία των πανεπιστημιακών Τμημάτων επιτρέπει να αναδειχθεί στο ευρύ κοινό το έργο που παράγεται στο ελληνικό δημόσιο πανεπιστήμιο και να κατανοήσει επίσης και τον τρόπο που χρηματοδοτούνται αυτά τα Πανεπιστήμια και τα Τμήματά τους. Να συνειδητοποιήσει δηλαδή ότι οι διδάσκοντες σ' αυτά αφιερώνουν χρόνο και κόπο για την εξεύρεση δημόσιων, ιδιωτικών και ευρωπαϊκών πόρων, αφού η κρατική επιχορήγηση υπολείπεται δραματικά. Και οι πόροι αυτοί χρηματοδοτούν σημαντικό Τμήμα των λειτουργικών δαπανών των ΑΕΙ.

Στη δική μας περίπτωση, η ιστορία του ΤΟΕ επιτρέπει στον αναγνώστη να καταλάβει τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στο ΤΟΕ και στα άλλα Τμήματα που θεραπεύουν οικονομικές σπουδές. Και επιτρέπει και στους νέους και στις νέες που σκέφτονται να σπουδάσουν οικονομικές επιστήμες να γνωρίζουν τα βασικά χαρακτηριστικά του ΤΟΕ-ΕΚΠΑ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Μελέτη των Παναγιώτη Ε. Πετράκη, Ομότιμου Καθηγητή ΤΟΕ-ΕΚΠΑ, και Παντελή Χ. Κωστή, Επίκουρου Καθηγητή ΤΟΕ-ΕΚΠΑ (2022)

Μεθοδολογικό πλαίσιο αξιολόγησης

Με πυρήνα το ανθρώπινο δυναμικό, κατασκευάστηκε ένας Δείκτης Ερευνητικής Δραστηριότητας (ΔΕΔ), βάσει του οποίου αξιολογήθηκαν και κατατάχθηκαν τα 15 Τμήματα Οικονομικής Επιστήμης των ελληνικών ΑΕΙ, όπως αυτά τα ορίζει ως ομοειδή το Υπουργείο Παιδείας (ΦΕΚ 2877/01-07-2021). Για τη διεξαγωγή της εν λόγω κατάταξης έπρεπε να απαντηθούν δύο κρίσιμα ερωτήματα. Πρώτον, πώς συλλέγουμε με αξιόπιστο τρόπο τις επιστημονικές δημοσιεύσεις των μελών ΔΕΠ και δεύτερον, πώς αξιολογούμε την ποιότητά τους. Η απάντηση στο πρώτο ερώτημα είναι προφανής, καθώς η πληρέστερη και πλέον αξιόπιστη βιβλιογραφική βάση είναι η Scopus. Η Scopus παρέχει το δημοσιευμένο έργο κάθε μέλους ΔΕΠ σε επιστημονικά περιοδικά τα οποία ακολουθούν κάποια βασικά ακαδημαϊκά κριτήρια, ώστε να εξασφαλιστεί μία ελάχιστη ποιότητα (peer review, quality of editors, citedness of journal articles, publication ethics κτλ.).

Η απάντηση στο δεύτερο ερώτημα απαιτεί σύνθετους χειρισμούς. Δεδομένου ότι υφίσταται ικανοποιητικός αριθμός οδηγών αξιολόγησης των επιστημονικών περιοδικών στο πεδίο των οικονομικών (μεταξύ άλλων: AJG, SCImago, ABDC, BFI του Υπουργείου Ανώτατης Εκπαίδευσης και Επιστήμης της Δανίας), επιλέγουμε τη δεύτερη εναλλακτική (χρήση ενός ήδη υπάρχοντος οδηγού αξιολόγησης επιστημονικών περιοδικών). Παρά τις όποιες ιδιοσυγκρασιακές αδυναμίες επιδεικνύει κάθε μεμονωμένος οδηγός, υπάρχουν τεκμήρια στη βιβλιογραφία που συνηγορούν ότι οι οδηγοί τείνουν να συγκλίνουν κατά μέσο όρο σε αντίστοιχα επαγωγικά συμπεράσματα σε σχέση με την ποιότητα των περιοδικών. Συνεπώς, υιοθετούμε τον οδηγό SCImago Journal Ranking. Ο οδηγός κατατάσσει τα επιστημονικά περιοδικά σε τέσσερις διακριτές, σειριακά ιεραρχημένες κατηγορίες ποιότητας (Q1, Q2, Q3 και Q4).

Η διαφορά με άλλες παρόμοιες εργασίες που έχουν γίνει στην Ελλάδα, βρίσκεται στο ότι περιλάβαμε τις επιστημονικές εργασίες όλων των Μελών ΔΕΠ του κάθε Τμήματος και όχι μόνο αυτών που ασχολούνται με την οικονομική θεωρία.

Ένα ιδιαίτερα κρίσιμο ζήτημα που προκύπτει λόγω της σειριακής ιεράρχησης των περιοδικών είναι ότι οι ποιοτικές διαφορές μεταξύ των κατηγοριών δεν είναι γραμμικές (π.χ. 4 δημοσιεύσεις κατηγορίας Q4 δεν ισοδυναμούν με μία δημοσίευση κατηγορίας Q1). Έτσι ο προσδιορισμός της ποιότητας με απλή άθροιση των ιεραρχημένων τιμών των δημοσιεύσεων ενός μέλους ΔΕΠ (ή Τμήματος) θα οδηγούσε σε στρεβλωμένη απεικόνιση της πραγματικότητας. Το πρόβλημα αυτό διορθώνεται με την αναλυτική κατάταξη που λαμβάνουν τα επιστημονικά περιοδικά στη βάση SCImago Journal Ranking. Έτσι, για την κάθε κατηγορία κατάταξης (Q1, Q2, Q3 και Q4) υπολογίζεται μια τιμή για κάθε επιστημονικό περιοδικό, αναλόγως της κατάταξης που λαμβάνει μεταξύ των επιστημονικών περιοδικών της ίδιας κατηγορίας. Έτσι το καλύτερο σε κατάταξη περιοδικό της κατηγορίας Q1 παίρνει τη βαθμολογία 4, και το επιστημονικό περιοδικό με τη χαμηλότερη κατάταξη μεταξύ των περιοδικών Q1 παίρνει την τιμή 3,01, και αντιστοίχως σε όλες τις κατηγορίες.

Για τη διεξαγωγή της τρέχουσας αξιολόγησης συλλέξαμε τις δημοσιεύσεις (7.067 στον αριθμό) –ανεξαρτήτως του γνωστικού πεδίου αυτών– όλων των μελών ΔΕΠ των Οικονομικών Τμημάτων της χώρας (286 στον αριθμό). Από τις δημοσιεύσεις αυτές, οι 5.648 υπάρχουν στη βάση SCImago Journal Ranking. Στη συνέχεια, κάθε δημοσίευση του μέλους ΔΕΠ αντιστοιχίζεται στη βαθμολογία που λαμβάνει το επιστημονικό περιοδικό με βάση τον οδηγό SCImago Journal Ranking. Ο τελικός ΔΕΔ κάθε μέλους ΔΕΠ είναι το άθροισμα των επιμέρους τιμών κάθε δημοσίευσης. Ο ΔΕΔ κάθε Τμήματος υπολογίζεται από τον μέσο όρο των μελών ΔΕΠ που ανήκουν στο Τμήμα.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΙΑΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ			
1	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	2.079,95	12,9%
2	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	2.023,91	12,6%
3	ΔΕΟΣ-ΟΠΑ	1.600,38	10,0%
4	Οικονομικό ΠΑΜΑΚ	1.549,39	9,6%
5	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Κρήτης	1.385,42	8,6%
6	Οικονομικό ΠΑΠΕΙ	1.278,32	8,0%
7	Οικονομικό ΑΠΘ	1.420,31	8,8%
8	Οικονομικό ΟΠΑ	1.131,73	7,0%
9	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πατρών	948,48	5,9%
10	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	823,05	5,1%
11	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	727,69	4,5%
12	Οικονομικό ΔΠΘ	624,05	3,9%
13	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	384,97	2,4%
14	Οικονομικό Διεθνές Πανεπιστήμιο	64,18	0,4%
15	ΔΕΟΣ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	28,61	0,2%
	Σύνολο	16.070,44	100%

ΑΡΘΡΑ ΣΤΗ ΒΑΣΗ SCOPUS		
1	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	892
2	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	863
3	Οικονομικό ΠΑΜΑΚ	710
4	ΔΕΟΣ ΟΠΑ	666
5	Οικονομικό ΑΠΘ	658
6	Οικονομικό ΠΑΠΕΙ	509
7	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Κρήτης	502
8	Οικονομικό ΟΠΑ	454
9	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	432
10	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πατρών	386
11	Οικονομικό ΔΠΘ	366
12	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	323
13	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	198
14	Οικονομικό Διεθνές Πανεπιστήμιο	53
15	ΔΕΟΣ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	27
	Σύνολο	7.039

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΡΘΡΑ ΣΤΗ ΒΑΣΗ SCOPUS ΚΑΙ ΣΤΗ ΒΑΣΗ SCIMAGO		
1	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	733
2	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	730
3	Οικονομικό ΠΑΜΑΚ	559
4	Οικονομικό ΑΠΘ	540
5	ΔΕΟΣ ΟΠΑ	509
6	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Κρήτης	458
7	Οικονομικό ΠΑΠΕΙ	447
8	Οικονομικό ΟΠΑ	355
9	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πατρών	312
10	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	299
11	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	266
12	Οικονομικό ΔΠΘ	249
13	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	132
14	Οικονομικό Διεθνές Πανεπιστήμιο	30
15	ΔΕΟΣ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	12
	Σύνολο	5.631

ΠΛΗΘΟΣ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ		
1	ΤΟΕ-ΕΚΠΑ	35
2	Οικονομικό ΑΠΘ	28
3	ΔΕΟΣ-ΟΠΑ	25
4	Οικονομικό ΠΑΜΑΚ	22
5	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας	22
6	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Κρήτης	22
7	Οικονομικό ΠΑΠΕΙ	21
8	Οικονομικό ΟΠΑ	18
9	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων	18
10	Οικονομικό ΔΠΘ	18
11	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου	17
12	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Πατρών	17
13	Οικονομικό Διεθνές Πανεπιστήμιο	10
14	Οικονομικό Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	9
15	ΔΕΟΣ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας	5
	Σύνολο	287

Ημερομηνία καταγραφής:

Απρίλιος 2022

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Διδάκτορες ΤΟΕ-ΕΚΠΑ, 1983-2021

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ
Παναγιώτης Πετράκης	Χρηματοδότηση του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα στην ελληνική οικονομία	Κωστής Βαΐτσος	1981-82
Εμμανουήλ Ξανθάκης	Προβλήματα χρηματοδότησης της ελληνικής μεταποίησης	Γιώργος Κριμπάς	1983-84
Στέφανος Πεσμαζόγλου	Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και η οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του τόπου τη μεταπολεμική περίοδο	Πέτρος Γέμτος	1985-86
Ανδρέας Κουζέλης	Οικονομίες κλίμακος στην ΕΤΕ	Παναγιώτης Παυλόπουλος	1986-87
Δανάη Μυλωνάκη	Γεωργία και Κράτος στην Ελλάδα. Το Κράτος ως παράγοντας ιδιοποίησης του αγροτικού πλεονάσματος	Γιώργος Κριμπάς	1986-87
Δημήτριος Ντελής	Η αποτελεσματικότητα κατανομής και η αποτελεσματική χρησιμοποίηση των πόρων κατά τη γεωργική ανάπτυξη	Αλέξανδρος Σαρρής	1986-1987
Ποσειδών Ζαΐρης	Ανάλυση και αξιολόγηση της ελληνικής δειγματοληπτικής έρευνας απασχολήσεως	Κωνσταντίνος Δρακάτος	1987-88
Δημήτριος Γκιώκας	Ανάλυση του συστήματος εισαγωγής ασθενών σε Ελληνικό νοσοκομείο με μεθόδους επιχειρησιακής έρευνας. Μια προσέγγιση με τεχνικές προσομοίωσης	Κωνσταντίνος Δρακάτος	1988-89
Ali Fadhil	Ο προγραμματισμός του εργατικού δυναμικού και η ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων στο Ιράκ	Κωνσταντίνος Δελής	1989-90
Sabir Abdul Khalik Arif	Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση στο Ιράκ. Το πρόβλημα της απασχόλησης της γυναίκας	Πέτρος Γέμτος	1989-90
Ανδρέας Βρανάς	Η πρόγνωση της χρηματοοικονομικής αποτυχίας ελληνικών βιομηχανικών επιχειρήσεων	Σταύρος Θωμαδάκης	1989-1990
Γεώργιος Παπάς	Παράγοντες που διαμορφώνουν τις εκπαιδευτικές επαγγελματικές επιδιώξεις των αποφοίτων του Λυκείου	Γιώργος Κριμπάς	1990-91
Ιωάννα Τσιβάκου-Ζαχαρέα	Ο εξελικτικός συστημικός σχεδιασμός στα συστήματα ανθρώπινης δράσης	Σταύρος Θωμαδάκης	1990-91
Ιωάννης Μπράχος	Επίδραση της νέας τεχνολογίας στη διαδικασία εργασίας και στην εσωτερική αγορά εργασίας του τραπεζικού τομέα. Το παράδειγμα της Εμπορικής Τράπεζας	Γιώργος Κριμπάς	1991-92
Γεώργιος Βουλγαράκης	Εφαρμογή μεθόδων ποσοτικής ανάλυσης στο πολιτικό μάρκετινγκ	Πέτρος Γέμτος	1992-93
Γεώργιος Γκότσης	Η έννοια της επιστημονικής επανάστασης στην ιστορία της οικονομικής σκέψης	Πέτρος Γέμτος	1992-93

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ
Παρασκευή Μπουφούνου	Συνάρτηση κόστους και τεχνικοοικονομικά χαρακτηριστικά τραπεζικής επιχείρησης. Εναλλακτικές προσεγγίσεις εκτίμησης	Αλέξανδρος Σαρρής	1992-93
Απόστολος Αποστόλου	Χρηματοοικονομικές - λογιστικές καταστάσεις εταιριών και ποιότητα πληροφόρησης στην Ελλάδα	Σταύρος Θωμαδάκης	1993-94
Θεόδωρος Καρυώτης	Οι οικονομικές διαστάσεις του δικαίου της θάλασσας και η περίπτωση της Ελλάδας	Σταύρος Θωμαδάκης	1994-95
Αθανάσιος Χουβαρδάς	Οι περί ανταλλαγής αξίας και χρήματος απόψεις του Αριστοτέλη	Πέτρος Γέμτος	1994-95
Εμμανουήλ Αθανασίου	Τεχνική πρόοδος και περιορισμένος ορθολογισμός στη θεωρία της επιχείρησης	Πέτρος Γέμτος	1995-96
Κωνσταντίνος Γαλιάτσος	Το σύγχρονο χρήμα και οι θεσμοί προσφοράς του	Σταύρος Θωμαδάκης	1995-96
Λεωνίδας Ζάραγκας	Χρήμα, ισοζύγιο πληρωμών και συναλλαγματικές ισοτιμίες. Η ελληνική εμπειρία	Ιωάννης Παπαδάκης	1995-96
Olusanya Raphael Adegbemiro	Η σημασία των εξαγωγών πετρελαίου για την οικονομία της Νιγηρίας	Αλέξανδρος Πανεθυμιτάκης	1996-97
Σταύρος Ζωγραφάκης	Οικονομική πολιτική και επιπτώσεις στην εξέλιξη της διανομής του εισοδήματος στην Ελλάδα. Αναλυτική προσέγγιση με χρήση υπολογιστικού υποδείγματος γενικής ισορροπίας	Αλέξανδρος Σαρρής	1996-97
Lingo Kwalenge Bangobango	Η προβληματική συμβολή του πιστωτικού συστήματος στην οικονομική ανάπτυξη. Η περίπτωση της Δημοκρατίας του Ζαΐρ	Σταύρος Θωμαδάκης	1997-98
Παναγιώτης Ευαγγελόπουλος	Η οικονομική ανάλυση των περιουσιακών δικαιωμάτων και ο μηχανισμός της αγοράς	Πέτρος Γέμτος	1997-98
Ανδρέας Ξενάκης	Μελέτη της εποχικής συμπεριφοράς εποχικών υποδειγμάτων χρονολογικών σειρών για πεπερασμένα δείγματα	Γεώργιος Δονάτος	1997-98
Ξενοφών Βεργίνης	Η αποτελεσματική δασμοφορολογική και συνολική προστασία της ελληνικής γεωργίας πριν και μετά την Ένταξη	Πέτρος Γέμτος	1998-99
Καλλιόπη Γαβαλά	Κοινωνία και εκπαίδευση. Λακωνία 19ος-20ός αιώνας	Βασίλης Κρεμμυδάς	1998-99
Αγγελική Ιγγλέση	Βορειοελλαδίτες έμποροι στο τέλος της Τουρκοκρατίας. Σταύρος Ιωάννου (1790-1820)	Βασίλης Κρεμμυδάς	1998-99
Εμμανουήλ Κουντούρης	Η εξέλιξη της οικονομικής σκέψης στην Ελλάδα, 1837-1942	Γιώργος Κριμπάς	1998-99
Βασιλική Παπαοικονόμου	Διαχείριση δημόσιου χρέους και συστήματα συναλλαγών κρατικών τίτλων	Σταύρος Θωμαδάκης	1998-99
Γεωργία Στρατηγοπούλου	Πιστωτικοί συνεταιρισμοί και συνεταιριστικές τράπεζες στον ελληνικό χώρο	Εμμ. Ξανθάκης / Κ. Βαϊτσος	1998-99

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ
Αντώνης Κάντας	Ανάπτυξη μαθηματικού υποδείγματος αξιολόγησης οικονομικών προσφορών για αμυντικούς εξοπλισμούς	Βασίλης Ράπανος	1999-00
Παναγιώτης Κουάνης	Καταναλωτικά πρότυπα στην αγορά του κινηματογραφικού προϊόντος στην Ελλάδα μετά τον Β' Παγκόσμιο πόλεμο	Αναστάσιος Γιαννίτσης	1999-00
Παναγιώτης Φωτόπουλος	Μη κερδοσκοπικοί οργανισμοί. Η σημασία τους και η διαχείρισή τους	Παναγιώτης Πετράκης	1999-00
Δημήτριος Καινούργιος	Νέα χρηματοοικονομικά εργαλεία, βιομηχανική ανάπτυξη και αποτελεσματικότητα της ελληνικής κεφαλαιαγοράς	Παναγιώτης Πετράκης	2000-01
Ευγενία Μάρκοβα	Οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις της μετανάστευσης Βουλγάρων στην Ελλάδα	Αλέξανδρος Σαρρής	2000-01
Αντώνης-Γιώργος Προγουλάκης	Ανάμεσα στην τιμή και το χρήμα. Η Κέρκυρα στα χρόνια της αγγλικής κυριαρχίας 1814-1864	Βασίλης Κρεμμυδάς	2000-01
Αριστείδης Σάμιτας	Η σημασία της παράλληλης αγοράς του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών για τη διάρθρωση της χρηματοοικονομικής θέσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και η δυνατότητα άντλησης κεφαλαίων	Παναγιώτης Πετράκης	2000-01
Ουρανία Ηλιοπούλου	Στρατηγικός σχεδιασμός των παρεμβάσεων της Δ.Ο.Σ. (Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων) του ΥΠ.ΕΘ.Ο. για την προώθηση των ελληνικών εξαγωγών μέσω της ελληνικής συμμετοχής στη διαδικασία της οικονομικής ανάπτυξης των χωρών Αλβανίας, Βουλγαρίας και Ρουμανίας	Κυριάκος Κιουλάφας	2002-03
Θεόδωρος Ρούπας	Το ασφαλιστικό σύστημα στην Ελλάδα. Διοικητική λειτουργία, οργάνωση και χρηματοοικονομική διαχείριση	Νικόλαος Μυλωνάς	2002-03
Χρίστος Χατζηκωνσταντής	Οικονομικός ορθολογισμός και τεχνολογικά δίκτυα. Θεωρητικό πλαίσιο και εμπειρικές εικόνες από την ελληνική συμμετοχή στα προγράμματα ESPRIT	Αλέξανδρος Κύρτσος	2002-03
Δημήτριος Βολιώτης	Δοκίμια στην παγιοθεωρητική ανάλυση των αγορών	Γιάνης Βαρουφάκης	2003-04
Φαίδων Καλφάογλου	Χρηματοοικονομική διαφάνεια του ελληνικού τραπεζικού συστήματος	Αλέξανδρος Σαρρής	2003-04
Κυριάκος Ρερρές	Η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουρισμού στον μεσογειακό χώρο	Κυριάκος Κιουλάφας	2003-04
Σπύρος Διβάνης	Ανάλυση της τουριστικής αγοράς στην Ελλάδα και προοπτικές ανάπτυξής της με έμφαση στη διαφήμιση	Κ. Κιουλάφας / Π. Πετράκης	2004-2005
Δημήτριος Σταματάκης	Οικονομική μεγέθυνση και σύγκλιση. Ο ρόλος του ανθρώπινου κεφαλαίου	Παναγιώτης Πετράκης	2004-05
Άννα Βασιλα	Ολοκλήρωση των ευρωπαϊκών χρηματοπιστηριακών αγορών για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης	Παναγιώτης Αλεξάκης	2005-06

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ
Δημήτριος Μπάλιος	Διερεύνηση θεμάτων αποτελεσματικότητας και μικροδομής της χρηματιστηριακής αγοράς	Εμμανουήλ Ξανθάκης	2005-06
Αθανάσιος Παπαδημητρίου	Οι εξελίξεις στον τομέα των τηλεπικοινωνιών στην Ελλάδα και το εξωτερικό μετά την απελευθέρωση και ανάλυση των επιπτώσεών τους στο μάρκετινγκ με χρήση ποσοτικών μεθόδων	Κυριάκος Κιουλάφας	2005-06
Μιχαήλ Πολέμης	Ενεργειακή οικονομική πολιτική και περιβάλλον. Θεωρητική και εμπειρική διερεύνηση	Βασίλης Ράπανος	2005-06
Απόστολος Χριστόπουλος	Η πορεία της απελευθέρωσης των τηλεπικοινωνιών στα πλαίσια της GATT/GATS. Η περίπτωση της Ελλάδας. Εμπειρική αξιολόγηση των πραγματικών δυνατοτήτων της ελληνικής αγοράς τηλεπικοινωνιών	Κυριάκος Κιουλάφας	2005-06
Πλάτων Μονοκρούσος	Βραχυπρόθεσμες ροές κεφαλαίων. Μια εμπειρική ανάλυση της διεθνούς αγοράς συναλλάγματος	Ιωάννης Στουρνάρας	2006-07
Αναστάσιος Μουμτζόγλου	Κοινωνική ασφάλιση και δυαδική αγορά εργασίας στην Ελλάδα	Δημήτριος Μόσχος	2007-08
Χρήστος Νούνης	Το φαινόμενο της υποτιμολόγησης των δημοσίων εγγράφων στη χρηματιστηριακή αγορά. Θεωρητική και εμπειρική ανάλυση. Η περίπτωση του Χρηματιστηρίου Αθηνών (περίοδος 1976-2006)	Σταύρος Θωμαδάκης	2007-08
Αναστάσιος Πατώκος	Economic agents' rationality and its evolution	Γιάνης Βαρουφάκης	2007-08
Παναγιώτης Χρόνης	Επιπτώσεις των στρεβλώσεων του φορολογικού συστήματος στην αποτελεσματικότητα της οικονομικής πολιτικής	Νικόλαος Πετραλιάς	2007-08
Γεώργιος Αθανασίου	Εφαρμογές της μαθηματικής θεωρίας ελέγχου για τη σταθεροποίηση οικονομικών συστημάτων	Στέλιος Κώτσιος	2008-09
Σπυρίδων Καπιτσίνας	Η συμβολή της εταιρικής χρήσης των παραγώγων στη μεγιστοποίηση της αξίας και των αναπτυξιακών προοπτικών της εταιρίας	Εμμανουήλ Ξανθάκης	2008-09
Ιωάννα Λιάπη	Εξίσωση ανδρών-γυναικών και αναπτυγματα μισθών στην Ελλάδα και την Ευρώπη	Κυριάκος Κιουλάφας	2008-09
Στυλιανή Μιχοπούλου	Financial structure, interest rate, liberalization and economic growth	Κωστής Βαΐτσος	2008-09
Ευάγγελος Βασιλείου	Μέθοδοι προσαρμογής δεδομένων με διηρημένες διαφορές και εφαρμογές στην οικονομετρία	Ιωάννης Δημητρίου	2009-10

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ
Αδαμαντία Βέρρα	Modeling cash-flow uncertainty using real options. Theory and empirical evidence from the renewable energy sector Μοντελοποίηση της αβεβαιότητας εισροών μέσω των πραγματικών δικαιωμάτων προαίρεσης. Θεωρία και εμπειρικά αποτελέσματα από τον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας	Νικόλαος Μυλωνάς	2009-10
Εμμανουήλ Μαυράκης	Εξέταση της διάρθρωσης του κόστους του κλάδου. Παραγωγή προϊόντων από ελαστικό και πλαστική ύλη	Εμμανουήλ Ξανθάκης	2009-10
Μάριος Μενεξιάδης	Εφαρμόζουν οι ελληνικές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αθηνών εταιρείες τις βέλτιστες πρακτικές εσωτερικού ελέγχου και, αν ναι, σε ποιο βαθμό;	Νικόλαος Ηρειώτης	2009-10
Κωνσταντίνος Φραγκιαδάκης	Συμβολή στη διαμέσου εκθετικών μετασχηματισμών ανάλυση στατιστικών υποδειγμάτων και εφαρμογές	Σίμος Μεϊντάνης	2009-10
Σοφία Αθανασοπούλου	Συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης. Η περίπτωση της Ελλάδας	Εμμανουήλ Ξανθάκης	2010-11
Κωνσταντίνος Λοϊζος	Essays on financial regulation and financial development	Μιχάλης Ψαλιδόπουλος	2010-11
Παναγιώτης Ηλιόπουλος	Οικονομικές και κοινωνικές δομές μιας περιφερειακής μητρόπολης. Πάτρα στο πρώτο μισό του 20ού αιώνα	Ευγενία Μπουρνόβα	2011-12
Φώτιος Καλαντζής	Σύγκλιση, μεταβλητότητα και αποθήκευση. Μελέτη της συμπεριφοράς τιμών στις απελευθερωμένες αγορές ηλεκτρικής ενέργειας	Νικόλαος Μυλωνάς	2011-12
Svetoslav Danchev	Issues in utility theory. On the possibility of normative economics in the spirit of classical utilitarianism	Ανδρέας Παπανδρέου	2012-13
Ιωάννης Δαφέρμος	Essays on finance and the macroeconomy	Γεώργιος Αργείτης	2012-13
Κωνσταντίνος Κατηρτζίδης	Essays on dynamic macroeconomics and optimal monetary policy	Γεώργιος Χορταρέας	2012-2013
Γεώργιος Λαμπρινίδης	The process of managing the contradictions of world money and its limits	Γεώργιος Αργείτης	2012-13
Γεώργιος Μαγκώνης	Essays on Phillips curves, international financial integration and business cycles	Γεώργιος Χορταρέας	2012-13
Σωτήριος Παπακωνσταντίνου	Διακριτή L1 Προσέγγιση υπό αύξουσες αποδόσεις και εφαρμογές σε οικονομικά δεδομένα	Ιωάννης Δημητρίου	2012-13
Νικόλαος Παρατσιώκας	Electricity prices, storage fuels, and convenience yields. An intercommodity analysis in futures markets	Νικόλαος Μυλωνάς	2012-13
Ιωάννης Σαμαντάς	Competition in the European banking sector	Παναγιώτης Αλεξάκης	2012-13
Στέφανος Τάντος	Διαχείριση δημόσιου χρέους. Θεωρία και πολιτική	Βασίλειος Δαλαμάγκας	2012-13
Αναστασία Θεοφιλάκου	Empirical essays on fiscal policy & debt sustainability	Δημήτριος Μόσχος	2013-14

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ
Ηρακλής Κόλλιας	The business cycle and dynamic economic policy	Ιωάννης Λεβεντίδης	2013-14
Αικατερίνη Μίτα-Moulin	Financial decisions facing risk	Παναγιώτης Αλεξάκης	2013-14
Μαρία Νικολαΐδη	Essays on financial fragility, instability and the macroeconomy	Γεώργιος Αργεΐτης	2013-14
Βασίλειος Λογοθέτης	Essays on political business cycles and institutions	Ανδρέας Παπανδρέου	2014-15
Βλάσης Μισός	The importance of time in different political economic systems	Νικόλαος Θεοχαράκης	2014-15
Λυδία Σταμέλου	Comparative analysis and evaluation of energy policies that support and enhance investments in renewable energy systems	Ανδρέας Παπανδρέου	2014-15
Κωνσταντίνος Βρεττός	Institutions and cognition. A shared mental model approach on institutional formation and change	Ανδρέας Παπανδρέου	2015-16
Δημήτριος Μπάκας	Essays on inflation dynamics, the Phillips curve and economic openness	Γεώργιος Χορταρέας	2015-16
Κωνσταντίνος Πασσάς	Productive labor, unproductive labor and productivity growth. An international study	Αθανάσιος Μανιάτης	2015-16
Γεράσιμος Ρομποτής	Pricing efficiency, trading behavior, spillover effects and market integration. A study of emerging markets ETFs	Νικόλαος Μυλωνάς	2015-16
Κωνσταντίνος Στρατής	Three tales of initial public offerings	Παναγιώτης Πετράκης	2015-16
Φωτεινή Θωμαΐδου	Essays on social security and pension systems	Βασίλειος Ράπανος	2016-17
Ιωάννης Κατσαμποξάκης	Η αγορά κρατικών χρεογράφων ως πηγή συστημικού κινδύνου	Σταύρος Θωμαδάκης	2016-17
Ηλίας Κωσταράκος	Εφαρμογές θεωρίας ελέγχου στον σχεδιασμό δημοσιονομικής πολιτικής	Στέλιος Κώτσιος	2016-17
Αθανάσιος Τριανταφύλλου	The Information content of agricultural commodity derivative markets	Γεώργιος Δότσης	2016-2017
Πηνελόπη Τσαλαπώρτα	Essays on labor economics	Ευαγγελία Παπαπέτρου	2016-17
Χρήστος Μαυροδημητράκης	Essays on fiscal and monetary policy interactions in a Monetary Union	Γεώργιος Χορταρέας	2017-18
Cecilia Beatriz Escobar Melendez	The transformation of the Transformation problem and why it matters today. Insights into the debate on Transformation problem from a methodological perspective	Γιάννης Βαρουφάκης	2017-18
Άρης Γκαϊντές	Corporate governance and corporate financial policies	Αλέξανδρος Σαρρής	2017-18
Καλλιόπη-Μαρία Ζεκεντέ	Essays on the institutional design of central banks	Γεώργιος Χορταρέας	2017-18
Παντελής Κωστής	Δοκίμια για την οικονομική κρίση στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Νομισματική Ένωση	Παναγιώτης Πετράκης	2017-18
Αιμιλία Μαρσέλλου	Models on private debt, income distribution and macroeconomic stability	Στέλιος Κώτσιος	2017-18
Παναγιώτης Παλαιός	The Impact of political system & corruption on the fiscal balance of Greece	Νικόλαος Θεοχαράκης	2017-18

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ
Δημήτριος Πίσσας	The probability of detection & the penalty rate as deterrents to tax evasion	Βασίλειος Δαλαμάγκας	2017-18
Παναγιώτης Θεοχάρης	Θεωρία της κυκλικής συσσώρευσης	Νικόλαος Πετραλιάς	2018-19
Ιωάννης Παπαναγιώτου	Economic thought in turbulent times. Greece 1879-1910	Μιχάλης Ψαλιδόπουλος	2018-19
Χρίστος Πιέρρος	Theoretical and empirical contributions to stock-flow consistent modelling	Γεώργιος Αργείτης	2018-19
Κυριακή Καυκά	The relative creditworthiness of development and growth theory	Παναγιώτης Πετράκης	2019-20
Θεόδωρος Κουναδέας	Η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων/Διεθνών Προτύπων Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (ΔΛΠ/ΔΠΧΑ) στον ευρωπαϊκό τραπεζικό κλάδο. Η συνεισφορά της υιοθέτησης του ΔΠΧΑ 9 στην ποιότητα της παρεχόμενης λογιστικής πληροφόρησης	Νικόλαος Ηρειώτης	2019-20
Δημήτριος Κουτσουπάκης	Essays in alternative money, banking, finance. The monetary and financial nature of cryptocurrencies in distributed ledgers	Παναγιώτης Αλεξάκης	2019-20
Καλλιόπη Λουκάκη	Financial contagion in interbank networks	Ιωάννης Λεβεντίδης	2019-20
Παναγιώτης Μπάρκας	Economic policy and structural transformation. Essays on international competitiveness, investment and competition	Λούκα Κατσέλη	2019-20
Δέσποινα Ντάικου	Essays on the European bank lending channel and performance	Δημήτριος Καϊνούργιος	2019-20
Παναγιώτης Πετρίης	Essays in finance and real estate	Παναγιώτης Αλεξάκης	2019-20
Γεώργιος Σαββάκης	Essays on capital structure of European listed small and medium enterprises	Δημήτριος Καϊνούργιος	2019-20
Μαρία Αλμπάνη	Aspect of convergence in the context of the Economic & Monetary Union (EMU)	Ιωάννης Στουρνάρας	2020-21
Γεώργιος Μανιάτης	Η επίδραση της διείσδυσης των ΑΠΕ στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας στην Ελλάδα. Τιμές, μεταβλητότητα, περιβάλλον	Νικόλαος Μυλωνάς	2020-21
Μαρία Μαργώση	Economic policy, environment & sustainable growth	Γεώργιος Αργείτης	2020-21
Σπύρος Παπαδάκης	Προσδιοριστικοί παράγοντες του κενού απόδοσης ΦΠΑ στην ελληνική οικονομία	Νικόλαος Ηρειώτης	2020-21
Έρση-Ηλιάνα Σαββοπούλου	Quantitative models of sovereign risk & state-contingent debt	Δημήτριος Μόσχος	2020-21
Νικόλαος Στραβελάκης	Αποτίμηση κεφαλαιακών τίτλων από τα θεμελιώδη μεγέθη. Η προσέγγιση των κερδών	Νικόλαος Θεοχαράκης	2020-21
Μάριος Τζαβάρας	Εφαρμογή & διενέργεια προτύπου μοντέλου ενδοοικονομικών συναλλαγών στην ελληνική επικράτεια	Νικόλαος Ηρειώτης	2020-21
Ελευθέριος Τσερκέζης	Essays on cyclical growth	Νικόλαος Θεοχαράκης	2020-21

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ	ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ	ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΚΑΔ. ΕΤΟΣ
Ευαγγελία Φώτεινα	Valuing convenience yield as a call option. A comparative analysis	Νικόλαος Μυλωνάς	2020-21
Παναγιώτης Κοτσιλάρας	Λογιστικά πρότυπα και ποιότητα χρηματοοικονομικής πληροφόρησης. Λογιστική και ελεγκτική προσέγγιση	Νικόλαος Ηρειώτης	2021-22
Αικατερίνη Κουμουτσέα	Πολιτιστική αξία ως οικονομική αξία. Τρεις μεθοδολογικές προσεγγίσεις	Νικολίνα Κωστελέτου	2021-22
Χρήστος Μπαλωμένος	Η συμβολή της έκδοσης των Μ.Ε.Γ.Α. σε κρίσιμα ζητήματα της μαρξιστικής πολιτικής οικονομίας	Αθανάσιος Μανιάτης	2021-22
Νικόλαος Πούλιος	On the stability of Random matrices	Ιωάννης Λεβεντίδης	2021-22
Διονύσης Βαλασμή	Microfoundations of economic theory, bounded rationality and economic policy under uncertainty	Παναγιώτης Πετράκης	2020-23

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

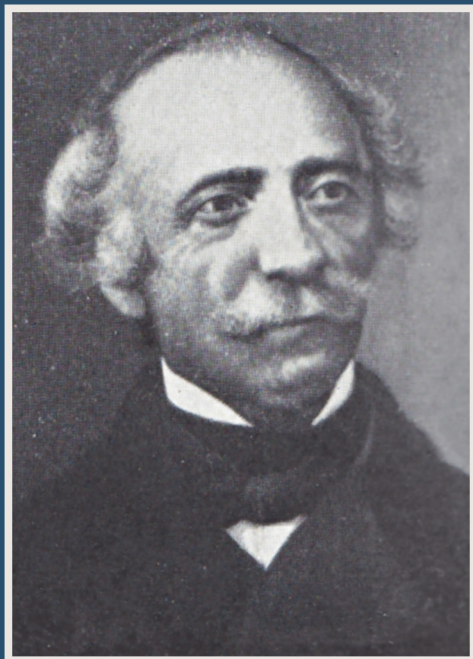
Επίτιμοι Διδάκτορες

ΕΤΟΣ	ΟΝΟΜΑ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ
1989	Γεώργιος Βασιλείου	Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας
1992	Harry Markowitz	Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης, ΗΠΑ, νομπελίστας
1993	Frank Horace Hahn	Ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου του Cambridge, Αγγλία
1999	Amartya Sen	Καθηγητής του Πανεπιστημίου του Cambridge, Αγγλία
2006	Václav Klaus	A.E. Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Τσεχίας
2007	Pan Yotopoulos	Ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Stanford, ΗΠΑ
2014	Daron Acemoglu	Καθηγητής οικονομικών Elizabeth and James Killian του MIT, ΗΠΑ
2015	Mark Mazower	Καθηγητής στην έδρα Ιστορίας Ira D. Wallach στο Πανεπιστήμιο Columbia της Νέας Υόρκης, ΗΠΑ
2017	Pierre Moscovici	Ευρωπαϊκός Επίτροπος Οικονομικών και Νομισματικών Υποθέσεων
2017	Jeffrey Sacks	Καθηγητής του Πανεπιστημίου Columbia, ΗΠΑ
2019	Muhammad Yunus	Οικονομολόγος – Τραπεζίτης

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Η **Ευγενία ΜΠΟΥΡΝΟΒΑ** γεννήθηκε στη Λάρισα το 1958. Σπούδασε ιστορία στο Πανεπιστήμιο Lyon II και απέκτησε το διδακτορικό της στο ίδιο πανεπιστήμιο το 1986. Είναι καθηγήτρια οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα εστιάζονται στην κοινωνική και οικονομική ιστορία του 19ου και 20ου αιώνα και στην ιστορία του αστικού χώρου και ειδικότερα την ιστορία του πληθυσμού, τις κοινωνικο-επαγγελματικές δομές, τη δημόσια υγεία και την αγορά ακινήτων στην Αθήνα, θέματα στα οποία έχει ήδη δημοσιεύσει σε σειρά μελετών στα ελληνικά, γαλλικά και αγγλικά. Αναλυτικότερα δείτε στο <http://www.social-history-of-modern-athens.gr/el/>

Η **Μυρτώ Δημητροπούλου** γεννήθηκε στην Αθήνα το 1977. Σπούδασε οικονομικά στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (2001) και ιστορία στο πανεπιστήμιο Lumière Lyon II όπου απέκτησε το διδακτορικό της δίπλωμα (2008). Ως ιστορικός έχει εργαστεί σε πολλά ερευνητικά προγράμματα ενώ υπήρξε υπεύθυνη για τον σχεδιασμό, την οργάνωση και την ψηφιοποίηση οικογενειακών (Ιδρυμα Καπετάν Βασίλη και Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου) και επιχειρηματικών ιστορικών αρχείων (Ιονική Ξενοδοχειακή Επιχειρήσεις Α.Ε. – Χίλτον Αθηνών). Το ερευνητικό και συγγραφικό της έργο εστιάζεται στην ιστορία της σύγχρονης Αθήνας και ειδικότερα στις δημογραφικές συμπεριφορές, στις κοινωνικο-επαγγελματικές δομές, στον κοινωνικό διαχωρισμό και στις μορφές κατοικίας. Αναλυτικότερα δείτε στο <http://www.social-history-of-modern-athens.gr/el/>

Ιωάννης Σούτσος (1803-1890)
Ο πρώτος Οικονομολόγος Πρύτανης
του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών